

6065 / 17

POLITICA

D-LUI

IOAN GEICA,

EX-BEY DE SAMOSŪ

DE

C. D. ARICESCU.

EX LIBRIS
ONISFOR CLIBU
CLUJ-SIBIU

BD 24259x

BUCURESCI.

Tipografia Ioan Weiss, Strada Clementei No. 15.

1870.

„Suntă lucruri mari promise, și fierbe ceva'n olă
 Căci astă-fellă de persóne nu staă cu mâna golă
 Iară individulă nostru e Oancea-ăllă prefăcută,
 Ce Dracu, și nu altul, scupă de l'aă făcut....
 O jună! nu fiă ca peșcii, la curse millióne;
 Căci Oancea, de v'o prinde, pe toăi vë dă plocóne
 La Turcul, saă la Neamțul, saă și la Anglomană
 Căci ellă este de tóte, afară de Romană.

Glorie de pe saltea,
 Cu ciubucă și cu cafea!“
 Tantalida.) *)

Institutul de Studii Istortce și Social-Poltice
 de pe linaă C.C. al P.C.R.
 BIBLIOTECA DOCUMENTARĂ

Inventar nr. 47321/30

*) Saă Ciclopele tristei figuri, poemă eroică, ce s'attribuie
 D. Heliad Rădulescu, ce a compuso la 1854, în memoria Memo-
 riului D-lui Ión Ghica, dată baronului Spleni la 1850. Veăi Ca-
 pitolu III.

Prefață.

Vedând bucuria Roșilor de câte ori D. Ion Ghica este chemat să compună cabinetul, laudându-i principiile sâlle constituționale, când în realitate în două rânduri Ministerul I. Ghica a priimit blamă în Pressă și în Cameră de la Căpi Roșilor, tocmai pentru neconstituționalismul său;

Vedând pe D. Ion Ghica, aliatu ieri cu Roșii spre a resturna pe Vodă-Cuza, că se aliază din nou cu dâșii pentru uă nouă resturnare, care pôte va folosi numai streinilor, și prin urmare D-lui Ion Ghica, allu căruia visă de aură este tronul;

Stiind pe D. I. Ghica că, perfidă prin calcul, ca și prin temperament, de când a venit în țerră din emigrațiune, D-sa s'a silit, prin tôte mijlócele, a'si ajunge scopul unei ambițiuni culpabile, semănând intriga între Românii cu influință și cu scopuri nobile, după maxima machiavelică „divide et impera;“

Știind din experiență că D. I. Ghica detestă pe Roșii, precum aceștia detestă pe D. Ion Ghica, dar că să servă unii de alții pentru a-jungerea unor scopuri culpabile, rămânând a de-juca cellă fină pe cei descreerați;

Fiind mulți cari credă pe D. Ion Ghica un bărbat de Statu serios, amic sinceră allu ordinei și stabilității, când în realitate nu va-lorêdă mai mult decât D. Rosetti, amândouă discipuli ai primilor Beț fanarioți, cari au adus România la două degite de mormântul ei;

Pentru aceste cuvinte, am crezut a aduce un serviciu țerei publicând actele D-lui Ion Ghica, ca omă publică, de la 1848 pînă ați, acte ce figurêdă în diferite opere și foi pu-blice, pe care le citesă anume, spre a putea fi controlate.

C. D. Aricescu.

D. Ión Ghica înainte de 1848.

Despre politica D. Ión Ghica înainte de 1848, étă ce citim într'ua operă, imprimată la Paris la 1859 :

„Omă instruită, dar fără principii, D. Ión Ghica, fost Bey de Samos, este *intrigantă în gradulă cellă mai înaltă*. Condiscipulă cu D. Al. G. Golescu în collegiulă S-tul Sawa și în șcôla de arte și manufactură din Paris, aă luat amânduoi parte la politică în anii din urmă aă administrațiunii lui Alex. Ghica. D. I. Ghica a figurat în opozițiunea dirigeată de Cămpinénă, și a luat parte la conspirațiunea rusescă de la Brăila din 1841.

La 1843, ocupă în Iași uă catedră de matematică și de economie politică, cooperând cu D. D. Alexandri și Cogălnicenu la fundarea *Progresului*, revistă literară și științifică, pe care o suprimă Vodă Mihail Sturzea din cauza tendințelor séle politice.

„În pređioa revoluțiunii de la 48, D. Ión Ghica era unul din cei mai activi și influinți capi ai partidului național.“ ¹⁾

D. Ión Ghica, ca membru allă Comitetului revoluționară de la 1848.

Între membrii Comitetului revoluționară de la 48, a figurat și D. Ión Ghica. Istoricul Bălcescu, din preună cu D. Al. G. Golescu și cu D. Ión Ghica fussesseră numiți

¹⁾ Biografia oamenilor mari din România — Paris. Place du Pantheon — 1859 — pag. 65—66.

de ceilalți membri ai Comitetului c'ua putere discrețională, fiind alleși ca un reu trebuincios; căci 'i credet' mai capabil de cât ceilalți, sau mai bine se sfia' de ambițiunea lor; însă, înaintea Revoluțiunii, D. Ión Ghica plecă la Constantinople; și acțiunea sa încetă cu totu în țără.

Ținta Comitetului revoluționar' era, nu d'a organisa revoluțiunea, cum dice Bălcescu, ci a o dirige, ne lăsând'o a degenera în terróre, într'un alt 1793.

Acțiunea D. Ión Ghica, înaintea plecării s'elle la Constantinople, o descrie D. Heliade (Rădulescu), unul din capii mișcării regeneratóre de la 48.

D. Heliade asigură că D. Ión Ghica, ginerile Generalului Mavru, (alle căruia simpatii pentru Russia nu le pôte nimeni contesta) era instrumentul occult' all' politice' russesci, care lucra la uă zaveră, prin partidul muscălesc, aliat' cu partidul Româno-fanariot'; că misiunea D-lui I. Ghica a fost' a recruta pe toți perturbatorii de messerie, ca cu ei s'amenințe pe Vodă Bibescu, silindu'l' a cere ajutorul Rusiei, cum făcuse Vodă Sturza peste Milcov, sau a împinge lucrul până la anarhie, spre a justifica invasiunea muscălescă; ast-fellu, D. Ión Ghica a recrutat' p'apărătorii Slavonismului, pe conspiratorii de la Brăila (contra lui Vodă Alex. Ghica,) pe cei asemenea lui iesuiți, și p' anarhiști.

Domni' Heliade și Tellu dejucară planurile russofililor mascați, dând' mână cu dănsii spre a le paralisa acțiunea fatală; D. Heliade scrisse cu litere mari, în capul Curierului Român, epigrafa *urâscă tirania, 'mă e frică de anarhie*; prin acésta, înștiința Națiunea a se feri de anarhiști, cari voia' a sploata mișcarea regeneratorie, anarhiști fiind' cu mult mai periculoși decât tiranii; tot d'odată, D. Heliade redactă singur' programa revoluțiunii, ce differia mult' d'a D. Ión Ghica și consorțiilor, acésta conținând germini' resbellului civilu.

D. Heliade dejuca asemenea planul revoltei, propus de comisiunea supremă (în care figura și D. Ión Ghica) ca, prin mijlocirea officerilor Cristofi și Gr. Marghiloman, să se libereze criminalii din ocele de la Telega și de la Vâlcea, ca cu tilhari să se inaugureze revoluțiunea, care s'ar fi schimbată într'o curată zaveră; ceea ce doria Russia din totă inima.

D. Heliade n'a putut însă dejuca și planul încercării d'assassinatului al lui Vodă Bibescu de către trei indiviți, fanatisați de perturbatorii de messerie, conduși de D. Ión Ghica.

D. Ión Ghica, sigur că instrucțiunile sêlle vor fi fidel essecutate de affidaii sêi, credu că e prudente a se retrage după scenă, ducându-se la Constantinople, înainte d'a isbucni revoluțiunea; ca d'acollo să derige firul machinațiunilor sêlle, servind astă-fel de instrument politic al ascunse a Rusiei, de la care spera să primească plata serviciilor sêle. ¹⁾

D. Ión Ghica, ca reprezentant la Constantinople al Revoluțiunii Române.

Retragerea D-lui Ión Ghica din țară înaintea revoluțiunii, și stabilirea sa în Constantinople, cuibul intrigilor fanariotice și muscăleșci, sub pretext că, „fiind tratat de ambițios de către membrii Comitetului revoluțio-

¹⁾ Fragmente despre lucrurile și omenii noștri din 1848, de N. Bălcescu, publicate în *Buciumul* N. 119 pe 1863.

Memoriul Comisiunii pentru luarea socotelor Comitetului revoluționar, aleasă de emigrați la Paris, în 28 Noiembrie 1849.

Mémoires sur la Régénération Roumaine, par Heliade, pag. 38—39.

Supplément à l'histoire des Principautés de Regnault, par N. Rouso, pag. 32, 33, 65 și 74.

nară, voește a juca un rol secundar în mișcarea de la 48" pusse la îndoială prefăcutul său patriotism, justificându conduita sa, d'a prinde adică șerpele cu mână altaia, și a pescui pe regele peșcilor în apă turbure.

Într'adevăr, D. Ión Ghica, ca diplomat, prevedea rezultatul revoluțiunii din Franța și din alte state, prin urmare, ală revoluțiunii din România.

D-sa 'și-a ȑisă: „cu elementul anarhică, introdusă în Guvernul provisoriu, România peste puțină va fi teatrul resbelului civil, provocată mai alesă de ardătorea cestiune a proprietății; resbellul civil va provoca invasiunea Rușilor, staționați la Prut; săă, dacă ordinea va fi manținută în țerră, anarhiștii din Guvernă vor provoca atentaturi criminale, (ca cellă de la 19 Iuniă) săă curse perfide (ca cea de la 29 Iuniă); ast-fellă că mișcarea va fi compromisă, și capiș mișcării deconsiderați. În fine, căderea revoluțiunii în Franța, în Austria, în Prussia, curândă s'aă mai târăi, va adduce de sigură căderea revoluțiunii în România. În ambele casuri, eă, aflându-mă în Constantinople ne compromisă, prepară țerră spre a'mă adjunge scopul, (domnia) cu ajutorulu Russei săă ală Angliei, pe care le voră servi într'ascunsă, pentru acestă sfârșită.“

Conduita D-lui Ión Ghica la Constantinople, ca agentă ală țerră și ca emigrată politică, justifică asserțiunea năstră.

Prima visită ce D. Ión Ghica făcu în Constantinople, ca reprezentantă al țerră, fu la ambassadorulu rusescă, spre a'î pune la dispoziție serviciile sële.

Un Moldovenă asigură că, în urma raporturilor lui Soliman Pașă că mișcarea Română era uă protestație contra zaverei preparată de Russia, și că Românii susțină suzeranitatea Porții, unul din Miniștrii Sultanulu, care nu cunoșcea încă adevăratulu rolă al D. Ión Ghica, se hasardă a'î face propunerea acăsta: ca, în casă d'o

invasie a Ruşilor, Români să proteste cu armele în mână, iar armele nu le vor lipsi.

D. Ión Ghica răspunse că n'are asemenea instrucţiї de la Guvernul său, şi că Români nu sunt de loc dispuşi a s'arăta ostili Rusiei; uītându însă limbagiul, cu totul contrariu, ce ţinuse colegilor săi, ca membru allū Comitetului revoluţionarū.

D. Scarlat Filipescu, prefectul districtului Rîmnicu-Sărat, în timpul revoluţiunii, a comunicatū Românilorū emigraţi de la Brussa, că Consulul Russescū Cotzebue ū ar fi disusū, la Focşani, că Revoluţia nu va putea reuşi de cât avēndū în capul ei pe D. Ión Ghica.

D-ni Giurescu, Pădēnu, Dimitrie şi Constantin Florescu, şi alţi emigraţi Români, trecēndū prin Rusciucū ca sē mērgă la Constantinopole, Paşa din Rusciucū le-a disusū „Una din cauzele căderii revoluţiei a fost că România fusse rău reprezentată la Constantinopole; fiind că Ión Ghica fusse unū muscalū, unū trădătorū.“

Doctorul acestui Paşa a afirmatū acelaşū lucru către alţi Români; în fine, Rusten Bey, secretarul lui Fuat-Efendi, a afirmatū şi dānsul acēsta la un prēndū, faā cu mai mulţi streini. ¹⁾

D. Ión Ghica ca emigraţū politicū.

Conformū principiilorū proclamate de Naţiune la 48 Capii miscării, imputerniciţi în streinătate de Români emigraţi, erau datori a sustine, în facia Europei democratice şi oficiale, autonomia ţērii şi suzeranitatea Porţii.

D. Ión Ghica reuşi a atrage căţi-va din emigraţi de la Brussa; şi ū facū a adopta politica sa russescă: adică a cembate pe Turci, aliaţi nostrii naturali dupe

¹⁾ Opera D. N. Rousso, pag. 32, 33, 75, 108.

tractate; și totu de uă dată i făcu a aproba și cheltueele ce D. Ión Ghica făcuse cu banii emigraților și altor Români patrioți, cheltuele în detrimentul cauzei Române.

În opera citată se vede unu comptu de 20,640 lei. sub-scriș de D. Ión Ghica. Acești bani erau destinați pentru susținerea cauzei Române; D. Ión Ghica i dette la mai mulți Români din coteria sa spre a merge în Transilvania să formese acolo uă legiune de Români care sè lupte împreună cu Unguri. Acésta la finele anului 1849, cându cauza Ungariei era perdută... Prin acésta D. Ión Ghica nu făcea de cât să justifice manifestul Rusiei de la Iuliū 48, că Români viséză unu Imperiū Daco-Romanu.

D-nii Brătienii, Rossetti și compania publicară totu pe atuncî la Lóndra, în jurnalele Republica și Timpul, uă broșură contra Guvernului turcesc, negreșit în înțelegere cu D. Ión Ghica, cu care au fostu strânsu legați în timpul Revoluțiunii și în timpul Emigrațiunii. Acésta era un documentu pretiosu pentru Russia.

Guvernul lui Cossuth, în pređioa căderii Revoluții maghiare, trimite la Sultanul un emissarū, anume Baronul Spleni, ca să solicite neutralitatea Turciei. Acestu trimisū mărturisi D-lui Heliadū la Londra, și D-lor Nicolae și Stefan Golescu, Alexandru G. Golescu și Tell la Paris, că D. Ión Ghica îi presintasse la Constantinopole unu memoriū, ca din partea Românilorū, ca să'lū comunice guvernului ungurescū, memoriū căre avea de scopū *anexarea României la Ungaria*. Baronul Spleni a refusatū a'lū priimi, observând că este un actū nepoliticū din partea Românilorū, și că Unguri priimindu-lū ar fi să răs-plătéscă rău ospitalitatea ce le dedesse Turcia. Pórta, informată despre acésta de la Ambassadorul rusescū, sili pe emisarulū ungurū a părăsi Constantinopole; astfel Russia își adjunse scopulū, compromitendū cauza Ungariei în ochii Turciei.

După numirea Domnilor în România la 1849, fiindu-silită de Francia și Anglia a se retrage din Principate, Russia născoci complotul din 1850 ca să justifice prelungirea ocupațiunii oștirilor selle. Pentru acestu sfârșit se servi totu cu D. Ión Ghica, care, printr'unu emigrat, scrisse emigraților de la Brussa că complotul din România contra Rușilor era urditu de Heliade, Tell și Popa Șapcă

Asemenea machinațiunii deconsiderară cu totul pe D. Ión Ghica în ochii Românilor de la Brussa, cari 'lu demascară în ochii Capilor mișcării, rugându'i a susține cu curaj și sinceritate principiile proclamate de națiune la 48: singura ancoră de scăpare a naționalității Române. Intre altele, emigrații de la Brussa comunică capilor mișcării uă copie dupe uă scrisoare originală a D-lui Ión Ghica către D-lu Alexandru C. Goleșcu, prin care 'lu invita a face pe emigrați să subscrie comitul relativu la formarea legiunii române, care avea să lupte cu Ungurii; și sfârșia scrisoarea printr'unu postscriptum, în care dicea „să nu încredințezi nimenui a-„ceste hărtii, și să mi le înapoezi cu omu sigur, gră-„bindu-te a trimete pe cine-va în Transilvania pentru „missiunea ce are să împlinască acolo.“ Acésta, la Ianuariu 1850, când Revoluția ungară era cădută. În opera citată se dice încă că, în timpul Revoluțiunii, un român din Constantinopole scrisse D-lui Grigore Serurie că se 'ndoesce multu de fidelitatea agentului țării pe lângă Pórtă, căci frecuentedă pe consulul Rusiei ¹⁾

La 1859, D. Gr. Serurie veni singur să ridice masca D-lui Ión Ghica, într'un articolu din Reforma No. 8, în care dicea: „Unu Român trimis la Constantinopole cu

¹⁾ Suplément à l'histoire de Régnault, par N. Rouso, pag. 77, 78, 88, — 92, 93 — 103, 97, 108, 109. Veđi și Galerie des agents Russes.

înalță missiune în cauza Română, a aromit neîncetat cu descănțece pe Româniî partitului național, până cându acestia se desceptară într'o di în măcelul de la délulă Spirii; în primă-véra annului 1849, ellū întrebuintă *tôte cabalele* spre a se refusa de Turci debarcarea, în Constantinopole a Locotenenței Domneșci, ce venia din Paris; correspondința lui o prinsesseră Româniî din Brussa din preună cu bilanțul banilorū de *infamă însușire*; în broșura sa de la 1853, ellū a calomniat cu *perfidie* pe emigrațiî româniî ce'î cunoscusseră *arama*; a desunit și a învrăjbit pe emigrațiî româniî denigrându'î chiar la streiniî; a *complotat cu streiniî* pentru anexarea Principatelorū de Austria; a împiedicatū formarea legiuniî Române de la 1853; și după ce a *prostituit cauza naționalitățiî române*, pentru *titlul be Bey*, a venit apoi în țerră cu *fessū turcescū*, reîncepând intrigile sêlle obicinuite.

Opera D-lui Ión Ghica din emigrațiune.

La 1853, D. Ión Ghica publica la Paris, pentru prima oară, uă broșură politică sub titlu:

Dernière occupation des principautés danubiennes par la Russie;

Și cu *tôte* că era tare convinsū că Româniî nu mai aū a se teme de Russia, D. Ión Ghica nu cutesă a suscrie opera sa cu propriul sēū nume, ci o suscrie cu pseudonumele *G. Chainoi*, care nu este de cât anagramma numelui *Ion Ghica*; negreșit, spre a putea la trebuință sē nege opera sa: rezervă de diplomatū! . . .

Ne vom încerca a da lectorilor în acestū capitolū uă idee pe scurtū despre materia acelei opere politice.

Scopulū principalū allū autorului este demascarea politiceî cutropitoare a Russieî în Orientū, începēd de la Petru cellū mare; natura subiectului duce fireșce p'authorū

a arăta mai întâi capitulațiile noastre cu Turcia, prin urmare, conduita Porții ș'a Rusiei către Români; face apoi analiza cestiunii politice a Regulamentului; demască intrigile Rusiei în Principate sub Domniile regulamentari; descrie starea administrativă și financiară sub Domniile Al. Ghica, M. Sturza ¹⁾ și Bibescu; vorbește despre statistica Principatelor; stigmatisează pe boierii instrumente ale Rusiei; descrie deșteptarea spiritelor prin propaganda ideilor naționale, cari au preparat mișcarea de la 48; descrie rolul boierilor ș'allă naționaliștilor în revoluțiunea de la 1848; și termină prin convențiunea de la Balta-Limanu, criticând administrațiunea prințului Știrbei, rivalul său la domnie.

Ceea ce ne importă, este opiniunea autorului despre Revoluțiunea română și capii ei de la 1848.

Vorbind despre aspirațiunile țăranilor și biurocraților, dice că ei doresc revoluțiunea, unii pentru a lua pământul boierilor, cei alții pentru a ocupa funcțiuni înalte; apoi vine la Demagogi și se exprimă ast-fellu în privința lor:

„Ca să se urce la putere, aceștia *flată* pasiunile poporului; ei au *idei* escentrice; sunt *des gens sans avenir et sans occupations*; adepți ai teoriilor lui Mazzini, care visă uă confederație generală a republicilor naționale din Europa; fără a se gândi, în ceea ce privește republica Română, că Russia, Austria și Turcia s'ar oppune seriosu la acésta. Acești visători, cari nu trăesc în lumea reală, visă îndadar un regat Daco-Roman, de la Tissa până la Marea Neagră, cu un rege de rassa germană.

„La acésta este numai uă mică dificultate: aceea d'a

¹⁾ Despre care dice, la pag. 60, că era un om eminamente constituțional, pentru care Posteritatea îi va mulțumi; dar se grăbește a adăoga, că era constituțional ca Regele Filip din Franța, știind a-și face uă majoritate cu orî ce preșu.

deposeda din țerra Românilor pe cele trei imperii cari le stăpînesc, și cari nu vor ceda negreșit nici uă palmă de loc. Acești visători așteptă numai un mic congres la Viena, spre a realiza *utopiile lor*. Russia ar ajuta un asemenea plan, cu condiția ca Regatul Daco-Roman să fiă *independinte*, avînd un rege din *familia Tarilor*, spre a putea înghiți mai lesne acel regat, după cum a făcut cu Crimeea¹⁾.

„Acei junii visători, abandonați în Paris, fără nici uă direcțiune, fără nici uă privighere, se esaltară de ideile revoluționare alle lui Michelet și Louis Blanc; intrară în relațiune cu *turburătorii societății*, *îmbuibăți de doctrinele cele mai periculoase*; în fine, ziua de 24 Febr. 48, i aflară, ca pe toți streinii revoluționari din Paris, cu pușca în mână în dosul baricadelor. Revoluțiunea terminată în Franța, nu le mai rămânea de făcut de cît a alerga să rescôle și țerra lor, amăgiți de manifestul guvernului provisoriu din Franța²⁾.”

D. I. Ghica, criticînd pe D. Eliad ca litterator, îi negă talentul și serviciile ce adduse litteraturei, sub cuvînt că a speculat litteratura ca uă marfă, și a facut ridiculă limba română³⁾. Despre rolul politicu ce D. Eliade a jucat la 48, nici un cuvînt! De D. Tell ȋice că, prin sabia sa, a făcut să triumfe Revoluțiunea; dar însinuésă, într'un modu perfidu, că ar fi fost agentu secretu allu Russiei⁴⁾.

În această operă aflăm multe axiome politice și idei sănătose; D. Ion Ghica a applicat unele din axiome, viind la putere, dupe cum se va încredința lectorul;

¹⁾ Pag. 1, 2, 3, 4, 5 și 6.

²⁾ Pag. 78—79.

³⁾ Pag. 75.— Cu tôte acestea, recunósce că D. Eliad avea la 48 uă popularitate *immensă*.

⁴⁾ Pag. 90.

dar nu sciu să fi realizat vr'ua idee sănătoasă, cădând și D-sa în păcatulă acellora pe cari'i critică că au rui-nat finanțele țerei.

Astfel, la pag. 10, citim :

„Opiniunea publică, *acéstă regină* a lumii, moaie cer-bicele Regilor nedrepti și sperjuri, ascute baionetele, și ghintuesce tunurile.“

La pagina 14, citim :

„Politica nu pôte fi uă afacere de sentimentu. Al-lianțele n'atârănă de la ministrii, ci de la tendințele și geniul popórelor.“

La pagina 16, citim :

„In politică, ca în tóte, este tot-d'auna ceva ascuns (un dessous de carte), *uă mistificare diplomatică*, pe care numai timpul o dă pe față. Vox populi, vox Dei. In Russia, ca pretutindenă.“

La pagina 78, citim :

„Românii detestă pe cei mai patrioți, când ei ajungă la putere ; și uită din contra trecutul compromis allu unui omă, îndată ce ellu intră în opozițiune contra guvernulu. Dintr'acéstă nu trebuie a conchide că poporul român ar fi neguvernabilu, și c'ar avea din instinctu în orróre guvernământul. Acéstă dispozițiune se esplică că guvernanti din România au făcut totul pênă adă spre a'și attrage ura și dispreçul guvernătilor.“

Când lectorul va ajunge la finele opereí nóstre, se va încredinça că aceste observațiuni judițióse se aplică de minune și fostulu în trei rînduri ministru, Ion Ghica, bă-nuitu și antipaticu chiar amicilor sei politici.

In fine, D. Ion Ghica promitte la pag. 16 din opera sa că, *la timpă*, va publica, ca complementu allu operii citate, uă lucrare ce o are gata, despre organizarea administrativă și judiciară a Principatelor.

După 17 ani de așteptare, credem a fi în dreptu să

pretindemă de la Marele nostru diplomată opera promisă, cel puțin spre a o admira.

*D. Ion Ghica, ca candidat de deputat la
allegerile de la Decembrie 1858 și Aprilie 1859.*

Cu urcarea Caimacamului Al. Ghica pe tronul țerei de dinco de Milcov, porțile României se deschiseră tutor Românilor emigrați; toți se grăbiră a reîntra în patria lor, începându a forma prin pressă opiniunea publică pentru allegerile de la 1857; ei contribuîră, ca deputați și ca publiciști, pentru triumful celor patru dorințe vitale ale Divanului Ad-hoc; luptară apoi contra intrigilor străinilor, cari, prin Căimăcămia lui Manu și Vogoride, voiau a allege Domni pe unii din Prinții Regulamentari; și reușiră, în fine, a paralisa culpabilul lor scop, la 24 Ianuariu 1859, prin îndoită allegere a lui Vodă Cuza.

În timpul acesta de lupte politice și de frământări electorale, — de la Oct. 1856 până la Ianuariu 1859. — D. Ion Ghica ședea d'oparte, în Turcia, ca Bey de Samos, neluându nici uă parte, directă sau indirectă, la mișcarea cea mare de la 1857 și 1859. Aștepta să mănânce plăcinta d'a gata.

Tocmai la Decembrie 1858, îl vedem appărând în țeră, cu *fessul turcesc*; își puse îndată candidatura de deputat în districtul Dîmbovița. Allegătorii însă îi contestară dreptul de a fi ales, ca unul care sprijinise interesele străine, în calitate de Bey de Samos; D. Ion Ghica simți trebuința a se appăra înaintea Tribunalului de Dâmbovița.

Avem sub ochi uă broșură a D-sale, intitulată „*Pledoriul D. Ion Ghica de la 24 Decembre 1858, înaintea Tribunalului de Dîmbovița.*”

În acea pledoarie, D. Ión Ghica dice: „*chiar ca prințu de Samos mî-am păstrat naționalitatea*; și în cursu de unû-spre-dece ani de *essiliu*, am trăit cu mijloce onorabile; căci a priimi funcțiuni într'ua țerră străină, nu este a priimi naționalitatea acelei țerrî; afară din Francia, unde legea o prescrie pozitivu.

„A trebuit, după 11 ani de *essiliu*, să încerc și această decepțiune în simțimentul și cuetările mele!

„E trist a nu putea *essersa* un Român dreptul cellu mai sânt pentru un cetățén, d'a vota ș'a priimi voturi de la încrederea Compatrioților săi!

„Numai acellora *carî 'mî vor da votul* le recunosc dreptul a supune viața mea publică și privată la uă cercetare; le voi da o în *essaminare*, *la timpul cuviincios* ca s'o urmărescă, *đi cu đi*, din copilăria mea pêne acum, în intru și afară din țerră.

„Concurenții mei, puternici prin dragostea compatrioților, prin talentele și energia patriotismului, sunt mai cu sémă puternici *în concurență cu mine*, care am lipsit din țerră în curs de 11 ani.“

Cu tótă apărarea sa, D. Ión Ghica a fost respins de alegători; ei aũ trebuit să 'și dică;

„Cum putem avea încredere într'un omũ a căruia conduită a fost, de la 48 pêne la 59, mai mult de cât *echivocă*; și care, după ce a paralisat cauza naționalității ș'a mișcări de la 48; după ce a servit, ca Bey de Samosũ, interesele inamicilor autonomiei năstre; apoi a stat d'oparte, în timpul luptelor de la 1857 și 1859; și tocmai când dificultățile erau aplanate de alții, se presintă ca candidat de deputatũ; și atunci chiar, cu *fessul turcesc*, simbolũ de servilismũ!

Pe când D. Ión Ghica era respinsũ de alegătorii din Dimbovița, cei l'alți colegi ai săi de la 48 (afară de D. Heliade care purtasse *fessul* și D-sa ca și D. Ión Ghica

erau aleși ca Deputați, și în adunarea de la 57, și în Camera electivă de la 59.

La 1859 Aprilie, D. Ión Ghica iar se presintă ca candidat de deputat, totu la Dâmbovița, din preună cu D. Heliade; amândouă fură a doua oară respinși de alegători, (1) cari onorară atunc cu încrederea lor pe D. C. Crețulescu. (redactorul *Concordiei* de la 1857, și Deputat liberalu în Divanul ad-hoc) și pe D. G. Crețenu, (cunoscut prin operile sêlle poetice, și mai alessu prin colaborarea sa la *Patria* de la 1855, și la *Concordia* de la 1857).

Ministerul Ión Ghica din România de peste Mîlcov.

La începutul lui Martie 1859, foile publice anunțau că D. Ión Ghica s'a numit președente allu Cabinetului din Moldova, și Ministru de interne.

În programa sa, acestu Ministeru făcea apelu la concursul *patrioticu* allu Adunării, care funcționa; promitea respectarea Convențiunii, și grabnica realizare a reformelor prescise de pactul fundamental; și a nune, egalitatea înainte legi, îmbunătățirea sôrteî locuitorilor, desființarea privilegielor și monopolurilor, făcându ca toate drepturile și libertățile constituționale să devie realități vizibile; promitea încă darea funcțiunilor după merite; applicarea legilor pentru toți, fără deosebire, și dezvoltarea și încuragiarea comerțulu, a industriei, a clerulu etc.

În cursu de două luni câtu a durat acestu Ministeru, ellu n'a realizatū nici una din promisiunile sêlle; de și

¹⁾ Veđi foile publice de atunci, și în parte *Românul*, No. 52 pe 1859.

D. Cogălnicenu, atât în Cameră, cât și în foaia sa (Steaua Dunării, de la 30 Martie) atrăgea luarea aminte a guvernului asupra modificării legii electorale, „formând uă Adunare compusă din elemente mai mari de cât cele ce intra în Adunările formate de anexul II al Convențiunei, care paralisă chiar lucrările Comisiunei Centrale“. ¹⁾

Pe lângă impulsia liberalilor din Cameră și din pressă, guvernul avea și impulsia cetățenilor din Iassy, care suscriau uă petiție către Cameră pentru lărgirea legii electorale.

D. Ión Ghica, care trebuia să debute ca Ministru prin acea mare reformă, n'a făcut nimic; și, după două luni d'uă guvernare *stérpă*, s'a retras la finele lui Aprilie, cedându locul D. Manolache Costache.

Acestu capitolu îl potu completa Români de peste Milcovu, care se afla la acea epocă în capul partidei liberale, și mai ales bărbații de Statu inițiați în secretele politice de atunci.

Ministerul Ión Ghica de la 11 Oct. 1859.

În capitolul precedentu amu vădut sterilitatea fapteloru primulu Ministeriū de două luni al D. Ion Ghica, care n'a realizatū nimicū din câte promisese în programa sa; să cercetămū acum faptele sēlle ca Ministru în cursū de optū luni aprōpe, de la 11 Oct. 59 până la finele lui Maiū 1860.

Românul, care la 1859 era organul partitulu liberalū, a salutat Ministerul I. Ghica cu aceste cuvinte :

„Guvernul găsesce uă situațiune mare și frumósă; cu mare înlesnire, de va voi, pōte deveni unū creatorū.“ ⁽²⁾

¹⁾ *Românul* No. 29 și 52 pe 1859.

²⁾ *Românul* No. 115 pe 1859.

Ministru I. Ghica debută într-adevăr prin desființarea cellor 5000 lei, cauțiunea reclamată de la diariști de ordonanța preseii de la 30 Sept; dar se opri aci, mănținându ordonanța preseii ¹⁾, dându avertissemente diarului *Reforma* ²⁾, suprimându fôea *Curierul Român* ³⁾; și diarul umoristic *Nichipercea* ⁴⁾; în Moldova, *Steaua Dunării*, organul partitului liberal, cel mai elloquent și patriotic, era lovit de două processe de pressă ⁵⁾; Ministerul Ión Ghica călcă în fine pe urmele Ministerului precedent, ale căruia fapte fuseseră desaprobrate de opiniunea publică.

Ministerul I. Ghica, nu numai nu închisse processul intentat preveniilor de la 28 Sept. espuindu-se ast-fel a priimi blamă de la Magistratură, prin aquitarea lor la 20 Noembre de către Curtea de Appell, dar în cursul processului destitui pe procurorul Curții, care făcuse deja rapportul său în acéstă cestiune ⁶⁾; făcu ca nuoul procuror să appelle la instanța superiôră sentința Curții de la 20 Noembre; făcu a se intenta un noou proces diarului *Românul*, pentru un articol în care se dovedea că monedele se precupețesc de uni din cassieri ⁷⁾; impune Capitalei, printr'o simplă ordonanță, uă lege cu imposite, votată de Divanul Obștesc delà Balta-Liman, relativă la Guardistii de nôpte, contra cărora seridicaseră reclamări legitime în pressa întrégă; ast-fel că D. Dimitrie Ghica declară în public că, ca șefu allu poli-

¹⁾ Veđi critica acesteii ordonanțe în *Românul* No. 117 și 118 pe 1859.

²⁾ Veđi No. 30 pe 59 allu acesteii foi.

³⁾ Veđi *Monitorul* No. 155 pe 59.

⁴⁾ *Românul* No. 152.

⁵⁾ *Steaua Dunării* de la 17 Decembre 59.

⁶⁾ *Românul* No. 125 pe 1859.

⁷⁾ Idem No. 132.

giei sub Vodă Stirbei, a refusat a applica acea lege, mergând până a'și da demissia, pe care Stirbei a refusat'o, preferând mai bine a părăsi proiectul în cestiune; ¹⁾ dete ordinul din 10 Noembre, relativ la întocmirea listelor electorale, ale căria dispozițiuni *illegale* le a combătut *Românul* în No. 127; dete circulara No. 9100 din 17 Octom. către Prefecți, ce se pôte considera ca uă profesiune de credință administrativă, și pe care a analisat'o *Reforma* în No. 28, dovedind că, cu tôte frumosele principii de dreptate, legalitate și libertate ale șefului Cabinetului, fără "buni Prefecți și suprefecți ori ce măsuri de felul acesta suntă *pulbere de aur* în ochii celloră creduli; acea fôe denunța încă Guvernul acte ilegale, ca ordinul No. 7055 din 8 Noembre, care anula trei rezoluțiuni domnești; denunța funcționari alle căroră abuseri erau susținute cu acte legale ²⁾; și critica decrete ca celle de sub No. 263 și 451, ca nepolitice și nedrepte; imputa guvernului darea în judecată a D. Anton Arion, allă căruia dossarū s'a închisū îndată, *convinsū însuși Ministrul de absurditatea vinei*; în fine, imputa guvernului că nu dă la lumină petiția boeriloră către Pörtă pentru anularea allegerii lui Vodă Cuza, despre care au vorbitū tôte diarele ³⁾ și care a provocatū epistola D. Dimitrie Ghica din *Românul*, prin care se cere publicarea numelor acelloră boeri *trădători*, cum și propunerea D-lui Cogălnicenu din sênul Comisiunei Centrale, d'a se trece în Constituțiune unū articolū re-

¹⁾ Veți în *Românul* No. 117 protestul D. Dim. Ghica contra acesteia măsuri a D. Ión Ghica; și articolul său despre Garda Națională în *Reforma* No. 16 pe 59.

²⁾ Veți în *Reforma* No. 21, articolul prin care se combate decretul No. 461, basat pe raportul Ministrului Justiției No 8832.

³⁾ *Reforma* No. 12 pe 1859.

lativă la pedepsa ce merită cei ce voră mai cere în viitoră protecțiunii streine, cu paguba autonomiei.

Aceste legitime reclame, abusurile și ilegalitățile denunțate guvernului, rămân sterpe; Guvernul e mută, apatică, aprobă în totul politica predecesorelui său, desprețuind *opiniunea publică*, despre care D. I. Ghica dicea, în broșura sa de la 1853, că, „Opinia publică este regina lumii, care mōie cerbicea Regiloră nedrepti și sperjuri, care ascute baionetele și astupă tunurile, și pe care toți ați sunt datoră a o respecta.“

La 6 Decembre 1859, Ministerul președut de D. Ión Ghica deschide Camera, cu messagiulă No. 525, care conține programă sa politică, relativă la organizarea Principateloră-Unite; în ea se dicea, ca preambululă, că s'ar socoti un actă de cetățenă rău din partea aceloră cari, mișcați d'un interesă meschină, ar cutesa să puie piedică lucrărilor nōstre comune, România fiind ostenită de încercări zadarnice, fără scopă și fără folosă, și voind a păși înainte ș'a da semne de viață.“¹⁾

Luând actă d'acestă angajamentă solemnă, spre allă rechema memoriei D. Ión Ghica la formarea Coalițiunii cu dreptă cuvântă numită *monstruōsă*, se vedem ce promitea messagiulă Domnescă?

Promitea reforme în tōte ramurile, în Finance, Justiție, Culte, Administrație, Lucrări publice, Armată, Instrucțiune, industrie, comerciă și agricultură, în ministere și chiar în privința streinilor stabiliți în țerră.

Promitea mai ales *deslegarea cestiunii proprietății*, „ce preocupă tōte spiritele, împedcând tōte combinările de viitor;“ mustra pressă pentru licența sa, devenind în mâinile unor persōne un instrument de desordine și de desbinare între cetățenă²⁾; în fine, justifică disolvarea Ca-

¹⁾ Monitorul No. 148 pe 1859.

²⁾ Ōre pressă oposițiunii, în care figura și fōea D. Ión

merei pe motivul că adunarea, fiind chemată a alege pe Domnitorul, fiind adică uă adunare esclusivă politică și constituantă, nu se putea preface de la sine în adunare legislativă. Se non vero, e ben trovato.

Despre reforma electorală, nici un cuvânt! . . .

Ministerul pôte credea că va face acea reformă cu Camera ce va veni; dar știe bine, după cum observaseră cele două organe puternice de publicitate (*Românul* și *Stéua Dunării*), că „Adunările trebuiesc dissolvate asupra unui fapt, propuindule guvernul proiecte d'un interes patriotic; și refuzând a le desbate, atunci guvernul să le dissolve.“ ¹⁾

Până a vedea rezultatul allegerilor fixate pentru Februarul 1860, să vedem atitudinea guvernului în chestia administrativă și electorală.

Maî întâiu, în privința finanțelor, menționăm anularea contractului pentru arendarea venitului canalului Dunării și a exploatării pădurilor, de la gura Argeșului până la gura Seretului, fără motiv, și fără a se specifica numărul ostróvelor și al cantităților lemnelor; ceea ce a dat loc la grave bănueli în privința moralității Guvernului, dupe cum a dovedit-o diarul *Românul* în No. de la 30 Decembre 1859 (No. 151).

Prin creațiunile cele nouă, făcute fără voturile camerei, creațiunile de posturi și de diurne, și prin mai multe cheltueli făcute numai dupe deslegări ministeriale, fără a prevedea și fondurile necesarii, D. Ion Ghica a lăsat un deficit de mai multe milioane²⁾, pe care nu'lă pu-

Ghica, nu este ea un instrument de desordine? Lăsăm acesta la aprepieria lectorului.

¹⁾ *Românul* de la 1 și 8 Decembre, unde se reproduce și observațiunile judicióse ale *Stellei Dunărei*, în privința imposibilității d'a avea o cameră liberală cu Anexul II al Convențiunei.

²⁾ *Monitorul* No. 207 din 1860. Ședința de la 9 August, und

tea acoperi de cât printr'un budget *de 100 milioane*, și prin *imposite noue*, mai alles acella assupra vitelor sătenilor') desființat de Cameră prin inițiativa Ministerului Iepurénu. Budgetul anului 1859, peste care nu putea trece Ministerul I. Ghica, 'nainte d'a se vota un altă budget, se urca la 39,020,000 lei, afară de Ministerul Cultelor, ce avea budgetul său deosebit; cât pentru budgetul din 1860, după ce a ședut două luni prin secțiuni, Camera, spăimântată de acea cifră, n'a voit a'lu lua în desbatere; chiar și dupe votul de blamă, nu era încă depus pe biuroul Adunării; tocmai în luna lui Iunie s'a depus de Ministeriul ce'i a succésu. Ș'apoî în ședința din 14 Ianuariu 1861, D. Ion Ghica se plângea că la 15 Ianuariu țerra e fără budget! Vedeă paiul din ochiul altuia, nu vedeă însă bârna din ochiul său. D-sa uitasse că, în locu să presinte budgetul său pe 1860 în Decembrie 1859, a preferat a dissolve Camera chiar în ziua deschiderii, sub pretestul știut; adevărul era că guvernul I. Ghica n'avea simpatiele nici unui partid, și spera în viitoarele allegerii; dar budgetul său nu l'a depusă nici dupe deschiderea noiei legislaturii, adică la 29 Februariu 1860, ci după trei luni.

În privința allegierilor, *Românul* în No. de la 19 Decembre 1859, dicea că sub guvernul Cămacamului Al. Ghica, numit de Póită, allegătorii au ținut adunări politice, fiă saū nu allegători, spre a se lumina assupra candidaților de deputați; că chiar sub guvernul Căimăcâmiei de trei, libertatea întrunirilor n'a fost împedicată; pe când guvernul *constituțional* al D. Ion Ghica, printr'ua ordine a prefectului poliției No. 32,109 de la 29 Sept., a pusă țerra într'un fellu de stare de asediū,

figuréză reprobarea generală dată de Cameră pentru *escésu de putere, și rea întrebuințare a fondurilor Statului*.

Monitor No. 167. Ședința din 31 Maiu.

orî ce addunare d'a trata affacerî politice, sub orî ce colóre, fiind oprită; și întreba *Românul* dacă allegerile sub guvernul constituțional allă D. Ion Ghica aū a se face ca sub guvernul Căimăcămiei de trei, *de glorioasă memorie* ?⁴

D. Ion Ghica a dat ordine contrariî circularelorū sélle către prefeți, relative la allegerî, și chiarū assupra allegerilorū de dellegați; dovadă, destituirea prefectului de Muscelū, D. Dimitrie Rucărénu, care nu consimțisse a călca legea în favórea unui recomandat allă D. I. Ghica; apoi, ce este mai gravū, într'una și aceeași chestiune, în două differite județe, a datū două ordine contradicátore, după cum s'a dovedit chiar în Cameră, cu ocazia verificării titlurilorū 'ș'a constatării neregularitățilorū urmate în acea epocă¹).

Vom observa încă în trecere că Ministerul Ion Ghica, după dissolvarea Camerei, în timpulū allegerilor, a făcutū 250 *schimbări* în personalul impiegaților administrativi și judecătorești²); acésta o dîcem ca respunsū la organul reposatū al D. Ion Ghica, care nu înceta a imputa guvernului președut de D. Dimitrie Ghica ingerența sa în allegerî, prin impiegați Statului.

Și fiind că vorbim de organul D. Ión Ghica, se menționăm, iarăși în trecere, că și la 1860 D-sa avea organul său oficiosū de publicitate, adică *Dâmbovița*, redactatū de D. Bolintinénu, (care a schimbat multe colóri, ca omū politicū); acea fóie susținea atunci politica D-lui Ión Ghica cu faimósa axioma iesuitică *fînta justi-fică mijlocul*, pe care a combătut'o *Românul*, cu multă logică, în No. de la 15 Decembre 59.

(Veđi No. 104, 144 și 150.)

În streinătate, guvernul avea diarul francesū *Le Sidcle*.

¹) *Monit.* No. 62 pe 1860, Ședința din 8 Martie

²) *Monitorul* No. 126 și 128 pe 1859; și *Românul* No. 151.

care în No. de la 22 Decembre aplauda messagiul de la 6 Decembre; iar *Monitorul* român reproducea acelle laude *salariate* în No. 156 pe 1859.

Românul de la 16 Decembre 59, protestându contra redactorului *Monitorului*, care pretindea că diarele nu potû desbate messagiul domnescu ¹⁾, dovedea că acesta e uă *faptă anticonstituțională și vătămătoare* din tôte puncturile de vedere; apoi aducea aminte D-lui Ión Ghica că, sub Prințul Bibescu, D-sa a susținut, cu multă tăria, în fôea *Științifică și literară* ²⁾, „dreptul și datoria presei d'a desbate messagele Domnesci.“

În No. de la 23 Decembre, *Românul* critica circulara D. Ministru Ión Ghica către prefecti, relativă la allegeri, unde figură, între altele, frassele „că administrația sê vegheze ca vorbele allegătorilor sê fie cuviinciôsse, oprindû a discuta pe cei ce nu vor fi allegători.“ *Românul*, analisândû acelle frasse, *echivoce ca și politica D. Ión Ghica*, dovedea prin acesta chiar ingerința directă a guvernului în allegeri.

Despre altă parte, *Reforma*, dovedea că politica D. Ión Ghica este politică de *Mefistofeles* (*Reforma* No. 32 și 33 pe 1859.)

În privința arendării averilor închinat D. Ión Ghica a întocmit acea comissiune care legitima protocolul de la Paris; Comissiune pe care a manținuto și Ministerul D. Rossetti ce a succesu D. Ión Ghica; Comissiune care a fost un obstacolû pentru Ministerul Iepurênu, ce n'a îngăduito a lucra, fiind attentorie autonomiei, dar nici n'a

¹⁾ Veđi analiza acellui messagiû de D. Ion Brătianu în *Românul* No. 141, 143, 145. — Veđi și *Steaoa Dunării* din a doua decadă a lui Decembre, ce a desbătut și ea messagiul domnescu.

²⁾ Ce se publica în Moldova la 1844, și unde figuréză mulți articoli cu inițialele I—G. Tot d'auna D. Ión Ghica a fost în res ervă; negreșit, spre a nu se compromite! . .

putut o desființa, în momentul când se spera unirea de la Constantinopole, și când s'ar fi compromis chestia cea mare printr'un conflict allă unei cestiuni secundare.

Venim la chestia arendașilor Statului. Ei nu răspunse se seră nici chiar arendile anului 1858, neplătindă nici măcar parte din arendile anului 1859 și 1860.

On. D. C. Crețulescu, Ministrul Cultelor de la 1859, luasse măsuri energice contra acelor arendași, silindu'i la plata arendelor, după ce le accordasse destule amănări; D. Ión Ghica însă consimți ale face un *scădământ ilegal*, ca să'si asigure reușita în alegerile de peste Oltă, după cum s'a accusat în Cameră de către D. G. Stirbei, cu ocazia votării scădământului.

D. Ión Ghica este încă autorul convențiunii României cu Rusia pentru navigabilitatea Prutului. Menționăm această întrecere, numai ca să arătăm *sinceritatea* Roșiilor, amicii politici ai D-lui Ión Ghica. Lectorul își aduce aminte că D. Anton Arion, în *manifestul* său către alegători, de la 17 Fevruarie anul curent, ¹⁾ acusa Camera trecută pentru această convențiune, care, după D-lui, are consecințele cele mai funeste pentru independința noastră; când însuși Guvernul Roșiilor o recomandasse Camerei D-lor, prin cuvântul tronului, ca s'o vôteze mai curândă.

Mai multe proiecte de legi vedem publicate în fôea oficială ²⁾ de cabinetul Ion Ghica, dintre cari unele s'aū deppusă pe biuroul Camerei, în ședința de la 17 Martie. ³⁾

Între acelle proiecte însă nu vedem proiectul pentru îmbunătățirea sôrtei țerranilor, promisă în programul D. Ion Ghica de la deschiderea sesiunii 59—60; nici proiecte ca acellea ce D-sa reclama în răspunsul la adresa

¹⁾ Veđi *Democrația* de la 18 Fevruarie 1870.

²⁾ No. 23, 24 și 67.

³⁾ *Monit.* No. 75.

tronului de la 30 Ian. 1861, „menite a face prosperitatea și tăria națională; adică urgența unei legi judiciare organice, care se garanteze independența magistraturii; legea care se regulese, într'un mod practică, răspunderea Ministrilor; legea de necompatibilitate între mandatul de deputat cu funcțiunile dependente de Guvern;“ în fine D-sa n'a stăruit a se deppune, în sesiunea 59—60, proiectul anunțat de Guvernul Epureanu în discursul tronului, pentru reforma electorală; ci s'a grăbit, prin intriga sa, a se pune în accusare Ministerul de la 13 Iuliu 1860; dar chiar după 11 Febr., D. Ion Ghica n'a venit cu legea pentru răspunderea ministerială; alt-fellă, cum ar fi putut contracta *faimossul* împrumut Oppenheim, despre care vom vorbi la locul său?

Tôte acelle proiecte alle D. Ion Ghica nu erau decât *pulbere de aur* în ochii țării; era sigur că, cu legea electorală a Convențiunei, nu putea forma uă majoritate care să susțină asemenea proiecte; dacă era sincer, trebuia, cum i s'a disu de publiciști, să propuie camerei cele două proiecte vitale, *reforma electorală* și *legea rurală*; și în urma refuzului, să disolve Camera, făcând apel la țerră, cum a făcut D. Cogălniceanu la 2 Mai.

D. Ion Ghica, cu totă silința ceși a dat a forma uă majoritate *docilă* ¹⁾; însă din 75 Deputați, alleși la Februarie 1860, sub influența guvernamentală, abia vr'o 20 puteu trece de liberali ²⁾; din aceștia două din trei părți, având pe DD. Rossetti și Brătianu în frunte, se uniră cu Boerii din majoritate spre a da Guvernului I. Ghica votul de neîncredere de la 30 Aprilie 1860, despre care vom vorbi îndată.

¹⁾ Veđi protesturile foilor publice pentru călcarea Art. 7 din legea electorală, și în parte, alle *Românului* din No. 12, 33, 45, 47 pe 1860.

²⁾ *Monitorul* No. pe 44 1860.

Pentru prima oră, D. Ion Ghica fu alesă atunci deputat și în Dâmbovița și la Dolj; când mai nainte, în două rânduri, nu reușise, ca simplu cetățen; a fost alesă însă ca Ministru.

În ședința din 17 Martie ¹⁾, D. Ion Brătianu imputa Cabinetului că, prin facerea statistice în timpul allegerilor, a silit p'allegătorii a taînui adevăratul lor venit; iar prin formarea din nou a listelor electorale, contra litterei anexului II din Convențiune, Guvernul a influențat allegerile.

D. G. Stirbeiș imputa Guvernului că a lucrat, în chestiunea acēsta, contra interpretării dată de Camera legii electorale.

Cu ocasiunea desbaterii rēspunsului la discursul tronului, în ședința de la 24, Martie ²⁾ D. Ion Brătianu dovedea că Guvernul are *intențiuni absolutiste*.

În ședința de la 21 Aprilie ³⁾. D. Ion Brătianu dovedea că Guvernului *nu i place regimul parlamentar*; iar D. General Tellu constata că *multe lucrări ale Guvernului sunt neconstituționale și neconvenționale*.

În ședința de la 26 Aprilie, Camera imputa Guvernului că, din cestiunea scădământului arendelor de la moșiile Statului, a voit a face *uă armă electorală*; și ca dovadă se adducea allegerea D-lui Ion Ghica de către arendașii din Doljiș. ⁴⁾

În ședința de la 29 Aprilie ⁵⁾, cu occasia verificării titlului de deputat a D. Știrbeiș, s'a dovedit arbitrarul arestării acestuia de către prefectul de Doljiș, în prețuia allegerilor, sub învinovățirea de *perturbator al liniștei*; a fost însă achitat de către procurorul Curților-Unite.

¹⁾ Monitorul No. 75.

²⁾ Monitorul No. 89 pe 1860.

³⁾ Idem No. 105. —

⁴⁾ Idem No. 112 —

⁵⁾ Idem No. 124 și 126.

D. Ión Ghica voit'a ore prin acesta să-și răsbune contra fiului pentru măsura luată de Vodă-Stirbeiu, la 1850, îndatorând pe D. Ión Ghica a restitui Vistieriei uă miă ducată, luată pe *nedrept* de D-sa, ca agent allu țerri la Constantinopole, în timpul revoluțiuni de la 48? ... Venim la votul de blamă propus de D. Ión Brătianu, pentru *neconținutele violări ale legii, de cându e la putere D. Ión Ghica*. În ședința de la 30 Aprilie ¹⁾ se votedă propunerea de blamă cu 31 voturi, contra 11, în coprindere că *Camera desaproabă ilegalitățile comise de ministeru, invitându'l a pune capetu abaterilor din drumul legalu*. Acesta provocă retragerea Ministrului Ión Ghica, anunțată în ședința de la 5 Maiu. ²⁾

După retragerea sea de la Ministeriu, în cursu de 25 de zile, pēna la venirea altui Ministeriu, D. Ion Ghica a făcutu mai bine de 30 numiri (afară din permutații) între care cinci prefecti, făcuți într'ua zi, și peste 15 destituiți, între care un director de ministeriu, un președinte de Curte, trei membrii de Curte, un șefu de Secțiune, etc. ³⁾

Nu putem termina mai bine acestu capitolu de cât cu critica ce *Naționalul* făcu atunci unei circulare a D-lui Ion Ghica către allegătorii din Dolji, mulțumindu-le pentru allegerea sa ca Deputatu în Cameră, critică ce a produs'o *Trompetta* în No. 809, anul corentu.

„In pređioa regretabilulu evenimentu din Craiova, locuitorii acestui orașu au trebuit să priimescă din partea d-lui Ion Ghica uă circulară avēdu de obiectu aparentu a mulțami comitenților sei pentru votulu care i-a deschis ușele Adunării; însă aceste mulțamiri, ce ne este permisu să le găsimu tardie, fiind-că se făceau

¹⁾ *Monitorul* No. 131. —

²⁾ *Idem* No. 136.

³⁾ *Monitorul* No. 137 pe 1860 și cele următoare.

dupe aprópe unŭ annŭ, de bună sémă nu figuréză acolo de câtŭ spre a servi de pretextŭ la uă manoperă alle cărei motive se potŭ pe dreptŭ cuvântŭ bănuí.

„Acéstă circulară, consacrată pe de uă parte spre e-logiulŭ prea pucinu modestŭ allŭ autoruluí ei, se applică pre de altă parte a arunca blamulŭ cellŭ mai nedreptŭ totorŭ ómenilorŭ politici, alle cărorŭ idee nu le permitŭ să urmeze şirulŭ de idei alle d-luí Ion Ghica.

„Astădŭ, cândŭ restabilirea ordinii ne-a redatŭ sângele rece pre care uă assemenea manoperă era de natură a ni-lŭ urca, ne vomŭ permite câte-va cuvinte asupra acestuí subiectŭ.

„Déră, fiindŭ împotriva gustuluí nostru să intrăm în amănunţimele urıcıose alle pretinselorŭ servicie, pre carí D. Ion Ghica se laudă că le ar fi addusŭ ţerreí, fie prin capacitatea sa, fie în virtutea patriotismuluí sêu, si mai mult în calitatea sa de ministru de câtŭ în aceea de deputatŭ, ne vom mărghini a aminti că tóte proiectele de legi, ce le a addus în cameră, fiind călcate de dumnélui într'unŭ modŭ servilŭ pre legile în vigóre în alte ţerre, şi prin deossebirea de împregiurări şi de miđlóce, aceste legi nefiind applicabilí în ţerra acésta fără modificările celle mai serióse, a resultatŭ din acésta că adunarea, forţată a le lua în consideraţiune, şi-a perdutŭ timpulŭ; ceea ce a necessitatŭ prelungirea ei cu trei luní preste terminulŭ fixatŭ pentru închidere, şi a ținut desbateri a cărorŭ sterilitate ar fi rēmas fără compensaţiune, déca patriotismul adunării, trecēnd peste necađurile ce'í impunea proiectele complicate alle d-luí Ion Ghica, nu le ar fi modificatŭ de susŭ pēnē josŭ cu pacienţă prin amendamente laborióse, ca să nu lase ţerra cu totulŭ nepregătită pentru reformele pre carí opiniunea publică le reclama neíncetatŭ.

„Şi în adevěrŭ, orí-cine a assistatŭ la desbaterile adunării, nu s'ar fi putut opri de a fi fórte impresionatŭ

pre d'ua parte de energicele silințe alle membrilor sei, ca să scotă din dedalū legile împrumutate din străinătate, printre cari d. Ion Ghica își preumbla cu atăta oboselă atențiunea, érá pre de alta de rolulū passivū ce acestū din urmă adoptasse sistematicesce, și pre care nu-lū abandona de câtū atunci cândū, vėdėndū pre Adunare — în setea sa d'a produce ceva utile și practicū — în punctulū de a se degagia de piedicele sėlle multiple, intervenea spre a reinoda nodurile pre cari ea le desfăcuse; ceea ce necessita din partea acesteia să-și dea nooe ostenele ca să sfărame cu desăvėșire cerculū viciousū în care d. Ion Ghica 'și dedea rėutaciōsa plăcere a se închide.

„Amū putea aminti aci punerea în lucrare a mulțimiī de creațiunī datorite arbitrariulū d-luī Ion Ghica; dera ca nisce lucruri ce s'aū petrecutū în ȕillele nōstre, și cu scirea tutora, credemū de prissosū a le enumera.

„In resumatū, pre care punctū seriosū din nooa ordine de lucruri ar putea să-și bazeze țerra plāngerile sėlle, decă nu assupra nenorociteī inițiative care lăssāndū moscenire consecuențele sėlle guvernelor posteriōre 'i-a obligatū să caute în nooi imposite miȕlōcele de a accoperi monstruosul budgetū allū d-luī Ion Ghica, măcar că acestū budgetū, care era de 100 de milliōne, a fost redusū la 70 ?

„D. Ion Ghica, care declara într'ua ȕi, în plină adunare, că ar fi fericitū în ȕiua când budgetulū sėū de 100 milliōne 'i-ar succeda unulū de 500, avut'a planulū, impingėnd adunarea pre acestă calle ruinătore, a excita nă miscare pe care să o pōtă întorce în profitulū unei înalte, dera absurde ambițiunī, ce nu mai este secretū pentru nimenī?

Nu mergemū pēnă a sustine acestă; dera, cumnos-cėndū izolarea pre care dreptele neīncederī alle țerreī, fie prin instinctū, fie prin scire, aū creat'o d. Ion Ghica,

vomă admite bucurosă că propunându marea cifră care îi ar fi promisă să înmulțească numărul împliniților, deveniți creaturi alle sêlle, își pusesse în gând să formeze uă *clientelă propagandistă*, cu un scop ascuns, a cărui puritate nu pôte scăpa nebănuită.

„Dupe tôte acestea, precum în unele casuri nenorocirea este bună, trebuie să sperăm că națiunea va sci să profite din cruda experiență ce a făcută cu unii ômenî; și că adunarea, stabilindă uă justă balanță între resursele țêrrei și serviciile pre cari le pôte ea accepta de la guvernă, va vota d'aci înainte budgetele cele mai în raportă cu mișlócele contribuabiloră.“

D. Ion Ghica, sufletul primei coalițiuni parlamentare.

În ziua de 15 Aprilie 1861, s'a pusă în accusare Ministerul de la 13 Iuliă 1860, președut de D. Manolache Costache.

Cândă citește cine-va adă, cu sânge rece, foiele publice d'atunci, și desbaterile din Cameră, în cestiunea de faciă, cum și apărarea Ministerului, (nu în sênul Adunării, unde i s'aă refusat apărarea) ci către opiniunea publică, și după dece luni de la punerea sa în accusare ¹⁾, rămăne convins că numai *răsbunarea personală* a dictatū cellor 35 Deputați actul loră de la 15 Aprilie 1861; și că D. Ion Ghica a luat cea mai activă parte la acestă faptă, demnă de caracterul său.

Eată ce ne propunem a dovedi în acestă Capitollă.

Totul era preparatū pentru drama ce s'a jucatū, în memorabila zi de 15 Aprilie 1861.

¹⁾ Veđi broșura *Ministerulă de la 13 Iuliă 1860*. București — Tipografia Naționalului, 1862.

Maî întâiū, fusiunea elementelorū cellor maî contrariū, înfrăţirea naturelorū cellorū maî antipatice, alianţa inamicilorū cellorū maî neîmpăcaţi până atunci, şi după-
ceea în luptă de mórte; în fine, sărutarea lui Caiafa cu Iuda.

După terminarea dramei, fie-care actorū reîntră în rolul său; iarăşi două tabere, inamice de mórte; cu deosebire că D. Ion Ghica, care până aci înclina spre Stînga, *cu calculu*, tot *din calculū*, trece la Drépta.

Ținta justifică mijlocele. Scopul era, pentru D. Ión Ghica a desbina, spre a putea domina; adică, a elimina știința din partidul progresistū, spre a putea maî lesne exploata în folosul său elementul de desordine; în fine, a prepara terrémul, spre a putea pescui într'ua di, în apa turbure, pe **Regile pescilorū** (domnia). Pentru liberalii cei falși, scopul era să scape de niște rivali ca DD. Boerescu, Costaforu, General Vlădoianu și I. Ion. Filippescu, cari, prin meritele lorū personale, prin luminele și patriotismul lorū, eclipséu niște **nulități ambițioase**, ce amăgėu lumea prin cuvinte de libertate și naționalitate. Pentru retrograđi, scopul era a deconsidera pe Democrații de talentū și de știință, slăbind ast-fel partidul progresistū prin desbinare și stigmatizare. Și uni și alții profitaū de ocasiune ca să-și răsbune contra Generalului Vlădoianu, care nu essecutase ordinele Căimăcămiei de trei la 23 Ianuariū 1859, în favórea candidatului Boerilor; contra D. V. Boerescu, căruia îi venisse și D-lui fericita idee d'a propune pe Domnū pe allessuū Moldovei, la 24 Ian., contra dorinței falșilor liberali, cari avėu de candidat pe D. N. Golescu, ne avendū atunci șanse D. Ión Brătianu; contra D. Boerescu maî erea, din partea Roșiilor, un felū de rancună pentru că reîntrase în Ministerul Iepurėnu, după ce făcuse parte din Ministerul Rosseti-Brătianu; ceea ce dovedea încrederea Domnitorului în D. Boerescu, ce presinta maî multe garanții

de ordine, de capacitate și de patriotism, de cătă a-
ceia pe cari faptele lor posterioré 'iaă arătată țărrei
ca **perturbatori sistematici**, sacrificând **totul** am-
bițiunii lor meschine. Acesta era scopul ascuns; apa-
rințele eréu **legalitatea și moralitatea**. Vom vorbi în-
dată despre acésta. Să vedem mai întâi mijlócele pen-
tru ajungerea scopului.

Pentru acestú sfârșit, totul s'a pusú în joc: amănări
și escluderi la verificarea titlurilor, depărtându-se în-
susi Generalul Tell, sub pretestú că n'are venitul pre-
scris de lege; lipsa Mitropolitului în ziua de 15 Aprilie,
care cel puțin s'ar fi abținut; înțelegerea intimă între
pressă ¹⁾ și tribună, cari esageraú greșelele Ministrilor;
declararea Camerei în permanență; și refuzul d'a se a-
păra acusații. Asemenea manopere, din partea accusa-
torilor, dovedéu tactú și inteligență, și le assiguraú tri-
umful; din partea acusatilor, a fost uă greșelă d'a face
proces de pressă; uă greșelă d'a nu da în judecată pe pre-
fectul de Doljiú care n'a știut întâmpina răscolă, ca prefec-
tul de Prahova; uă greșelă neiertată d'a nu se incongiura
în Adunare cu toți amicii lor, cari lipséu în ziua hotărâ-
tore; greșelă d'a se retrage Ministri din Camera în ziua
fatală, lăsându liberú adversarilor câmpul de bătăe;
dérú cea mai mare greșală a fostú d'a intra în Minis-

2) Unii din scriitorii au putut fi induși în erróre de Capii preținși
liberali, atâtú de dibaci a însuși încredere cellor simpli, cum
și cellor sinceri; acestia nu putéu crede atâtú de perfidi p'a-
cei **farisei politici** în cât să se serve de pana lor ne-
esperimentată, ca d'un instrument, spre ajungerea scopurilor
lor culpabile; când însă unii din aceia cu inima castă a sur-
prins pe impostori în flagrant delict de perfidie, s'au tras de
dânșii; și alții au avut curăgiul a rupe cu dânșii în publicú,
demascându-i ca pe nisce șarlatani politici.

teru cu glumețul D. Iepurénu ¹⁾ și mai ales d'a nu dissolve Camera în urma refuzului acestia d'a vota legea electorală și legea rurală. Orî cum, greșelele lor nu meritaū asemenea pedépsă.

Fără acele greșelle din partea Ministrilorū, combina-rile machiavelice ar fi fost dejucate; căci Coalițiunea n'ar fi putut întruni majoritatea cerută pentru acestū sfîrșit ²⁾.

Uă bilă jôcă adesea un mare rolū în luptele parlamentare; fără uă bilă, a fost dat în judecată Generalul Vlădoianul, care a asigurat triumful Unirii ș'al Democrației la 24 Ian. 1859; și cu duoë bile ³⁾ D. Ioan Brătianu a venit la ministerū ca să compromită finacele prin concessiunea Strusbergū, și să se compromită și el cu chestiunea Transilvaniei ș'a Bulgariei; în ambele casuri, D. Ión Ghica a jucat rolul lui Mefistofeles din Faust

Înainte d'a se vota propunerea pentru punerea în ac-cusare, s'a votat propunerea dacă Ministerul trebuie său nu să fie ascultatū? 27 Deputați aū opinat prin bile să nu fie ascultatū; iar 23 aū fost de părere ca să se apere.

Peste câte-va minute se votéază propunerea pentru da-rea în judecată, subscrisă de 34 deputați; și să aprobă cu 35 bile contra 15.

Dacă cei 23 deputați, cari opinasseră pentru a se în-gădui Ministerul să se apere, ar fi fost convinși de ceea ce aū făcut, d'ar fi avut adică cât de puțină pudôra, ar fi respectat cel puțin forma esteriôră a justiției, nepar-

¹⁾ D. Foru a făcut amendă onorabilă în ședința Camerei de la 2 Ian. 1867 (Mon. No. 5) dicēnd: „orî când am avut onô-rea a fi colegulū D-lui Iepurénu, a fost numai la nenoro-cire.“ (ilaritate)

²⁾ Dacă Ministrii ar fi stat în Cameră la votare, numărul depu-taților ar fi fost 53, nu 50; ar fi lipsit atunci uă bilă spre a se forma două treime, trebuind 36 voturi.

³⁾ Căci de și s'a priimit propunerea de blam cu majoritate de trei voturi, însă un deputat a votat din greșélă contra Mi-nistrilor, care s'a abținut în ședința dela 21 Febr. 1867.

ticipându la votul d'accusare; atunci Coalițiunea n'ar fi putut întruni două treimi. Eată dar dovedită că nu convingerea celor 35 Deputați despre *crimele* Ministerului Iepurénu, ci *patima oră* le a dictat votul din ziua de 15 Aprilie 1861; și când cei 35 Domni vor citi aceste rânduri, se vor rușina, vedând c'au servit ca instrumente passive unor intrige meschine.

Propunerea celor 34 deputați, pentru punerea în acuzare, era basată pe două considerante: că Ministerul, ca să acopere ilegalitățile sêlle, și să înăbușescă arătările Camerei către Domnitor, cerusse disolvarea ei; și că în cursul alegerilor, întrebuintasse toate mijlocele de care dispune un guvernă ca să essercite asupra conștiinței alegătorilor o presiune neaudită; prin urmare, în virtutea Art. 15 din Convențiune, propuitorii cerēju darea în judecătă a Ministrilor.

Majoritatea, după propunerea D. Ión Ghica, allege uă Comissiune, compusă de D. D. I. Oteteleşanu, N. Bibescu, C. Rosetti, G. Vălénu, Anton Arion, D. Brătianu și Ión Ghica, însărcinată cu actul coordonator; și ea numește pe D. I. Ghica raportor allă actului care avea să serve de *cărmă acusatoului ce va fi însărcinat cu recuisitorul aceluï procesu*.

Nimeni însă din partea camerei nu s'a dus să susție acusatia înaintea Curții de Cassatiune; probă evidentă despre neculpabilitatea Ministerului, de care însăși Camera era convinsă, știind că înaintea Î. Curții de justiție nu va putea susține accusarea, conform art. 15 din Convențiune.

Înainte d'a analiza actul coordonator, să vedem respunsul Ministerului când s'a făcut propunerea celor 34; căci după aceea Ministerul s'a trasă îndată din Adunare, credënd că demnitatea sa nu'i mai permite a sta într'ua cameră atât de arbitrară; scrupulū nejustificabilū în ochii rațiunii care le ordonă a sta până la votul

definitivă spre a dejuca manoperile adversarilor. Acestia se pot scusa că nu ei au oprit apărarea Ministerilor, ci singurii Miniștrii, prin retragerea lor, n'au voit a se apăra, simțindu-se poate slabi în acesta.

Ministrii răspunseră, în ziua de 16 Aprilie :

„Diceți c'am comisă ilegalități; dar nu formulați nici una, nu înfățișați nici uă dovadă.

„Ne vorbiți de indulgență; noi nu cerem de cât dreptate, fiind datăre Camera a ne asculta înainte d'a ne accușă; pentru acesta vă cerem, dacă nu 24 de ore, o singură seră cel puțin, ca să ne concertăm apărarea, nefiind toți Miniștrii față. Ne vedem surprinși, pentru că erī s'a făcut propunerea, erī s'a dat în secțiunii, secțiunile se adună noaptea, și adī vin toate la tribună cerându accușarea, fără a formula uă singură faptă; și D-v. tot adī voiți a ne accușă, fără a ne accorda câteva ore, spre a vă putea și noi întreba: care sunt crimele pentru care voiți a ne trimite în judecată?

„Diceți că v'ați declarat în permanentă; dar și justiția este în permanentă.

„Diceți că puncturile de accușare sunt coprinse în adresa la discursul tronului din sesiunea trecută; dar discuția se face asupra propunerii cellor 34, care dice că s'a influențat alegerile și că s'a dissolvat Camera cu scopu d'a se călca prerogativele ei; pe când adresa la tronu conține numai desaprobarea unora din faptele Miniștrilor; în fine, propunerea nu arată nici *vr'uă călcare de lege pozitivă*, nici *rissipă de bani publici*, singurele cauze pentru care se poate da un Ministeru în judecată, conform Art. 15 din Convențiune.

„Susțineți că Camera nu e Curte de judecată; dar Adunarea, în cazul de față, nu este ore uă Curte de punere în accușare? Rolul ei este de jude instructor; și după principiul fundamental în ori ce instrucțiune pe-

nală, nimeni nu se dă în judecată înainte d'a fi ascultat ș'a se aduna probele pe care se basésă accusarea.

„Diceți că faptele pentru care ne accușați le cunoșteți din organele de publicitate; pôte fi acesta motivul legalu de accusare?”

„Ne prevestiți în fine că ori ce apărare, fie câtu de ellocuentă, ar fi de prisos, fiind că aveți convicțiunile formate mai din nainte; dar Art. 15 din Convențiune nu cere convicțiuni, ci probe legale, și numai pentru risipire de bani și violare de legi.

„Este de demnitatea Camerei a nu trece cu ușurință peste un asemenea act; fiind că Camera își va atrage osenda istoriei, trimițându un Ministeriu în judecată fără a-i permite a-și da contu de faptele sêlle.

„Garantia ce legea accórdă cellui din urmă cetățenul D-v. o refușă consiliarilor tronului, ce au guvernat țerra; aflați dar că o ast-felă de accusare va fi cel mai frumosu triumf al vietei lor.”

Ministrii afirmă în apărarea loră către Opiniunea publică, că ar mai fi disu și următoarele cuvinte, ce nu se vedu trecute în *Monitoru*:

„Dea Domnul ca Ministerul ce va eși din sinul acestei Majorități care ne accusă, să nu trecă prin greutățile prin care am trecut noi! Facă cerul ca cu această persecuțiune se încete luptele, și să se înfrățescă toți Români!”

Să analizăm acum în trecere raportul Comisiunii însărcinată cu coordonarea faptelor pentru care s'a pus în accusare Ministerul de la 13 Iuliu 1860.

Dintre acești Miniștri, vom observa mai ânteu că unul fusese colegul D-lui Ion Ghica în Ministerul de la 11 Oct. 59, și patru contribuissă ore-cum la căderea sa; se pôte dar bănui un felu de răsbunare din partea cellui mai activ și vindicativ luptătoru contra Minis-

terului acuzat; ast-felū că patima a jucatū un rolū însemnatū în acea acuzare, unică în felulū ei.

Eată capetele de acuzare din raportul în cestiune:

1. Evenimentele de la Craiova. Cum că a fost rescôlă la Craiova, la Noembre 1860, este necontestabilū¹⁾. Ministerul era dar acuzat că 'și a făcut datoria d'a restabili ordinea. Asemenea datorie 'și a împlinit'o și ministrul Ión Ghica, cênd ordonasse arestarea D. GG. Stirbeiū, după a"irmarea prefectulū de Doljiū, ce'lū înrimina ca tulburător allū ordinii publice.

Daca a prefectul provocat rescôla de la Craiova cum sustinėū adversarii, cine a provocat rescôla de la Ploesci și Bolgradū, rescôle ce s'aū întâmplat în același timpū?

De se nu s'a d'at prefectul în judecată? Dar ôre Ministrul Ión Ghica dat-a în judecată pe prefectul de Doljū pentru arbitrara arestare a D. GG. Stirbeiū? De ce Ministerul ce a succesū Ministerulū Iepurênu n'a dat ellū în judecată pe prefectul ce a provocat rescôla de la Craiova? ș'atunci, nu trebuia oare dat în judecată și prefectul de Prahova? Negreșit. Pe D. Gr. Marghiloman, fiindū că a tras în poporū; și pe D. Sc. Voinescu, fiindū că n'a tras în poporū. . .

2. Călcare a drepturilor municipale.

Nu s'a indicat nici uă lege pozitivă care s'o fi călcat Ministerulū.

3. Violarea legii electorale.

În lipsă d'uă interpretare a cuvintelor din acea lege les listes seront dressés pâr les soins de l'administration, guvernele convenționale aū aplicatū acestă dispozițiune după cum a înțeles'o fie care.

Pentru asemenea cestiuni, Camera s'a mărginitū a da

¹⁾ Veđi amênuntele și depeșele prefectulū ș'ale guvernulū, în broșura *Ministerul de la 13 Iulie 1860*, pag. 95—119, relativ la acea rescôlă.

votă de blamă Ministerului Ion Ghica; iar pe Ministerul Dim. Ghica l'a absolvit; de și prin circularele sêlle, acesta luasse dreptă basă listele din anul trecut, declarate de majoritatea Camerei ca viciose și ilegale; și lăsasse în liste tot pe cei înscriși de prefeti în anul trecut, pentru care D. Dim. Ghica combătusse cu furie pe Ministerul acusat.

Apoi, dacă Ministerul de la 13 Iuliă merita pentru această osândă capitală sub Convențiune, ce osândă ar merita Ministerul Ión Brătianu, și chiar Ministerul Ghica — Cogălnicenu, sub Constituțiune?...

4. Influențarea allegerilor.

Care Ministeră a stat cu mâinele în sină în timpul luptelor electorale? Dacă Ministerul Iepurenu'ar fi meritată închisoarea pentru această, Ministerul *reteveloră* și Ministerul *bîteloră*, ce ar fi meritată?

Dacă neregularitățile, și chiar presiunea prefetilor, ar trebui puse în sarcina guverneloră, apoi presiunea unor prefeti de sub Ministerul Ion Ghica de la Oct. 1866, și mai alles **violările monstruose**, cum s'a disă în Cameră, alle D. Pantazi Ghica, prefetul de Buzău, n'ar fi meritat ore punerea în accusare a acellui Ministeră? Cu tôte astea, Camera a făcută din această numai obiectul unei interpelări.

Cătă pentru schimbarea și permutarea impiegarilor în timpul allegerilor și allă formării listelor electorale, care Ministeră n'a usat de dreptul sêu? Cellă mai culpabilă, înainte de 2 Maiă, dacă această e culpă, a fost Ministerul Ión Ghica, cum am dovedit; asemenea și Ministerul Dim. Ghica, cum se pôte vedea din protestările Presseî ș'ale Tribuneî de la finele anului 1861.

Pentru ce dar majoritatea n'a accusat la Decembre 1861 pe Ministerul Dim. Ghica, după cum a făcut'o cu Ministerul Iepurenu la Aprilie acelașă ană?

Răspunsul e simplu: majoritatea Camerei fiind a Con-

servatorilor, ea nu putea blama sau accuza pe unul din capii săi, care se compromisesse pentru dînsii. Pentru ce ôre D. Ion Ghica și aliații săi din stînga nu imitără politica Conservatorilor?

Aceștia erau în dreptu a fi înfuriați contra Ministerului de la 13 Iuliu 1860; căci acesta se silise, cu paguba sa, a prepara triumful partidei liberale. Din contra, falșii liberali, cu D. Ion Ghica în frunte, dau mîna d'ajutoru Boerilor pentru a umili, a deconsidera, a strivi partidul progresist, prin accusarea Ministerului de la 13 Iuliu; ast-fel că D. Ion Ghica n'a făcut de cât a înlesni venirea la putere a Retrograților, cari au provocat prin arbitrarul și încăpățănarea lor catastrofa de la 8 Iunie 1862.

Să nu uităm în fine că mînaștirile dîse închinat și Brâncovenesci, ne fiind secularisate la 1860, averile lor serviu a împedica recunoșterea allegerii lui Vodă Cuza, a paralisa Unirea și reformele salutarii, ș'a conrumpe conștiința allegătorilor. Citescă lectorul foile liberale din timpii aceia, și se va încredința de adevêr.

Terminăm cu aceste cuvinte din apărarea Ministerului acusat către Opiniunea publică:

„Majoritățile adesea au crucificat dreptatea ș'au proscris patriotismul. Numêrul pôte juca un mare rol în instituțiunile omenesci; dar dreptatea nu se numêră, ci se descopere prin lumina adevêrului ș'a științei.“

Ministerul Iepurênu a fost achitat de Î. Curte de Justiție; iar *Curtea cea fără apel*, confirmându verdictul Î. Curții, l'a absolvit asemenea, rezervându'i numai votul de blamă, care i s'ar fi dat d'o Cameră imparțială.

D. Ion Ghica, suffletul coalițiunii monstruoase.

Am vădută în capitolul precedent cum D. Ion Ghica, resturnat de la putere de conservatori uniți cu falși liberali, își dă mâna cu dênșii spre a pune în accusare Ministerul Iepurênu.

Membrii din majoritatea Camerei, spre recunoscință, îl făcuseră vice-președinte; și ellă luptă cu dênșii pentru paralisarea reformelor cellor mari sociale; combate apoi Ministerul Ștefan Golescu, căruia majoritatea i dedese un vot de blam sub pretext că nu presintase bugetul în șapte zile, ¹⁾ dar motivul era tolerarea manifestării poporului, în ziua de 11 Iunie 1861, care, prin petițiunea suscrisă în câmpul libertății, se da uă forță morală lui Vodă Cuza de a proclama unirea, și a întruni camerele pentru lărgirea legii electorale.

În sesiunea camerei din 61—62, când majoritatea conservatorilor votă legea de presă și legea rurală, D. Ion Ghica n'a protestat, cum a făcut D. Călugăreanu, contra acelor legi prin care se sugruma libertatea presei, și se prefăcea cultivatorul român într'un nomad cu cortul la spinare.

În fine, ca membru al majorității, D-sa votă dictatura ce Boierii offereau lui Vodă Cuza, după asasinatul lui Cătărgiu de la 8 Iunie 1862, spre a-l compromite în ochii națiunii, creșd că Vodă Cuza este atât de simplu ca, în virtutea acelei puteri discreționale, să execute acea lege rurală, atât de fatală națiunii.

Dejucăți, Conservatorii, aliați cu liberali falși, și având în

¹⁾ Vezi desbaterile Camerei din Iunie 1861, în Monit. No. 142
144, 145.

frunte pe D. Ion Ghica, suscrie faimósa doleanță, citită în ședința de la 22 Ianuariu 1863.

În adresa de resturnare de la 1863, figura paragraful cellu cu 16 Ministere în care Domnitorul era lovită pe față; în ellu se dicea:

„Nici concursul ómeniloru n'aú lipsit M. Telle; căci în 16 Ministere ce s'aú succesu de patru anni aú intratú totí bărbații care aú uă valóre politică în țerră; și totí aú eșitú de la putere fără a lăsa în urmă-le de câtú uniú póte reputația lorú politică.“¹⁾

În Ședința de la 14 Februariu, după chiar propunerea d-lui Grigorie M. Sturzea, unul din corifeii coalițiunii, Camera șterge acellu paragrafú, fiind silită a recunósce că prin acelle rînduri se lovia directú Capul Statului.

Cu tóte astea, *ipocritul* D. Ion Ghica, în ședința de la 5 Februariu, se exprimă ast-fellú, în privința acellu paragrafú:

„Atât Guvernul cum și oratoriú aú voit sê lasse a se crede că mai allesú eú și cu D. Panu am fi isbit mai susú de Ministrii; acésta n'a fostú în cugetul nostru; și facú acéstă protestare numai ca uă *formalitate*, pentru că nimeni nu póte vedea acésta în paragraful încriminatú.“

În ședința de la 13 Fevruarie, la întrebarea D-lui Cracte, „că la care anume Ministerú se aplică accusarea cellor 32 deputați că s'aú violat *regimul Constituțional*; căci și D. Ioan Ghica a fost accusat de acésta?“

D. Ion Ghica răspunde: „se aplică la tóte Ministerele ce n'aú respectat *regimul Constituțional*, orí care ar fi elle.“

¹⁾ Veđi desbaterile de la 5 pînă la 15 Februariu inclusivú; și cele de la 18, 22 și 26 Febr. 1863, publicate în „Monitor“ și într'úă broșură ad-hoc, în tipografia „Tribunei“ din Iași cu spesele Conservatorilor de peste Milcovú.

Un altu Domnitor, cu mai multu curagiū de cât Vodă Cuza, în urma aceleī dolleante, ar fi trimis îndată înaintea Justiției tôte Ministerele cari violasseră regimul constituțional, Miniștrii fiind singuri responsabili.

În ședința de la 14 Febvuarie, citindu-se paragraful din dolleantă prin care se făcea imputarea că nu s'a trimis Camerelor Constituțiunea votată de Comisiunea Centrală, D. V. Boerescu întreabă

„La ce Ministerū se face allusiune? căci și D. Ión Ghica a refusat a o trimite“

D. Ión Ghica răspunde: „n'am găsit atunci acésta oportun; dar Adunarea avea dreptū s'o céră; și eū atunci o damū, saū mă retrăgémū“ (Ecce homo!)

D. Boerescu observă „că nu crede că D. Ión Ghica ar fi recunoscut atunci Adunării dreptul s'o céră, dar constată că n'a dat'o.“

Tot D. Boerescu întreabă: „cui s'aruncă accusarea de falsificare a listelor electorale, de destituiri de funcționari, de atacū la libertatea individuală? fiind că tôte Ministerele, și mai allesū al D. Ión Ghica, aū fostū acuzate pentru acésta.“

D. Ión Ghica răspunde: „se aplică la tôte Ministerele; și nu mă esceptesū de locū pe mine, fiind gata a primi totă răspunderea faptelorū melle.“

Dar atunci pentru ce se încrimina tronul? Si dacă Vodă-Cuza erea de rea credință, pentru ce D. Ión Ghica și Coalișaii săi, foști Miniștrii, n'aū imitat pe Generalul Tellū care, cândū a vėdut că Vodă-Cuza se încercă allū usa și pe D-sa, 'Ńa trântit demissia în nasū?

În fine, faimósa deleanță se votéză cu 52 voturi, fiind 5 contra și 50 abținuți.

Mare triumfū! Ridicolul fu completū.

Dacă Vodă-Cuza a cădut, peste trei ani, cauza este că de la 2 Maiū până la 11 Febr, egalitatea și libertatea fuseseră parodiate, concessiunile patronate cu ci-

nismul ce caracteriza pe Vodă-Cuza, și cu immoralitatea ce caracteriza pe unii din Miniștrii lui 2 Maiu.

Pe la finele anului 1863, s'a publicat în fôca umoristică *Aghiufă*, (No 3. *) uă fabulă care era uă parodiă spirituală a Coalițiunii monstruoase: ea esprima bunul simțu allu poporului, care înțelegea prin instinctu că Vodă-Cuza trebuia susținut atuncî pentru a realiza reformele cele mari sociale, reforme pe cari și Conservatorii și Demagogii aveau interesu a nu se realiza; Vodă-Cuza lovi în capu Hydra care deschisese gura fatală; din nenorocire, Heroulu se îmbătă de triumfulu seû, și addormi în brațele immoralității, unde 'lă surprinse Hydra la 11 Februarîu, sub forma Geniului libertății, când în realitate ellu nu fu de cât Geniulu rëului, cum vom dovedi în capitolele următore.

Eată fabula în cestiune care exprimă cu fidelitate intențiunile capilor Coalițiunii monstruoase.

Lupi, Oile și Căini.

O turmă de oi grasse anî mulți s'exploatasse
De lupi, de urși și alte mari bestii sângerose;
Deci, Oile voră să'si dea unu bunu păstoru,
S'assigure alu turmei nesigură viitoru;
Alleseră dar tôte unu căine liberalu
Care jură să fie constituționalu:
Miniștrii să guverne, fiind respundători;
Iar Regele să dormă pe pajistea cu flori
Dar din nenorocire, în turma cea de oi
De mult se pripășisse mulți Lupi și mulți Vulpoi,

²⁾ De D. C. Aricescu

Deprinși ca să mănânce câte ună miellă grășcioră;
 Acum li se tăiasse merticul Dnmnelor.
 Pe d'altă parte, câinii cei lacom și curciți
 Erau sub privighere, ș'adesea ciomăgiți.
 Atunci lupii selbateci și cei dumesniciți
 Iși dau laba cu câinii, cu câinii cei curciți,
 Cu scopu ca să allunge pe bravul Păditoru.
 Obșteșca Adunare era pîrghia lor,
 In care s'illustrară mai mulți oratori mari:
 Oî, câinii, și lupi, și capre, țapi, vulpi și chiar măgari.
 Noi nu vom reproduce discursurile tôte,
 Ci numai pe acelea ce sunt mai însemnate.¹⁾

Unu deputatū se scôlă și vine la tribună:
 Era unu lupū nēprasnicū, cu cōda pēnă'n lună.¹⁾
 Ellū singur consumasse vr'o duoē sute oî,
 Și mieî, și capre multe, și duoedeci de boî.
 „Professia de credință venim să facem ađi:
 Sinceritatea nōstră e scrisă pe obrazū...
 Ađi oile cu lupii își dau laba de frate.
 Unire, frați, unire pentru eternitate!
 Programa nōstră este divina libertate;
 Stindardul nostru, sacra naționalitate.
 Ce! n'auđiți voi ôre în codrul cellū vecinū
 In fie-care nōpte unū gēmētū tristū, streinū?
 E Ursul ce murmură ș'amenință pe oî;
 E ursul albū, terrōrea ciređilor de boî;
 E ursul albū, cu care Tiranul s'a 'ntelles;
 Tiranul, dicū, pe care chiar Lupii l'au alles;
 Și astăđi ellū voiesce s'ommōre Lupii toți.
 Vassigur, nu sunt Lupii ai oilor despoți;
 Căci oile trăiră, în pace și iubire,
 Vr'o dece ani mai bine cu Lupii 'n înfrățire.

¹⁾ D. Gr. M. Sturza.

Și dacă vre odată au fost Lupii fatali,
 Mă credeți culpa este a Urșilor urali.
 Pe Lupi i putem ține cu câinii în respect;
 Cu Ursul nici Ciobanul nu poate ține peptu.
 Se dice că păstorul ce Noi, Noi l'am alles,
 Și a dat laba cu Urșii, cu care s'a'nțelles
 În locul lui să urce pe tron, peste unu an,
 Unu pui de Ursu terribil, unu Ursu Siberian.
 Voiți voi dar acesta? (Nu! Nu! Toți protestăm!)
 Ei bine! Jos Tiranul! Unu Lupu să întronăm!
 Căci Lupul e unu ager și nobil animal:
 Nu suferă să fie tratat ca unu hamal.
 Ellu vrea să fie liber; căci simte libertatea;
 Iar oaea cea smerită, ea vrea egalitatea.
 Toți știm cum că smerita și innocentă oae
 Cu finu se mulțumesc, adesea și cu paie;
 Dar câinele și lupul, crescuiți în libertate,
 Trăesc în libertate, moru pentru libertate.
 (O voce i răspunde: cum Lupii dece ani
 Au fost ei sclavi nemernici la Urși siberiani?)
 A fost forța maiore: căci capul cel plecatu
 Nu este nici odată de sabie tăiatu.
 Acești Lupi ne păstrară livedile bogate,
 Și astu picior de munte, și sânta libertate;
 Ei bine! Lupii astăzi sunt sinceri patrioți.
 Jos dară dictatorul! Jos câinii cei despoti!
 Deviza noastră fie Unirea și Frăția.
 O rupem cu trecutul și cu Diplomația.
 În Iordanu ați Lupii toți, toți s'au botezat...
 (O voce i răspunde: Năravul l'ați lăsat?)
 Ne imputați năravul? Năravul se preface;
 Și știți prin ce minune? Nevoea, ea îl face
 Pe lupu unu fidelu cine! Noi nu voim domnia.
 Domnia e condamnată! Vrem pacea și frăția,
 (Risă mare'n Adunare) Noi vrem legalitate;

Noi nu vrem dictatura : vrem sacra libertate.
 Reprezentantii turmei, Noi suntem, numai Noi
 Noi suntem avocații firești ai astor oi,
 Pe care le înșală Tiranul ipocrit.
 Jos dară Dictatorul ! Am dis, și am sfârșit.“

Potăile și Lupii se scólă în piciore,
 Ș'applaudă frenetică p'acellu oratoru mare.

Atunci cere parola unu fanfaronu copoiu
 Ce trece tot-d'auna d'apărătoru de oi.¹⁾
 „O Lupi, onóre voe ! Și voe, câini colțați !
 Recunoscința turmei voi astăzi meritați !
 De ce este adî vorba ? De scumpa libertate,
 Ce vor s'o scamotese potăile bălțate ;
 D'aceea Lupii ageri, ai noștrii aliați,
 Voescă să scape turma de Lupii cei spurcați.
 Destul am fost cu toții în crudă desbinare,
 De care profitară acei cu burta mare.
 In loc ca să combatem fatala dictatură,
 Ne sfîșiam cu toții, porniți d'o neagră ură.
 Dar ce sunt Lupii óre ? Sunt câini degenerați ;
 Sunt frați tot dintr'o mamă, și cei mai respectați.
 Ei astăzi se botésă ; ei adî mărturisescă
 Greșelele trecute ; ei dar se pocăescă.
 In ora de pericolu, când turma ă amenințată,
 Ei vinu să scape turma cu inimă curată.
 Cum potu dar a'i respinge ? Din contra, i salut
 Intindu lor a mea labă, și botul lor sărut.“
 Toți lupii aplaudară p'acestu șiretu Vulpoi.
 Atunci cere parola unu bașu stegară de oi.²⁾
 „O mandatară ai turmei, al lupilor trecută

¹⁾ D. Ion Brătianu.

²⁾ D. Cogălnicenu.

Insufflă la toți frică; d'aceea n'am crezut
 Și nu credū vre odată că sinceri pot fi ei.
 Intrebe fie-care pe bieții mielușei. . . .
 Cine nu știe ore că lupii sunt mișei?
 (Nu'și schimbă lupul firea! răspund vr'o dece miel)
 Așa! Lupul e lupul; și oaea e pătită!
 Prin lupi nu pôte turma să fie fericită.
 Frumósele cuvinte de ađi sunt viclenie:
 A vóstră libertate ascunde tiranie . . .
 Ca câinii, când și Lupii începū a lătra ei,
 E vai de biata turmă! E vai de bieții miei!
 De unde vine răul ce voi ađi imputați
 La Regele păstorul, la câinii devotați?
 Culpabili sunt lupii ce cerū ađi libertate:
 De patru anī aprópe în astă Adunare,
 Tot lupii și iar lupii sunt în majoritate.
 Ca mandatarī ai turmei, ce ați făcut voi oare?
 Lăsat-ați biata turmă în pradă și nevoi;
 Și v'ați unit cu câinii ca să prădați pe oi.
 Și ađi, voi, lupi nemernici, când sunteți dejucați,
 P'allesul turmei nóstre voiți să'l resturnați?
 Dar Regele e sacru. Noi vrem stabilitatea:
 Căci numai prin acésta triumfă Libertatea.
 (Aplaudă toți mieii) Păstorul nostru este
 O sacră ficțiune, ce nu păcătuește.
 Nu Regele, Ministrul, ellū e răspundătorū.
 Ș'apoi, de e vr'o culpă, e culpa tuturor.
 Căci Regele e unul, și chiar d'ar fi Neronū;
 Ce pôte ellū în contra a unui millionū?
 Ne-a amăgit tiranul! strigați neîncetat.
 De ce atunci îndată voi nu ați protestat?
 Ca mandatarī, bugetul puteați să'l refusați;
 Iar ca ministrii, îndată să demissionați.
 Atuncea și Tiranul, precum il numiți Voi,
 Era să jóce danțul așa precum vrem Noi.

Nu e sinceritate: domnia o vreți toți;
 Dar turma vă respinge, fiind nisce despoți.
 (Murmure'n Adunare. Destul! Ne-am luminat)
 Mai am puține vorbe, ș'apoi am terminat.
 De vrem să fim puternici, se cade însuși Noi
 S'emancipăm îndată acelle mii de oi,
 Ce ați de lupi sunt tunse pe anu de patru ori.
 Să dăm drepturi întinse l'ai turmei păditori;
 Dar asta nu convine la Lupii cei mișei..."
 Ei! bine piară Lupii, și scape bieții Mieî!"
 Toți mieii aplodară atunci p'acellu copoiu.
 Iar Căini și cu Lupii s'amestică prin oi
 Cu scopu să le revolte prin intrigă și minciuni,
 Știind că'n ori ce turmă sunt și proști și nebuni;
 Dar Regele păstorul pe Lupi 'i-a dejucat;
 Și oile scăpate pe Lupi 'i-au fluerat.

Ministrul Ion Ghica judecat de poetul Bolintineanu.

Credem a face plăcere lectorilor consacrandu unu Capitoll criticeî ce D. Bolintineanu a făcut administrațiunii D. Ion Ghica, spre a se vedea și opiniunea cellui mai intimu amicû allu fostuluî Beî de Samos, în privința politiceî sêlle echivoce.

Eată ce citim într'unu memoriu istoricu allu D. Dim. Bolintineanu, sub titlu CUZA-VODA și OAMENII SEI, imprimatu la 1870, a patra edițiune:

„Cu câte-va dille înaintea sângelui vărsatu la Craiova, se vedură acolo mulțime de esemplare, unu fellu de profesiune de credință din partea unuî fost capu de cabinetu, către allegătoriî seî, D. Ion Ghica. Era în

Craiova uă classă de arendași care dominau sub guvernele trecute, și cari erau favorați de Domni și de Miniștrii. În schimbul influinței lor, pusă în serviciul guvernului, ei erau tolerați a exploata populația rurală după domeniurile ce le aveau în arendă. Acestu sistem trecu sub domnia cea nouă (a lui Vodă Cuza). Pentru același motiv Ministerul (Ion Ghica) le acordă scădământul cellu renumit, **o mare pierdere pentru Statu**; dar Guvernul își aliă simpatiile acelor privilegiați, cari plătiră recunoștința lor allegând deputați pe uni din Miniștrii (între care și D. I. Ghica) ce lucraseră la efectuarea scădământului.¹⁾

„La lucruri noi, ómenii noi! Domnul Cuza înțelese acésta, și chiamă la putere ómenii noi (între cari și pe D. Ion Ghica); dar acestia nu îndreptară nimic: căci n'aveau **principii**; abia știau ce este Convenția, dar nu înțelegeau ce sunt principiile. Trebuia educație politică, instrucție politică, îmbunătățirea prin legi. Datinele se facu bune prin legi bune. Dar când cei chiamați a esecuta legile nu au datine, când cei chiamați a forma principiile nu au principii, legile nu se esecută, și datinele sufferă.“²⁾

„Din cauza nemulțumirilor ce formau nomolul partidelor de opoziție, se născu spiritul de adaos la cheltuelile Statului, adică înmulțirea funcțiunilor; mărirea salariului impiegaților fu inaugurată de Ministerul Ion Ghica, apoi de Ministerul Iepurénu și Cogălnicénu.“³⁾

„Chestia Polonilor lui Milcovski (la care a participat și D. I. Ghica, capul coalițiunii monstruóse) era gravă, pusă pe terrémul diplomatic în Constantinopole. Ea mișcă încă tótă diplomația europénă și pe Pórtă. Se

¹⁾ Pag. 31.

²⁾ Pag. 51.

³⁾ Pag. 61.

făcu propuneri pînă chiar la destituirea Domnului (ceea ce doria coalițiunea, înțellésă cu Milcovski) ¹⁾. Unele din puterile garante aveau cunoștință d'acea violare a teritoriului român. De și Polonii intraseră cu sgomotu în Bassarabia, spre a trece în Russia, și Milcovski dedese chiar uă proclamație (tipărită în **Românul**), Guvernul nu se gîndia a le opri trecerea, când uă depeșă de la D. C. Negri din Constantinopole anunță Domnului că Puterile Garante sunt înștiințate, și că interesele cele mari ale nației ș'ale tronului ceru a se opri îndată Polonii a trece în Russia.“ ²⁾

„După 11 Febr., D. Strat (Ministrul Cultelor în Ministerul Ion Ghica) desființă opt sute școle de sate, de și Ministerul d'atunci se pretindea amic al răspîndirii instrucției și educației.“ ³⁾

„După 11 Febr., când se elaboră Constituția, capi Revoluțiunii, prin D. Ion Ghica, pretinseră în consiliul de Statu trecerea în Constituțiune a art. 6, relativ la drepturile politice acordate Jidovilor. Fie care își amintesc cele întamplate la ușa Camerei, și dărâmarea Havrei din Capitală în ziua când se desbătu acellu articolu spre a face parte din Constituțiune; și cum Camera illu în-lătură. Din toate cestiunile vitale ale nației, credem că acesta este principală.“ ⁴⁾

„Ion Ghica intră în **conspirația** călcării Palatului, attrăgînd dupe sine mai mulți oameni de însemnătate din Moldova și Valahia.“ ⁵⁾

„Revoluția de la 11 Febr. dette uă proclamație: rissipa finanțelor era motivul resturnării Domnului. Indată ce resturnătorii veniră la putere, făcură năuă concessiuni

¹⁾ Pag. 88.

²⁾ Pag. 86.

³⁾ Pag. 51.

⁴⁾ Pag. 127 — 128.

⁵⁾ Pag. 143.

și împrumuturi, ba chiar gratificații de câte două mii de galbeni ca să meargă se pledească cauza Revoluției . . . Sistemul lui Cuza rămăsese în vigoare; și va rămânea încă; fiind că partidele n'au principii, și ele luptă numai ca să vie la putere, spre a urma sistemul de umilirea țării.“ ¹⁾

„Numai oamenii s'au schimbat, iar sistemul a rămas acela: un mijloc de guvern; și va rămânea pe cât timp instrucția morală și politică nu va intra în sînul nației ca să schimbe datinele, și pe cât timp nația va suferi **guverne imorale**.“ ²⁾

„Constituția a restrîns egalitatea drepturilor politice, decretată la 2 Mai, și pusă sub ochii Puterilor Garante încă de la 1861. Până nu vor fi toți Românii alegători, ei nu vor înceta a fi proprietatea classelor. Dacă ve este frică ca Guvernul să nu facă alleggerile prin gloatte, cine ve opresce a face uă lege prin care Guvernul să fie cu totul înlăturat din exercițiul alleggerilor? Cine ne opresce a da poporului educația politică sau instrucția?“ ³⁾

Acastă imputare nu s'aplică ore mai cu seamă D-lui Ion Ghica, care voesce a trece de cellu mai liberal și constituțional om de Stat? Cellu puțin, proclamat-a D-sa inamovibilitatea în magistratură, ce este uă garanție reală în favoarea libertății alleggerilor și a proprietății cetățenilor?

Vom vedea în capitolele următoare falsitatea principiilor acestui om de Stat al României, care inspiră cu dreptu cuvînt temere chiar acellora ce vor a se servi de experiența sa în affaceri publice, spre ajungerea scopurilor lor ascunse.

¹⁾ Pag. 156 — 157.

²⁾ Pag. 166.

³⁾ Pag. 188.

Ministerul Ion Ghica dela 11 Febr. 1866.

Eată ne sosiți la 11 Febr., când capii coalițiunii monstruose, profitând de greșellele lui Vodă Cuza ¹⁾ și de nesincera aplicare a principiilor cellor mari proclamate la 2 Mai, amăgiră pe uniți din capii oștirii, și făcură călcarea dela palat din noaptea aceea, „când s'aũ acco-perit d'unũ vëllũ negru vulturii romãni, cum a dis general Florescu în ședința Camerei dela 27 Febr., anulũ corentũ. Armata însă, a adăogat general Florescu, a respins orĩ-ce solidaritate cu acei cinci saũ șese trădători.“

Intr'adevër, cu urcarea lui Carol I pe tronũ, mai multe sute de officieri aũ protestat contra acellui actũ, care a compromis onórea oștirii romãne. ²⁾

D. Ion Ghica, suffletulũ *conspirațiunii* cum o numesce însuși D. N. Blaremborg, Domnia sa determinasse pe DD. Coloneli Haralambia, Crețulescu și Călinescu a participa la actulũ din noaptea dela 11 Febr.

„Credem a putea afirma că concursulũ acellor trei co-loneli illũ datorãm mai virtos *iasistinței* și *conjurațiune-lor* D-lui Ion Ghica și Ion Bălăcenu, cari *singuri* reu-șiră a învinge *scrupulele* D-lor, făcendu'i a întrevedea *calamitățile* ce ar amenința țerra, daca D-lor ar refusa d'a face *causă comună* cu *Națiunea*.“

Së cercetãm daca la 11 Februariũ, națiunea a conspi-rat cu cei *șese trădători*, și cari erau calamitățile ce a-menințau țerra?

Opposițiunea din Cameră n'a fost pentru răsturnarea lui Vodă Cuza, ci numai pentru reintrarea Guvernului

¹⁾ Veđi Cuza-Vodă și oamenii săi, de Dim. Bolintinénu, pag. 120—195.

²⁾ Veđi *Trompette* de la 16 și 19 Februariũ 1870 și manifesta-rea officierilor cum și 150 depeșe către Col. Solomon cu oc-casia reintrării sële în cadrele armatei.

³⁾ Suplimentul Ordinei, pag. 117, de D. N. Blaremborg.

pe calea legală. Capii armatei fură amăgiți de Capii Coalițiunei monstruose că *poporul* se va manifesta în ora decisivă; astfel că unul din capi armatei, care la 11 Fevruariu a devenit și capul alu Guvernulu, (Col. Haralambie) ar fi întrebat pe colegii sei *où est le peuple* (unde e *poporul*?) la 4 $\frac{1}{2}$ ore dimineța, când Vodă-Cuza era de mult rădicat, și închis într'ua casă particulară.¹⁾

Dacă după aceea Camerele au dat adesiunea lor, această a fost ca să se evite resbellul civil. Insuși mesagiul Guvernulu de contrabandă a făcut apelul la patriotismul lor a sancționa faptul, și a consacra ideea prințulu străin, solemn exprimată de Națiune la 1857.

După aceea, municipalitățile și prefecturile s'au manifestat și elle în favorea acellei idei, cum se manifestaseră în multe rânduri mai înainte în favorea lui Vodă-Cuza, și cum s'a manifestat cu ocasiunea plebiscitelor.²⁾

Prima datorie dar a Capilor conspirațiunii era a nu compromite oștirea; și D. Ion Ghica, care reușise a învinge scrupulul celloi trei coloneli, și care trece de diplomat, trebuia a face ca câte-va sute de burtă-verde, având în cap vr'ua de ce comissari revoluționari (cari înainte de 11 Febr. privegheau mișcările militarilor) ei să facă irrupțiune în palat, după un simulacru de rezistență din partea gardei palatulu; și ei să silască pe Vodă-Cuza, cu pistolul în gât, a suscrie actul de abdicare, fiind pôte permis atunci Guvernulu a dice în mesagi că *abdicarea a fost dorită și cerută de națiune*; cu toate că, după cum i s'a observat de autorul acestei

¹⁾ Veđi broșura **11 Februariu 1866**, de D. N. Crețulescu pag. 4, publicată și de Trompette în No. de la 4, 9 și 14 Octombrie 1866.

²⁾ Veđi broșura mea **Dissolvarea Camerei**, 1866, pag. 4-6.

broșuri, la Martie 1866, în *Dissolvarea Camerei* (pag. 4) ar fi trebuit să fie ș'unu decretu în care să figureze cele trei persoane din guvernul provisoriu, după cum s'a urmat și cu abdicarea lui Vodă Bibescu, la 13 Iunie 48, care n'a fost nici aceea de bună voe.

Cu modul acesta, s'ar fi evitat și nemulțumirea office-rilor cari au creșut de datorie a protesta către Carol la urcarea sa pe tron, și manifestările în favoarea Col. Solomon, și revolta granicerilor, și mai ales scandalul produs de Căpitanul Anibal Ghergheli, prin raportul său către Colonel Radovici, și prin petiția sa către Camera, refusând a depune jurământul ce i se impunea.¹⁾

Refusul Februaristilor d'a publica corespondința diplomatică a lui Vodă Cuza, (pe care se dice că D. Ion Ghica a pus mâna îndată după arestarea acelluia) cu toate somațiunile presei²⁾, și allegerea lui Vodă Cuza ca deputat al Collegiului IV din Mehedinți, și refusul Ministerului Brătianu d'a lăsa să intre Vodă Cuza în țară, și umilirea țerei prin firmanul de recunoștere al lui Carol I, și revolta granicerilor, și propaganda ce s'a făcut și se face în favoarea fostului Domn, și în fine actele cele mari ale acestuia, din care una singură ar ilustra domnia unui Principe, acestea dovedesc în destul că nu națiunea, ci pretendenții la Domnie și la Ministerie, ci cei demascați și ingenuchiați la 2 Maiu 1864, aceia, nu Națiunea, au resturnat pe Vodă Cuza, sploa-tând defectele sille ca individ, și concessiunile ce ellu a fost silitu a face Diplomației, care aderasse la actul regeneratōrului dela 2 Mai.

Dar să vedem dacă Februaristii, în capul cărora era D. Ion Ghica, ca șefu allu Cabinetului, au făcut să dis-

¹⁾ Vezi *Trompeta* de la 26 Ianuariu 1867.

²⁾ Vezi *Trompeta* de la 22—27 Martie, și 1 Aprilie 1866, cum și No. No. de la 2 Februaru și 26 Iuliu 1867.

pară acelle calamităţi de care D. N. Blaramberg se sileşte a justifica actul de la 11 Febr.

D. Cogălnicenu promisese publicului un bălanş de progressul şi scăderea Statului, în fie care ramură, din ziua dela 11 Febr. 1866 pînă la 11 Febr. 1867; şi fiind că Domnia sa nu s'a ținut de vorbă, alţii s'au însărcinat cu acēsta lucrare importantă, care s'a şi publicat în *Trompetta* ¹⁾, ş'apoi într'ua broşură.

Asemenea avem sub ochi *Darea de sēmă de către allegători*, de autorulū acesteî broşuri, în care sunt pe scurt desbatterile Camerei de la 11 Febr. pînă la 18 Martie, când Locotenenţa domnēscă a dissolvat Camera dela 2 Mai, sub pretestulū ridicolū că a încercat a se preface în Convenţiune ca aceea din Franţa dela 1793.

În acestū capitolū, vom examina actele Ministerulū Ión Ghica, dela 11 Febr. pînă la finele lui Mai 1866, când s'a retrasū dela putere.

Mai ânteiu, în şedinţa dela 12 Febr., Ministerul, prin organulū D. I. Ghica, declară „că preocuparea sa nu este a lovi în trecutū, ci numai a face ceva pentru viitorū; şi că a *intrat îndată în puterea legilor esistinşi, nefăcēnduse cea mai mică modificare la ceea ce există, fără concursulū corpurilor legiuitóre* (aplause prelungite). Şi orî ce se va dice în acēstă privinţă, sē ştie naţiunea întrégă că ar fi numai iscodiri allū unor aspiraţiuni póte înşellate (aplause).“

Vom observa în trecere că prin acēstă declarare guvernul mai ântēiū recunoştea lovirea de statū dela 2 Mai, pe care o combătusse pînă atunci, şi care fusesse calulu de bătae allū conspiratorilor.

Guvernulū linguşia apoi Camera eşită din votulū universalū, aducēnd astfel ommagine lui Vodă Cuza, pe care dicea că naţiunea l'a resturnat; dar guvernulū avea ne-

¹⁾ Veđi No. No. de la 26 Februarîū, 9 şi 12 Martie 1867.

voe de represințatiunea țerrei, ca prin ea să pôtă manține ordinea, fără care țerra ar fi fost amenințată de invasiuni, sau de readucerea pe tronū a lui Voda Cuza de către cei învinși.

În aceeași ședință se numesce uă deputațiune pentru cercetarea hîrtielor aflate la Palatū; iar în ședința dela 12 Martie, fiind întreat Generalul Tell, unul din membrii Comisiunii, despre rezultatul hîrtielor ce aparțin Națiunii, D-sa răspunde că fiind *clae peste grammadă*, s'au regulat acelle hîrtii, formându-se unū dossarū, parafat și sigillat, ce s'a încredințat D. Dim. Sturza, ministrul lucrărilor publice. Esprimându-se dorița de unii din Deputați ca s'e aibă și Camera cunoștință d'acelle hîrtii, D. Tell răspunde că acea nerăbdare nu se pôte satisface decât după 4 sau 5 luni.

De atunci sunt patru ani; și nici unū Ministerū, nici chiar Ministerul Ghica-Cogălnicenu, n'a publicat nici uă hîrtie din celle de domeniul istoriei.

Cu tôte acestea, „Trompetta“, în No. de la 2 Febr. 1867, afirmă că în armoarul în care se afla Corespondința diplomatică a lui Vodă Cuza, ș'a căruia cheiă o păstra dînsul, ar fi fost hîrtii despre care Vodă-Cuza dicea adesea :

„Când or vedea într'ua di Români lucrările mele, or „să'mi ridice statue.“

Apoi din scrisoarea lui Vodă Cuza către Carol I, publicată în *Trompetta*, No. 524 (18—30 Iuniu 1867) și care menționează de hîrtiele luate de Salvatorī, se dovedește că Cuza Vodă a fost cellū mai patriot și național din Domniī Români; și că chestia prințului strein avea a o resolve ellū însuși, în înțelegere, nu cu Țarul, ci cu Napoleon, căruia îi și scrisese la 1 Oct. 1865 pentru acest sfîrșit. Acesta simțind Capii conspirațiunii începură a propaga ideea că Vodă Cuza tratésă cu Russia pentru unū principe din familiia Țarilor, pentru ca să'lū discre-

diteze în ochii națiunii; iar D. Ión Ghica afirma către Deputații, în sala Conferințelor, că acea scrisoare nu există; precum și Ministru de resbel inducea armata în eroare, susținând același neadevăr; uitând însă același Ministru de resbellu raportul său despre starea armatei, raportul publicat în *Monitorul* de la 3 Aprilie, și prin care se constată că Vodă Cuza a lăsat 40,000 de ostași, plus 32 batalioane de miliții, plus uă artilerie cu 100 guri de foc; și această armată nu putea s'o întrebuințeze Cuza în folosul Rusiei, Acela ellu ținu șapte ani atât de sus stindardul național, în cât vorbea cu trufia lui Tepeșu și Vizirului și Patriarhului.

Eată pentru ce n'a dat mâna *Salvatorilor* a publica actele diplomatice ale lui Vodă Cuza, acelle acte cari dovedesc patriotismul lui Vodă Cuza; comparându-le Români cu actele guvernelor ce s'așu succesu după 11 Febr. au făcut pe mulți a dori domnia lui Vodă Cuza; dar Vodă Cuza are destul patriotism ca să facă a se realiza pe deplin dorița Națiunii de la 1857, paralizând ast-fel uneltirile ambițioșilor, consolidând naționalitatea, și preparând unitatea României.

În ședința de la 14 Febr. guvernul I. Ghica propune numirea a două comisiuni parlamentare, una pentru cercetarea stării financiare a țerei până la 10 Febr, și alta pentru lucrările publice și ministerul de resbellu.

Deja era uă comisiune bugetară în care figura și generalul Tell, și care anulasse toate creditele extraordinare și suplimentari, contrarii legii de contabilitate; scopul guvernului, propuind numirea unei comisiuni financiare, era a elimina pe Gen. Tell din viitoare Comisiuni. Generalu Tell, deschise ochii Deputaților, cari decisera ca ancheta financiară să se facă de către comisiunea bugetară și în care figura Gen. Tell.

Încă fiind Cuza Vodă pe Tron, majoritatea docilă a Camerei, pentru respectul ce-i insufla caracterul Gen.

Tell, îl considera ca capul al ei, ca Mentorul ei; fără votul pe față, prin care Guvernul de la 2 Mai voia a controla conștiința Deputaților, aceștia ar fi votat tot d'una în sensul cuvintelor. Gen. Tell; etă pentru ce minoritatea de 12 Deputați din sesiunea 64—65, după 11 Febr. deveni majoritate, recunoscându pe față ca capul al ei pe Gen. Tell, și votă neconținut sub impulsunea acestui Onor. bărbat, care deveni idolul Camerei, mai ales după ce se răspândi stirea că Contele de Flandra, pe care Camerele îl proclamaseră Domn în ziua de 11 Febr., refuză Tronul României; mai toți Deputații atunci fură d'acord a proclama Domn pe Generalul Tell.

Mai mulți Deputați de dincolo și de dinco de Milcov declarară dorința acelu Gen. Tell; acesta le răspunse că refuză, pentru cuvintele că convingiunea sa este precum a exprimat-o și țerra la 1857, că numai stabilitatea prin moștenirea Tronului, în familia unui Principe le vița latină, poate face fericirea țerei; că esperința a dovedit că rivalitățile pentru Domnie au fost cauza tuturor nenorocirilor acestor țări, în cât n'au putut realiza nici una din reformele cele mari; că unitatea Statului român atârână numai de la stabilitatea Tronului, care în veci ar fi ținta atacurilor tuturor partidelor, chiar dacă pe Tron ar fi un Mircea sau un Ștefan; prin urmare, Generalul Tell conjură pe Deputați, în numele Românismului său Unității naționale, a lucra cu toți pentru realizarea dorinței exprimate de națiune la 1857.

Negreșit că membrii guvernului revoluționar, cari au trebuit să aștepte această dispoziție a majorității Camerei, (și între ei erau și aspiranți la Domnie, ca D. Ión Ghica, de exemplu) s'au grăbit a dissolve Camera, sub pretextul ridol că Camera aspiră a se prefăce în Convențiune națională.

Venim la cestiune.

În şedinţa de la 18 Februarîu se presintă, între alte proiecte, şi acela pentru împrumutul naţionalu de 30 milioane, din care nu s'a putut efectua nici chiar unu milionu, după cum se asigură.

Dacă *naţiunea întrégă* a resturnat Regimul *conruptu* dela 2 Mai, cum pretindă Salvatori, cum acea naţiune a lăsat în *isolare*, a duoădi chiar, pe *Salvatori*, rămăind surdă la appellul patrioticu ce i s'a făcut pentru acellu împrumut?

Comparând acea indiferinţă cu entusiasmul poporulu dela 2 Mai, când milioane de lei au dat şi indiviđi, şi comune, şi districte, pentru cumpărare de arme, lectorul pôte înţellege dacă 11 Februarîu a putut fi considerat de naţiune „ca *đioa învieru naţiună române*, cum dice „D. N. Blaremborg, în allu căria ajun, membrii conspi-
„raţiunii, afară de D. Ioan Ghica, care de cât-va timp
„încetasse a veni la întrunirile nóstre, erau adunaţi la „D. Blaremborg.“¹⁾

În şedinţa din 19 Februarîu, Adunarea, după propunerea Guvernulu, decide a se trata de urgenţă de către comissiunea ad-hoc proiectul pentru garda civică, care s'a desbătut şi votat tot de urgenţă în şedinşele dela 23, 27 şi 28 Februarîu. Esperienţa a justificat temmerile acellora cari susţineau, în pressă şi la tribună, că acătă frumósă instituţiune, care e de prisos într'unu stat organizat, încă de la Mircea, după sistemul ridicării glótelor, va deveni în mâna Demagogilor unu instrumentu periculosu de anarhie, de şi scopul ei este pađa legilor ş'a Constituţiunii, garantarea Ordinei ş'a Libertăţii; dar Demagogii pot preface în iatagane de Ianicier *bainet-tele inteligente*.

În şedinţa de la 21 Febr. se tratésă de urgenţă, chiar în acea şedinţă, raportul Comissiunii relativu la timi-

¹⁾ Suplimentu la *Ordinea* pag. 117.

terea de ambasadori pe lângă Puterile garante pentru susținerea votului din 11 Febr.; cum și creditul de 300,000 lei pentru cheltueli diplomatice.

Aceste cheltueli nu erau oare o rissipă în fața crizei financiare, ș'a scopurilor de domnie ce urmăreau unii din Salvatori? ¹⁾ Nu acei ambasadori, ci **Norocul** ne-a scăpat de invasiuni, gratificându-ne cu Prințu strein, de și nu de *vișă latină*, cum au cerut Românii la 1857; dar acesta o consideră unii ca un pas spre realizarea definitivă a dorinței de la 1857.

În ședințele dela 2, 4, 5 și 7 s'a desbătut raportul Comisiunii bugetare pentru anularea cellor mai multe credite suplimentarii și straordinarii pe anii 1864 și 1865.

Între acelle credite figura ș'allu Băncei de scontu cu privilegiu exclusiv, ș'allu liniei ferate Bucuresci-Giurgiu; guvernul, în marea mirare a tuturor, le-a susținut, cu multă căldură, amândouă. Generalul Tell și autorul acestei broșure au combătut energic aserțiunile *perfide* ale primului ministru, D. I. Ghica.

Cedăm parola Generalului Tell. — „D-lor, onor. D. prim Ministru a combătut lucrarea comisiunii bugetare relativă la concessiunea drumurilor de fer de la Bucuresci la Giurgiu, și a combătut-o în felul acesta. D-sa a început mai întâiu prin a dice că este ilegală această concessiune, că Guvernul trecut a acordat-o în contra tuturor legilor, în contra Constituțiunei; D-sa deci a recunoscut că această concessiune este ilegal dată. Apoi a adăogat: „Când D. Tell susține că această concessiune a fost ilegal dată, are totă dreptatea D-sa, împreună cu minoritatea Adunărei; are dreptate a combate această concessiune; însă nu este tot ast-fel și pentru majoritate. Majoritatea nu poate să o combată, pentru că ea a votat concessiunea, prin răspunsul său la discursul Tronului.

¹⁾ Veți *Trompetta* de la 19 Aprilie.

„D-lor, când am audît pronunţându-se acele cuvinte de D. prim Ministru, ânima mî-a sîngerat. In adevêr, D-lor, în acêstă Adunare a fost mai nainte o majoritate şi o minoritate, şi D-deu scie pentru ce; însă nu mē aşteptam ca onor. D. prim Ministru să vie să ne amintescă de cele petrecute pe atunci în acêstă Adunare. Aşa dēră, pentru că D. prim Ministru s'a pus pe acest tērâmū, sunt şi eū nevoit de a'l urma.

„D. prim Ministru dice că majoritatea, prin rēspunsul ei la adressă, a recunoscut de bună acêstă concessiune, şi că acum numai pōte reveni asupra'î.

„Dēră, Domnilor, noi, cari ne-am unit cu toţi spre a recunōsce cele făcute, nu credeam nici odată că onor. prim Ministru s'ar putea servi de maxima faimōsă machiavelică *divide et impera* — desbină ca să poţi domni. — Eată ce a făcut onor. prim Ministru: a voit să desbina majoritatea de minoritate; şi, după mine, momentul nu e bine ales: căci, în împregiurările în cari ne aflăm, trebuie să fimū cu toţi uniţi; nimeni nu trebuie să aducă discordiă între noi.

„Acum, Domnilor, să ne punem pe unū alt tērâmū. Onor. prim Ministru plăcutu-i-a ôre voturile de mai nainte ale majorităţei Adunărei, pe care adî vine să le laude? Ertăţi-mē, Domnilor, că mē pun pe tērâmūlū acesta. Onor. prim Ministru, ca om politic, înainte de 11 Februarî, n'a tunat şi fulgerat în contra voturilor majorităţei? Nu le-a nimicnicit din tōte puterile D-lui? Cumū dēră astă-dî invōcă acele voturi? Cum, D-lor! tot acel lucru era reū erî şi astă-dî e bun? Ei! D-lor, cum pōte să-i placă şi displacă după întâmplare acelaşu lucru? Adevêrul e unul, şi trebuie susţinutū totū d'auna; când 'i a plăcut cuiva erî un lucru, trebuie să-i placă şi astă-dî. . . . Negreşit, D-lorū, că onor. prim Ministru scie să fie consecinte când îi vine la socotélă. Aci însă,

ca să câştige cauza, D-lui invocă votul majorităţii. Şi vă rog să nu perdeţi din vedere că eu din capul locului am susţinut că, cu ocasiunea răspunsului la discursul Tronului, nu se putea vota nici concessiuni, nici budget. Acum onor. prim Ministru ne mai dice: „D-lor, decă nu vom recunósce ca bune aceste concessiuni, apoi avem să fim ameninţaţi de multe procese; şi observaţi bine, D-lor, că avem aface cu capitalişti mari cari aú să influenţeze puterile Europene.“ D-lor, argumentul acesta al onor. prim Ministru mi se pare că e nedrept. Onor. prim Ministr, argumentând ast-fel, a avut în privinţa concessiunelor două măsuri. Concesiunea drumului de fer şi a băncei, dice onor. prim Ministru, nu se póte strica, pentru că avem a face cu capitalişti cutare; cele alte concessiuni se potú strica, pentru că suntú ómeni slabi. . . .

D. Ión Ghica, Preşedinte al Consiliului. N'amú disú acésta.

D. Tell. N'aţi disú aşa, déră acestea sunt consecinţele celor disé de D-vóstră: pentru că noi amú desfiinţat concessiunea *Monitorului*, şi atunci nu aţi dis nimicú, fiind că acéstă concessiune nu era dată unui străin; pe aí nostri déră îi putem nedreptăţi, pe străini însă nu. Altă dreptate e pentru aí nostri, alta pentru străini. Când am făcut interpelarea Guvernului alaltă-ierí, în privinţa concessiunei dată de Municipalitate D-lui Godillot, Ministerul nu s'a opus; din contra, a propusú să se numéscă o comisiune ca să cerceteze pricina; ba încă a făcut mai mult, a combătut, într'un mod indirectú, acéstă concessiune; şi a combătut'o, să-mí permită aí 'i-o spune, într'un mod esagerat. Ministerul va spus D-vóstră că aci e necesitate, dicénd că Municipalitatea a angajat hanul Verde, hanul lui Manuc, etc. spre dărâmare, ceea ce nu o să se póte esecuta de Municipalitate; şi cu acésta a dat ocasiune şi onor. meu coleg,

D. Lahovari, ca să strige: „ai să dăm toporul în mâna membrilor fostei Municipalități, și să mergă a dărâma aceste hanuri.“ Déră, D-lor, nici hanul Verde, nici hanul lui Manuc, nu sunt prevădute în concessiune; pentru că ele se află de cea-altă parte a gârlei, și onor. prim Ministru a trebuit negreșit să scie acésta. Cum vedeți, eă combat concessiunea D-lui Godillot, déră o combat pe adevărul ei tărâm. Onor. Prim Ministru a combătut-o într'unu mod esagerat.¹⁾ Așa déră concessiunea D-lui Godillot se pôte strica; déră a altoră străini nu. Apoi, D-lor, acésta e dreptatea ce trebuie să urmeze cine-va? Unu guvern trebuie ore să aibă două măsură în mâna lui? D-lor, pozițiunea D-lui Prim Ministru într-acéstă afacere era din cele mai favorabile care pôte să fie vre-odată pentru un Ministru. Onor. Prim Ministru a fost cu totul străin de lucrările petrecute în țerră acum duoă ani de dille, și prin urmare nu i se pôte imputa nici unul din acele fapte; D-sa déră ar fi putut să ne lase pe noi, cari am făcut lucrurile, să le desfacem. Tot ce ar fi putut însă face D-sa, ca Ministru, era de a ne dice:

„D-lor, de și nu am fost amestecat în acéstă lucrare, însă eă, ca Ministru, mă simțu dator astă-dă să vă spui opiniunea mea, că, stricând acéstă concessiune, pôte țerra să fie în pericol.“ Ași fi înțeles pe D. Prim Ministru să se puie pe acest tărâm. Déră onor. D. Ministru, în loc de a face acésta, a susținut cu căldura cea mai mare concessiunea drumului de fer și a băncei.....

„Am dis că Onor. Prim Ministru a întrebunțat tôte argumentele cele mai puternice ca să susție concessiunea drumului de fer și a băncei, nu din punctul de vedere

¹⁾ Veđi debaterile din Senatu în cestiunea acésta, ședința din 9 Martiu 1870. — Supplim. la Monitor No. 86 și 88.

al legalităţii ei, ci ca să vă pótă convinge pe D-v., a întrebuintat şi acest argument; a đis: „Ei, D-lor, vreţi să fie înconjurată ţerra cu zidurile Chinei?.....”

Déră nu sciţi D-v. că đidurile Chinei au fost sparte cu tunuri de către Europeni? Téra Românescă, D-lor, nu a fost nici o dată încongiurată cu đidurile Chinei; ea a deschis porţile séle tuturilor străinilor; şi decă a făcut vre-o greşală Români, este că le-au deschis prea mult (aplaude).“

.....
Apoi, D-lor, bine e óre ca noi de frică să ingenuchiăm ţerra înaintea streinilor, şi când au şi când nu au drept? Astfel ne încuragiadă onor. D. prim Ministru? Sunt trist să aud din partea D-sale aceste vorbe. Înţeleg ca un individ, ca ţerra, când legile ordonă, să îndeplinască condiţiunile ei, să respecte contractele încheiate de densus; déră nu de frică, nu prin ameninţare. Onor. prim Ministru a đis că trebuie să menţinem concessiunea, pentru că altmintrelea streinii au să ne facă nu sciú ce!..... Ei bine, D-lor, când téra e în dreptul seú, mie nu-mí e frică de streinii ce ar veni cu baioneta să impună sleirea Visteriei nóstre în folosul unui particular (aplaude).

„Reviú, D-lor, la argumetul cel mai puternic al onor. D. prim Ministru, la acela adică că majoritatea, prin votarea adresei, a votat şi acéstă concessiune.”

„Apoi D-lor, dacă e așa, majoritatea a votat şi concessiunea *Monitorului*; majoritatea a votat şi concessiunea Municipality; majoritatea a votat şi contractul Godillot al oştirei; tóte le-a votat majoritatea. Déră când majoritatea a venit şi a desfiinţat concessiunea *Monitorului*, de ce onor. prim Ministru n'a đis nimic? Cum de a lăsat să se desfiinţeze acéstă concessiune, fără să deştepte pe majoritate, că ea, fiind votată prin adresa la Tron, trebuia acum să o menţinem? Onor. prim Mini-

însă nu 'i-a păsat de concessiunea *Monitorului* care e dată unor ómenî mici, ci 'ia păsat numai pentru concessiunile acelea cari sunt cedate unor mari capitaliști streini.

„Ca se fiu mai lămurit, Domnilor cată se adaog óre care explicatii.

„Minoritatea, prin amandamentele séle, a atacat tóte concessiunile ce am avut onóre să le menționez adinióre, și majoritatea n'a luat în considerațiune acele amandamente și le-a respins prin votul ei.

„In amandamentele minorității se menționa și despre concessiunea drumului de ferú, concessiunea băncei, concessiunea Godillot și concessiunea *Monitorului*, și majoritatea a respins tóte acele amendamente; și cu tóte acestea onor. D. prim Ministru nu s'a legat de cele-alte, ci numai de aceste doue; mi se pare că n'a făcut bine onor. Domn prim Ministru; căci dacă se ia în considerațiune votul majorității, de la respunsul la adresa Tronului, apoi trebuie să se recunósca tóte concessiunile de bune; dacă din contra maioritaea a stricat uă concessiune, apoi póte să le strice pe tóte.

„Domni'or, cine nu scie că în acéstă Adunare nu s'a desbătut în fond concessiunea de față? Pentru că n'a vrut ministerul a se discuta; ministerul de atunci a dis „că „nu e astă tréba nóstră, ci a Senatului; noi nu avem „de cât se facem un act de politeță; dacă sunt rele a- „ceste concessiuni, Senatul și comisiunea mixtă au să le „strice; dacă sunt niscaî lucrări atingátore de budget, „când va veni budgetul în discuțiune, atunci noi le vom „cerceta bine. Domnilor, când va veni budgetul, a adă- „ogat atunci ministerul, vă rog să fiți strășnici și să fa- „ceți controlul cel mai scrupulos; dar aci nu este cesti- „unea de budgete, ci de un act de politeță. . . .“

„Acum onor prim Ministru invócă un act de politeță, ca un vot afirmativ pentru acéstă comisiune.

„Domnilor 'mă pare foarte reu, că onorabilul prim Ministru, prin cuvintele Domniei sale, încuragiază pe streinii în pretențiunile ce nu le-au trecut prin minte să le facă. Când acești concessionari aud pe D. ministru că dice: „manțineți, Domnilor, această concessiune; pentru „că dacă nu o veți manține, țerra o să fie ruinată, prin „procesele ce vor intenta concessionarii,“ întreb, Domnilor, când aud streinii pronunțându-se de Minister asemenea cuvinte nu o să fie încurajați ca să pretindă enorme despăgubiri? Éta, Domnilor, pentru ce a'și fi dorit ca D. prim ministru să nu ia asupra sa această gâlcevă, s'o lase asupra noastră; noi am făcut'o, noi s'o desfacem. Dacă susțin anularea acestei concessiuni, nu o fac din alt punct de vedere, nu o fac cu cugetul de a combate pe Ministru, *pentru că doresc a da tot sprijinul nostru guvernului, mai cu seamă în acest timp; ci numai pentru că, în adîncul conștiinței mele, cred că este ilegală; afară numai dacă Dumnezeu 'mă a luat mințile, 'mă a întunecat vederile, ca să numai cunosc albul din negru; și în acest cas numai sunt trebuincios țerre mele, trebuie să mă ducă să mă pocăesc. Éra dacă nu 'mă-a luat Dumnezeu mințile, dacă credeți, și d-vastră ca mine că aceste concesiuni sînt ilegale, sfărîmați-le; ca să se învețe minte toți Ministrii trecuți și viitori, cum trebuie să dispue altă-dată de averea Statului ce li se încredințadă.*

D. Ión Ghica Președinte al Consiliului. Explicând cuvintele salle ce au fost produs un urêt efect asupra Adunării, dice între alte repetiri și acesta:

„Cari au fost, Domnilor, divisiunile ce am vrut să pui între d-vastră? Oare când am dis eu că Camera a dat un vot, aruncat-am eu prin această divisiune între d-v.? În conștiință, dice D. Tell: plăcuta ôre d-lui Ministru actual voturile Adunărei trecute? Nu; atunci de ce dără

’i plac astă-dî? Eî, Domnilor, când guvernul a vădut mai multe onor. persóne, preocupându-se că actul de 11 Februarîu nu are alt scop de cât restur area celor ce s’au făcut de la 2 Maiu încoa, am ținut o conferință secretă la Minister, la care a luat parte și D. Tell, și acolo am declarat că scopul Guvernului nu este a veni să dărâme nimic din ce s’a făcut, prin Adunare și după canónele legilor (șiretul).

„D-lor, când a fost a se vota ș din adresa Tronului relativ la acéstă cestiune, D. Boerescu, actualul raportor, v’a dis d’atunci: „Pentru numele lui D-deu, nu vo-, tați acest paragraf măcar, pentru că acest paragraf „consacră concesiunea!“ D-v. însă ’l-ați votat. Vă rog să nu credeți, D-lor, că spuîndu-vă acésta, eu aș voi să pun desbinare între D-v.

D. C. Aricescu are parola.

Domni Deputați, care sunt argumentele cu care susține Guvernul creditul în discuțiune?

Se pot reduce la trei, principale:

1. Consimțiméntul Camerei în adresa către Tron, în privința concesiunei căii ferate.
2. Considerațiuni politice, ce pot face din cestiunea în desbatere o cestiune internațională.
3. Despăgubiri mari, ce ar fi în dreptu să reclame concesionarii de la Stat.

La primul argument răspundem:

Dacă Guvernul se baséză pe adresa către tron, unde figură paragraful prin care Camera mulțumește fostului Domn că a concesit acea linie ferată, apoi să ne fie permis și noă a ne basa pe desbaterile ce le-a provocat acel paragraf, și cari urmăză a fi luate în considerațiune; fiind că, din esplicările date cu acea

ocasiune, se va convinge însuși Guvernul în ce sens a votat fostă majoritate acel paragraf din adresă.

Fosta minoritate, în amandamentul relativ la concesiunea căii ferate de la București la Giurgiu, a dispus că acea concesiune este isbită de nulitate, fiind ilegală și onerată pentru tezaur. Onor. D. Boerescu a dispus, în ședința de la 8 Ianuariu :

„Afară de călcările de legi, acest drum costă aproape de 80 milioane lei; și dacă onor. majoritate va încuviința paragraful din adresă, relativ la acel drum, prin acesta chiar va vota împrumutul de 80 milioane.”

Atunci, mai mulți oratori, ce susțineau adresa, și însuși Guvernul, ca să liniștescă pe onor. fostă majoritate, au dat următoarele explicații.

Mai întâiu, onor. D. Voinescu, raportorul Comisiunii însărcinată cu răspunsul la mesajul tronului, a dispus, chiar în raportul său, citit în ședința de la 3 Ianuariu trecut :

„Tote acele delapidări și ilegalități au să se revizuiască de Cameră, cu ocasiunea cercetării bugetului; și câte se vor găsi rău făcute, Camera este *absolut în drept* a le refuza Guvernului.”

Tot în acea ședință a mai adăugat onorabilul D. Voinescu;

„Faptele relative la țifre sunt toate cestiuni de buget. Comisiunea bugetară, ce se ocupă cu seriozitate și scrupulositate, ea este în drept a veni cu toate creditele, și a le supune onor. Adunării; și dovedindu-le ilegale, cine o împiedică a le refuza, precum și concesiunile pe care le va crede păgubitoare interesului tezaurului?”

Apoi a venit onor. D. Cociu, și a dispus, tot în ședința aceea :

„D. Boerescu să nu uite că, pentru cercetarea creditelor, este comisiunea bugetară, care încă nu și-a depus lucrarea sa. Dacă ne am pronunța noi acum asu-

pra acellorū credite, lucrarea comisiunei n'ar deveni
óre de prisos?"

În fine, chiar onor. D. Ministru de externe diise, în
numele colegilorū seî, în şedinţa din 4 Ianuariū:

„Ce necesitate ar mai fi, D-lor, a se institui comis-
siuni într'o Cameră? Pentru ce s'a instituit Comisiunea
budgetară? Pentru ce onor. Adunare a însărcinată a-
cea comisiune ca să ia semmele de la Guvernū? Cu
scopulū ca să arate Adunării descoperirile făcute, şi
onor. Cameră, *suverană în acésta*, să hotărască "

Atunci onor. fosta majoritate, liniştită, a votatū pa-
ragrafulū din adressă, ca unū simplu zctū de politeţă.

Insu-şi fostulū Domnitorū, răspundēd Camerei, cu
ocasiunea presintărei răspunsului la messagiulū Tronu-
lū, în ziua de 16 Ianuariū, a diisū:

„La discuţiunea budgetelorū, aveţi un câmpū întinsū
pentru activitatea D-v.; acolo *controlulū D-v., cu ose-
bire, pôte şi trebuie să se eserese.*

„Eu mă voiū bucura vedēdu-vē că cercetaţi, cu cea
mai mare îngrijire, anevoinţele şi închipuirile ţerei; şi
că constataţi, cu cea mai scrupulosă luare aminte, în-
trebuinţarea banilorū publici.“

Dar diice onor guvernū:

„Nu e mai puţin adevēratū că Camera a votatū a-
celle concessiuni în adresa Tronului: căci se diice acolo
curatū, că Camera mulţumeşte guvernului Măriei-Télle
fiind-că a concedatū acelle concessiuni etc.“

Lasū să răspundă guvernului onor. D. Boerescu, a că-
ruia autoritate a invocat'ō însuşi guvernulū în şedinţa
de la 5 corentū.

În şedinţa de la 8 Ianuariū, onor. D. Boerescu a diis,
în privinţa acésta:

„Voturile nōstre nu devinū legi de cât numai atunci
când elle vor fi *îmbrăcate cu formele cerute de Constitu-*

fiune, când adică vor fi provocate printr'un proiect, promulgate și sancționate de Domnă."

Să nu uitați încă, D-lorū, că contractulū aceleī concessiunī, ca și creditulū relativū la dānsa, aū fostū date înainte de votarea adreseī. Astfelū, concesionarulū nu se pōte justifica, pentru a menține contractulū, saū a pretinde despăgubirī, cu paragraful din adresă, relativū la concessiunea liniei ferate în cestiune.

Vedeți dar, D-lorū, că primulū argumentū alū guvernulū, pentru susținerea creditulū în discuțiune, nu este întemeiatū; prin urmare, onor. membrii din fosta majoritate potū vota, fără scrupulū, fără temere d'a fi taxați de nelogici și neconsecinți, pot vota în liniște anularea creditulū.

Venimū la alū duoilea argumentū: la considerațiunile politice, ce pot face din cestiunea de față o cestiune internațională.

Onor. commissiune budgetară v'a spus ađi, în raportulū seū, că explicările date ieri de onor. guvernū, în această cestiune, nu sunt de natură a îngriji Camera. Ni s'a cerutū secretulū în privința acēsta; ilū voiū păstra.¹⁾

Dar să ne fie permisū a discuta celū puțin cuvintele de *questiune internațională*.

S'a ăis, Domnilor, într'una din ședințele trecute, că aceī concesionari sunt fōrte influinți. Se pōte. Inșă, una din doē: Orī politica Europei permite ađi Puterilor garante a deslega, în favōrea nōstră, cestiunea ce sunt chieste a esamina la Paris, prin reprezentanții lor, saū nu le permite. În ambele casuri, înrīurirea acellor influinți banchieri pōte ea modifica decisiunile Inaltulū

¹⁾ Comunicările confidențiale ale D. Ion Ghica, în conferințasecretă de la 6 Martie, aū fost reclame și adrese dela Consulī recomandānd reclamele concessionarilor sprijiniți de Guvernū.

Areopagă? Nu! Affirmă acesta, pentru onórea Areopagului.

România, Domnilor, este cheia Orientului; și interesul Europei este ca această cheie să n'o possede nimeni: căci, precum a disă ilustrulă captivă de la Santa Elena, cine va posseda Provinciile dunărene, va posseda Constantinopolul; și acela va fi stăpână peste totă lumea; așa dar, aurulă tuturor banchierilor din lume nu póte ecuivala cu posiția noastră geografică, prima garanție a naționalității noastre; a doua garanție este patronagiulă a șapte puteri mari, cu *interese diverse*; voiă adăoga o a treia garanție, nu mai puțin valabilă: *attitudinea noastră, ca națiune matură și demnă*. Astfelă dar, mica noastră țerră se póte crede ađi tot așa de tare, stând în legalitate și în ordine, ca celle mai tari puteri, având a juca curând un mare rolă în equilibrulă europeană.

Acésta este opiniunea mea, pe care o suppuă cu respectă la aprecierea On. Camere.

Așa dar, pericolele invocate de Onor. Guvernă, în cesțiunea de față, le putem privi ca pericole imaginare; și, ca ast-felă, elle nu pot nelinisci pe onor. Adunare, ce urmédă a avea consciința demnităței selle, ca representațiune națională.

Venimă la ală treilea argumentă, adică: la despăgubirea ce ar fi în dreptă a reclama concessionarul, în cas de anulare a concesiunei decretată ilegalmente.

Mai întâiă voiă observa, D-lor, că acea despăgubire, după calcululă făcută de bărbați competenți, este fórte mică în comparațiune cu enormele sume ce ar accorda Statul, în casul când s'ar menține concessiunea.

Să presupunem însă că despăgubirea ar fi enormă, cum s'au dis de sprijinatorii concessiunei; cine o va plăti? Negreșit, aceia cari au dat acelle concesiuni, contra legei și în paguba fiscului; căci este drept, D-loră, că, dacă

D-lă Majoră Liebrecht șede adî la închisore, pentru risipirea banilor publici, și urmășă a întorče Statuluî banii luați cu modul sciut, apoi cu atît mai mult urmășă ca Miniștri culpabili să dea banii ceruți de concesionari, ca despăgubire; și totu pentru același cuvëntu, urmășă a fi și D-lor dați în judecată. — Și ne mirămă cum onor. Locoteni ță, care guvernă în numele lui Filip I, n'a datu încă în judecată pe acei Miniștri, în virtutea art. 15 din Convențiune? Ceea ce n'a făcutu Guvernul, să sperămă că va făce onor. Cameră, totu în virtutea art. citat? . .

Asemenea esemplu, D-lor, ar avea cel mai fericit rezultat; adică, respectul legilor și economia banilor publici de către tôte guvernele viitoare. ¹⁾

Dar ni se va observa că averea foștilor Miniștri nu pôte fi îndestul pentru despăgubirea pretinsă de concesionari. Atunci, D-lor, Națiunea, ca să scape de un rău mai mare, facă și acestu sacrificiu: plătescă ea restul despăgubirii către influinții concessionari.

Nu pot admite presupunerea unora ca șapte puteri, cari ne aū garantatū autonomia, să consimță a ne impune cu baioneta plata sumelor fabuloșe de despăgubire pretinse de concessionari.

Ei bine, D-lor, chiar în cazul acesta estremu, de cătă a ne sinuccide singuri, uccigă-ne protectorii noștri, fiind că am voit a pădi legalitatea și a economisa banii publici. — Vom dice atunci cu acel Rege al Franței: „Totul e pierdut, afară de onnóre!“ Vom cădea sugrumați de Europa oficială, în applauzele Europei democratice. Dar, nu! acesta este o simplă ipotesă. Puterile protec-

¹⁾ Dacă s'ar fi făcut acellu esemplu, Ministerul Ion Ghica n'ar fi contractul Imprumutul Oppenheim cu 21 la sută, nici Ministerul Ion Brătianu n'ar fi dat concessiunea Strussberg cu 270 mii franci kilometru și fără caietū de însărcinări.

tóre vor ține cont de misiunea noastră, care este **dreptatea, legalitatea și economia**: treime sacră a unei Adunări naționale.

Termin, D-lor, invitându-vă, pe Domnia-vastră, din fosta majoritate a acestei adunări, a anula, d'împreună cu noi, fosta minoritate, creditul de 1,114,158 lei, pentru cuvântul spus în raportul onor. Comisiunii budgetare; și cu ocaziunea acésta, mă simțu datoru a mulțumi acestei onor. Comisiunii care a bine a meritat de la noi și de la patrie; fiind-că 'și a făcutu datoria în conștiință.

Să anulăm, D-lor, creditul în discuțiune; căci altfel, ca să fim logici și consecinți, priimind acestu credit, urmédă a le priimi pe tóte; și dejă am anulat creditele relative la concessiunea Monitorului.

Să nu uităm, D-lor, că tocmai aceste concessiuni, pe care le patronédă ađi Guvernul, a fostu picătura ce a făcutu să deborde vasul abuzurilor și alu ilegalităților guvernului căduțu! Aceste concessiuni au fost principala causă a destronării fostului Domnitor.

Să ne facem datoria, D-lor, pentru onórea Camerei, pentru demnitatea națională, pentru moralitatea publică.

Am ăisă (aplaude).“

În fine, în ședința de la 7 Martie, anulara creditului în discuțiune fu adoptată de on. Cameră c'o maioritate de 71 voturi de membrii presinți, fiind mulți absinți la ora votării.

Întrebăm: în urma votului Camerei de la 7 Martie ce a făcut guvernul? A anulat concessiunea Godillot, relativă la contractul Municipality, după cum atestă Monitorul No. 61 ¹⁾; a anulat concessiunea Monitorului,

¹⁾ Veđi desbaterea din Senat de la 9 Martie 1870, în Suplim. Monit. No. 86.

după cum constată Monitorul No...; dar cele-lalte concessiuni, anulate de Cameră d'odată cu aceea a Monitorului ș'a D. Godillot, sunt încă în ființă; și, ce e mai grav, fără a aștepta votul Senatului, în privința Concesiunii Băncei, încă de la Februarie, D. Ministru de finanțe recunoște indirect această concessiune, în raportul său No. 4981, prin care supune la sancțiunea Inaltei Locotenențe Statutele societății anonime, sub titlu *casă de comerț*, care se și incuviințează de Locotenență prin decretul No. 230 din 21 Februarie, publicat în Monitorul No. 42. ¹⁾

Nu putem termina mai bine cestiunea concessiunilor, decât reproducând un *passagiū* din discursul D. N. Crețulescu, relativ la despăgubirea de 5 mil. cerută de Godillot pentru anularea contractului cu Municipality, discurs ținut în ședința Senatului dela 9 Martie, anulu corentu, și care a fost cu adresa D. Ion Ghica:

„Onor D. Ion Ghica a vorbit de toate concessiunile în fața cărora s'a găsit guvernul dela 11 Febr., concessiuni cari a dis D sa că adusese „nemulțămire în popor.“ Admit pentru un moment că acele concessiuni au fost de natură a „exaspera poporul“; dă să vedem ce a făcut guvernul acela după 11 Febr. pentru a satisface poporul? A anulat concessiunea drumului de fer d'aici la Giurgiu, care s'a dis că era onorată pentru țerră, și a introdus modifițiuni cari în loc să satisfacă pe popor, a satisfăcut pe antreprenor și a adus pagubă țerrii; căci D-văstră cunoșteți, că după convențiunea primitivă, acest drum de fer trebuia să mērgă până în mijlocul Dunărei la insula Ramadan, care aducea mari înlesniri

¹⁾ Cu toate protestările Comercianților și meseriașilor; vezi petiția cu 200 semnături contra Băncei, publicată în *Trompette* dela 24 Februarie 1866.

atât pentru comerț, cât și pentru voiagiori, și cele mai multe cheltuieli și lucrări de artă era să se facă acolo; acolo era să cheltuască concessionarul mai multe milioane pentru facerea lucrărilor de artă după convențiunea din urmă; drumul de fer s'a oprit la bariera Giurgiului¹⁾. Al 2-lea, concessiunea prevedea că drumul de fer să se predea Statului în 22 de luni; la anul 1867, după convențiunea modificată de guvernul de la 11 Febr., s'a prelungit predarea până la 1869 și țerra a pierdut două ani de exploatare. Al treilea, anuitățile urma să se plătească în termen de 16 ani, de vreme ce prin convențiunea din urmă s'a fixat termenul de 10 ani, și nu cred că se fiă tot una pentru țerra ca această datorie să se plătească în 10 sau în 16 ani.

„D-lor, s'a anulat împrumutul Zarifi, la care eu n'am participat de loc, căci acel împrumut s'a făcut sub ministrul D. Bosianu. Ei bine, D-lor, fără a intra acum să cercetez dacă convențiunea făcută cu Zarifi a fost în adevăr un împrumut, sau o simplă transacțiune, prin care Zarifi se însărcina să despăgubască comunitățile locurilor sfinte, tot ce știu este că anulându-se acea convențiune, și cestiunea monastirilor rămânând neresolvată nu știu decât mâine, poimăne când se va rezolva, când călugări greci vor cere despăgubirea ce li se cuvine (căci ei negreșit n'o să renunțe), nu știu dic cum o să plătească țerra. S'a dis aci că concessiunile a adus nemulțămire în popor, dăra gânditus'a D. I. Ghica la nemulțămirea poporului când a făcut împrumutul Oppenheim în modul cel mai oneros pentru țerra?

¹⁾ Acesta privește pe Ministrul Dim. Brătianu, care a păgubit Statul cu 80,000 de galbeni; fiind că, prin reducerea celor trei kilometre, nu s'a scăzut și prețul celorlalte 70 kilometre, fiind date D. Barclay 193.000 franci de kilometru tocmai în vederea lucrărilor costisitoare ce erau să se facă p'acelle trei kilometre. — Vezi dezvoltarea acestei cestiuni în *Presa* dela 19 Martie 1869.

„D. Ion Ghica. Și D-ta erai să 'l faci.

„D. N. Crețulescu. Eă atunci contractasemă imprumul cu 12% și era lucru săvărșit, și D-văstră mi se pare că nu l'ați făcut cu 12 la sută. Gănditu-s'a asemenea cei de la guvern la nemulțămirele poporului când s'a dat concessiunea Strussberg și Offenheim cu prețuri așa de mari?”

Daca Camera de la Martie 1866 a găsit cu cale a anula concessiunea Godillot, fiind dată ilegal, și daca guvernele după 11 Febr. au găsit cu cale a se despăgubi Godillot cu 5 mil. franci, pentru mașinele și clădirile dela Tirgoviste, și alte cheltueli făcute de concessionară, pentru ce oare acele guverne n'au luat cel puțin măsură a întreține acele mașine și clădiri, cari costă pe Stat 5 milioane?

D. General Florescu, cu ocasiunea desbaterii bugetului Min. de resbellă, a cerut în ședința Camerei de la 27 Febr. espirat, 200,000 fr. pentru punerea în mișcare a mașinelor din prima secțiune a arsenalului din Tergoviște, cari dela 1866 au ramasă părăsite; de și erau menite a îndestula trebuințele armatei, ș'a servi încă de basă industriei naționale.

„Ce s'a făcut cu acellă arsenală? întrebă D. General Florescu. Millioane dacă în mașinele și instrumentele acellea, ce nu producă nici ună folosă, pe când numai secțiunea rotăriei ar fi fost ună isvoră de bogăție publică ¹⁾.”

Eată dovedit că Salvatoriă n'au avut de scopă decât numai resturnarea lui Vodă Cuza, și nici de cum desființarea *sistemei fatale*, care a continuat și după 11 Febr.

¹⁾ Veđi ședința Camerei de la 2 Martie 1870, unde s'a demonstrat folósele imense ce ar fi addus Statului acellă stabilimentă chiar daca s'ar fi continuat încărările ca meșteri streini, în profitul Statului.

Eată dovedit că Salvatoriî n'au fost decât *destructori* a tot ce a lăsat bun 2 Mai.

Venim la lucrările Camerei dissolvată la Martiu 1866.

În şedinţa de la 12 Martie se începe desbaterea bugetelor; şi'n acea şedinţă se votăse bugetul consiliului de Miniştri, alîu Consiliului de Stat şi alîu Ministerului de externe. La finele şedinţei, onor. D. Tell dice: „Speru, Domnilor, că pêne Sâmbătă toate bugetele vor fi votate, dacă şi Onor. Guvernul ne va înlesni acéstă sarcină.“

Dar Guvernul tăce; căci cugeta a dissolve Camera.

În şedinţa de la 14 Martie, după votarea bugetului Ministerului justiţiei, comisiunea bugetară, simţind nevoea, ca şi Ministru lucrărilor publice, a reorganisa acestu Ministeru, din cauza abuzurilor înrădăcinate acolo, comisiunea bugetară, înţellésă cu D. Ministru, propune prin organul Onor. D. Tell, a'î da ţifra de 12 milliône, ca se refacă singuru bugetul, pe care 'lă va aduce apoi spre confirmare înaintea Adunării; şi Camera votăse conclusiunile raportului Comisiunii.

În şedinţa de la 15 Martie se desbate bugetul Ministerului de interne. D. Ministru respectiv, căutând pricină de cértă, se sileşte a provoca crasă ministerială, cu ocasiunea ţifrei de 110,040 lei relativă la personalul serviciului sanitaru din Bucureşti şi Iaşi.

În şedinţa dela 16 Martie continue desbatterea aceluiaşi bugetu; şi în privinţa ţifrei menţionate de 110040 lei, D. Ministru de interne îşi permite, din chiar senin, a dice că *va pune capăt situaţiunii*; cuvinte ce le repetă de două ori.

Tot în acéstă şedinţă, Guvernul presintă proiectul pentru amânarea aplicării legii prin care, în urma unui recesementu generalu, se lăsa asupra Comunelor pe cinci ani perceperea impozitelor directe; lege adoptată mai în unanimitate de Camere, după 2 Mai, promulgată şi ap-

probată de toți, ca cea mai practică și avantajoasă, și a căria aplicare avea să fie la 1 Iuliu 1866.

Ei bine! Guvernul revoluționar o anulează, continuând a merge pe vâgășele în care vă am înomolit, și dovedind gelosie, sau prostie, sau mai bine spirit de distrugere.

În ședința dela 17 Martie, fiind în desbateră bugetul Min. Cultelor, Gen. Tell dice:

„Domnilor, ați vădut ieri că Onor. D. Ministru de interne, în discuțiunea bugetului Ministrului Domniei-salle, ne a amenințat, dicând *că va ști să pue capăt acestor lucruri*. Eu n'am înțelles alt ce va decât că Domnia-sa ne amenință, și că voesce a dissolve Camera. Domnilor, ați avemă timpul să vorbim tot ce putem vorbi. A se dissolve Adunarea, fără mandatul Domnitorului nostru, este o ilegalitate; și fiind-că e vorba de dissolvarea Adunării, noi protestăm. (Voci: protestăm! sgomot).

„Acum, Domnilor, după ce ne am făcut datoria, și am protestat, rămâne ca Guvernul să facă ce va voi. Când va veni cu decretul de dissolve, noi ne vom supune: căci mai nainte de toate, suntem datori să dăm tot concursul nostru guvernului ca Adunare legală întru menținerea ordinei în țerră; căci numai prin ordine putem spera realizarea dorințelor noastre.

„Domnilor, să dăm probă că vrem să manținem ordinea, și se facem declarațiune onor. D. Ministru că din partea noastră, nici nu am căutat *gîlcéva*, nici nu o căutăm; și dacă discutăm legi, bugete, le discutăm cu demnitatea independenței noastre, cu sângele rece ce se cuvine să aibă mandatarii Națiunii.“

În fine, în ședința dela 18 Martie, nefiind încă terminată desbateră Budgetelor, Guvernul dissolve Camera sub pretestul arătat la începutul acestui capitol.

Astfel Camera aceea atât de docilă Guvernului din

causa votului pe față, când nu avu a se mai teme de Dictatorul care o numisese, deveni uă Cameră liberă, realizându-se astfel profetia D. Bolliac, care în *Buciumul* dela 5 Decembre 1864, protestând contra violării conștiinței allegerilor de atunci, dicea :

„Trebue să spunem francamente că parodia care s'a făcut votului universal de către spiritul reului, a covârșit totă paciența noastră; nu desperăm însă, pentru că credem în geniul care proteje pre Românii și țerra lor. Dintr'ua reă procedere, va eși unū rezultatū bunū; din împilare va eși libertatea, din strivire va eși independința. Toate silințele ilegale spre a scôte uă Cameră servilă, avem convințiunea profundă că au dat Camera cea mai independinte care a avut vr'uădată România.“

În urma acestei protestări energice, D. Cogălnicenu suprimă Buciumul prin decretul dela 6 Decembre, demn de dictatorul dela 2 Mai.

Românul dela 2 Martie 1869 ca să justifice dissolvarea Camerei dela 18 Martie, susține că puterile garante celle ostile, cari formésă majoritatea, cugetau a cere elle însăși dela guvernū dissolvarea acelei Camere; și că trebuia prin urmare, scăpată demnitatea țerrej dejucând scopurile lor viclene.

Dar atunci pentru ce s'a întrebuițatū mijloculū *iesuiticū*, că Camera pune *pedicū* Guvernulū, și *șintésă* a se *preface* în *Convențiune națională*? Nu era mai bine uă înțelegere prealabilă între Guvernū și Gen. Tell, care a legitimat Revoluțiunea în ziua de 11 Febr., dicend că Capii ei *au bine meritat della patrie*? (sic). Trecutulū și caracterulū Gen. Tell trebuia să însuffle destulă încredere; căci bărbatulū acesta d'ar fi fost mai puțin patriotū, ar fi fost ađi Domnū, cum am dovedit; ba încă ar fi putut resturna pe Capii Revoluțiunii, puțin după 11 Febr, cum i s'a propus de unii din bărbații de statu dela 2 Mai, și de D. Bălăcenu la 1868; dar Gen. Tell

a pus patria înainte de toate. Salvatorilor le trebuia uă Cameră docilă, căci se temea de Camera ce lucra după impulsione Gen. Tell, ce devenise uă forță, și care credea că va fi alles Domnă. Eată adevărul, în totă simplitatea lui.

Venim acum la circulara D. Ministru de externe, Ión Ghica, către agenții puterilor garanți,¹⁾ și la mesajul prin care a deschis la 28 Aprilie Adunarea disă *Constituanta*: două acte prin care Salvatori s'au silit a justifica călcarea de la palat, aruncând *noroiu* asupra Ministrilor lui 2 Maiu.

D. N. Crețulescu într'uă broșură ad-hoc²⁾ a analizat acele două acte, din care estragem cele următoare :

I.

„Atât în circulara ministrului trebelor din afară, de la 20 Februară, către agenții puterilor garanți precum în mesajul de la 28 Aprilie să ăice : că, *„nemulțămirea era generale și că națiunea se simțea umilită și desonorată înaintea Europei, că uă resturnare nu se mai pute înlătura, că ea era dorită de toți ; că Românii, popor și armată, toți se afla setoși de a scăpa țerra de uă stare de lucruri uccidătoare.”* Care popor, care armată, simțea în *unanimitate* atât de mult înjosirea țerei ? Nu găsescu de câtă vre uă 15 foști ministri cari s'au succedat la putere, rînduri-rînduri, sub Vodă-Cuza, și cari au fost capii călcării, și câți-va officiări din garnisona Bucurescilor. Poporul n'a avut cea mai mică cunoscință despre călcarea palatului din năptea de 10 spre 11 Februară ?

¹⁾ Publicată în „Trompeta“ de la 27 Martie 1866.

²⁾ Intitulată 11-23 Febr. 1866.

„Bieții soldați și officiaři, n'au avutü nici ei idee despre acésta, cândü vre-üä duoi-trei șefi ai lorü îi scóseră din casarme, și îi condusseră pe la 3 ore din nópte pe piecele Bucurescilorü?

Déca in adevărü, autorii lui 11 Februariü erau convinși de acea ură, de acea desperare, de acea indignațiune a poporului și a armatei, pentru ce să se ascundă in intunericulü noptii, și să nu se pună din contra la lumina sórelui in capulü acellui poporü, să-i dirige miscarea și să facă üä revoluțiune? Cum, ómenü conservatori, bărbați ai ordinei, se cobórá la miqlóce pe carile-gile, morala publică și istoria le a osinditü pururea și le a privitü ca acte numai a resturnătorilorü de meseriă? Cum ómenü de Statü aü pututü să uite péné intr'atâta respectulü datoritü simțiméntului militariü și să mérgă a povățui pe ostași să facă üä assemene faptă? Cum bărbați ai ordinii aü pututü să compromită armata cândü n'avea trebuință de asemeni miqlóce, căci, dupe disa lorü, țera întrégă era la desperare? Déră autorii călcării sciaü pré bine că, cu tóte nemulțămirile ce erau in țerră, și sunt astăzi și mai multü de câtü atunci, ca in orî-ce epocă de transformare radicale, cândü chiar classile societății in favorulü căroră s'aü operatü reformele nu potü appreția spiritul altorü réforme și suffere, și când singurulü isvorü de bogăție allü țerreii nóstre, producțiunea pământului, se află cu desăvârsire secată din lipsă de recoltă in trei ani d'a rîndulü, si acésta la unü gradü astfelü incâtü üä mare parte a țerreii se află in cea mai mare miseriă; autorii călcării, dicü, sciaü pré bine din esperiență, că nu potü isbuti a face üä revoluțiune, căci poporulü român de felulü lui urasce resturnările; poporulü românü, prin instinctulü său, prin bunulü său simțü, scie să aprecieze impregiurările și gréua epocă de transițiune ce străbătemü. Ore nu este totü acellü instinctü, totü acellü bunü simțü allü Românilorü care in díoa de 11 Februariü ne

a feritū de unū resboiū civile și de tôte calamitățile ce s'ar fi urmatū, déca aceia cari, chiar în acea zi de 11 Februariū, puteau la rōndulū lorū să resiste autorilorū călcării, nu arū fi preferitū să se țină în lături și să lase tōtă respunderea assupra autorilor complotulū?

„Nota Ministrulū trebilor din afară de la 20 Februariū, printr'unū șirū de frase puțin parlamentarie, aruncă cu profusiune assupra ómenilor guvernulū trecut mai multe incriminări.

„Eū nu mă voiū ocupa de frase; elle, când nu sunt justificate, devin calomnie; și calomniele se întorc pêne în fine assupra celor ce se servū cu dēsele. Voiū cerceta însă unele din câte-va allegațiunī și apprețuirī copprinse în acea notă.

„Se pretinde că lipsa capacităților din consiliulū fostulū Domnū făcuse ca guvernarea să fie din celle mai injositoare. Aci autorele și collegiī seī sunt pré modestī pentru sineși, căci capacitatea D-lor a fost mai de multe ori chieamată a președé la consiliile și la actele Domnului resturnatū; . . . și pe rōnd au fost date jos de partitele camerelor în numele cărora se credeaū ei în drept a adjuge la putere. Cređ că n'ar fi de prisos a enumera aici câte-va din actele acestor capacități, și a aminti că unil au întocmitū budgete alle cărora cheltueile covērșau cu multū veniturile țērrei, și meritulū cărora sta în deficitulū ce elle presentaū. Ast-feliū s'au vėđutū ministrii la 1860, sub președința d-lui I. Ghica, urcândū cifra budgetulū, numai pentru țerra Romānescă, de la 43 milliōne d'uađată la 100 milliōne; pe când budgetele ambelorū țērri unite, în urma totorū reformelorū ș'a creațiunilorū, cu anuitățile lucrărilorū publice, cu anuitățile împrumuturilorū effectuate și proiectate, cu fon-

derie de tunuri, cu vapóre de resbellú, cu uă armată înduoită, cu unú arsenalú de 200 miř pusce, se urca la summa de 160 millióne. Şi déca vomú examina ce creaţiuni se proiecta prin budgetul de 100 millióne al D. Ion Ghica, numai pentru ţerra-Românescă, nu vom găsi decátú sporiri de lefuri, oteluri pentru prefecture şi alocaţiuni de baní pentru despăgubirea arendaşiloró pentru pagube nejustificate. Şi ce se propunea de către aceste capacităţi spre a accoperi însemnatulú deficitú ce lăssa acellú budgetú de 100 millióne? Creaţiuni de imposite monstruóse! Firesce că nisce assemeni budgete au provocatú nemulţămirea şi îngrijirea; şi camera s'a vedutú nevoită a nu mai da allú seú sprijinú unorú assemeni capacităţi.

„Alte capacităţi s'au prezentatú la 1861 cu budgete cari scădeau veniturile ţerreí, fără a căuta să accopere cheltuele care, departe de a fi împucinate, elle mergeau din contra crescéndú; voiú să amintescú dreptulú de exportú care presinta uă summă annualé de mai multe millióne lei, şi care s'a stersú din veniturile Statului, fără a fi înlocuite cu alte resurse.

„Alte capacităţi au făcut ca compturile Statului să nu se mai póta în veci lámuri, aplicând unú sistemú de comptabilitate şi de perceperi cu totulú nuou în ţerrá. De aici resultă confusiune şi desordine în comptabilitate, încátú nu cređú ca situaţiunea nóstră financiară să se póta limpedi vre-uă-datá; de aci mai resultă şi acelle spăiméntátóre remăşite pe la contribuabili şi pe la casieri, cari profitară de confusiunea ce se introdusse spre a sustrage summe însemnate, datorite Statului.

„Cátú pentru applicarea legiloró financiare, ea se făcu ast-feliú în câtú provocă revoltă în mai multe părţi ale ţerreí, şi mai cu sémă la Craiova şi la Ploesci. Capacităţile de care vorbirămú furá nevoite, spre a se mănţine la guvernú, a se servi cu puterea armată.

„Astfel toate acele capacități n'au ținut de cât în a distruge, éra nici-uădată întru a organiza ceva; și au părăsit puterea fiind că le lipsea sprijinul camerelor. Se înțelege că e vorba de ministerul Rosetti-Brătianu.

„Guvernul de la 11 Februarie, atât către agenții puterilor garanți, cât și către cameră, fu nevoit a face o declarație solemnă, că va menține instituțiile în vi-góre, și că rolul guvernului provisoriu se va mărgini în menținerea ordinii publice și în expedierea treburilor, pînă cînd puterile vor hotărî. Promisiunea nu fu ținută mult timp de astu guvern. Ea fu călcată prin însușirea ceși luă acestu guvern provisoriu, proclamat de sine-și, de a confecționa legi și a le promulga, și în urmă de a disolva aceeași cameră căria îi datorea umbra de legalitate a existenței selle, și cu care, dupe legea veche și nouă, pe cât timp tronul era vacant, urma ca să conducă numai treburile curente ale țerei. Și ôre nu e locul aci a ne întreba: deca motivul realu disolvării acestei camere, chiar în ziua cînd se vota bugetele, n'a fostu raporturile comisiunii însărcinată a cerceta prin deosebite ministere gestiunea administrațiunii trecute, raporturi prin cari se constata călcări de legi, cheltuele fără autorizațiunea camerelor, preschimbări de contracte, nove direcțiuni date lucrărilor publice, începute și efectuate în mare parte, opere ale chiar unora din ômenii de la 11 Februarie, pe cînd se aflau miniștri sub regimul trecut?

„Uă-dată camera disolvată, guvernul rămasse în deplina sa acțiune de guvern dictatoriale și resvrătoru. Acum îl vom vedea la lucru. Totă lumea știe că nu e greu a se pune cineva mai presus de legi; greul este a se menține în cercul legilor. În nota sa de la

20 Februarîu, D. Ión Ghica declara că allegerile mandatarilor de la camera disolvată se făcuse prin mijloace ilegale; déră cum s'aũ făcut óre nouele alegeri?

„Acésta nu mai póte fi unũ secretũ pentru nimeni. Dossariele allegerilor depuse în Constituantă și în Camera de la 1868, ne o spunũ îndestulũ. Și, spre a cita unũ singurũ exemplu, voiũ întreba ce a descoperitũ anqueta de la Mehedinți, care nu póte fi pusă la îndoélă, căci ea era făcută de ómenĩ ce avéu unũ interessũ în regululũ de care vorbimũ?

„Omenii de la 11 Februarîu n'aũ sciutũ să fie nici chiar revoluționari, căci atunci arũ fi avutũ curagiulũ a se pune chiar din đioa de 11 Februarîu mai presusũ de legi. Caut în astă frământare uă ideeă, și nu găsescũ de câtũ uă inconsecință. Décă acesti ómenĩ aũ cređutũ că trebuie a se servi cu legile Statutului, apoi atunci ar fi trebuitũ să respecte statutulũ și instituțiunile emanate dintr'insulũ. La din contra trebuia să aibă curagiulũ a se pune, din đioa d'ântéiũ, în lături de statutũ. Déră nu era datũ capacităților de la putere a face acésta; și de aceea aũ adjunsũ la uă monstruositate ce nu are nume în istoria popórelorũ. Ei aũ pășitũ în lucrare cu uă cameră eșită din acellũ orribile statutũ fără a convoca și senatulũ; și când a trebuitũ să'și dea cuvântulũ pentru acésta, n'a negatũ dreptulũ senatului d'a controla lucrările adunării, ci s'a servitũ de pretexte cari nu sunt de natură a rădica prestigiulũ unei autorități ce se respectă. Nu era mai demnũ a sfâșia statutulũ?

„Venimũ la messagiulũ prin care s'a deschisũ camera de la 28 Aprilie. Incriminările și defăimările din messagiũ sunt datorũ a le examina; căci autoriĩ lorũ aũ uitatũ că este uă datoriă sacră pentru cellũ ce accusă să justifice accusările spre a nu se pune în pozițiune de calomniatorũ.

„Ceea ce se póte đice în chestia unirii este că călca-

rea de la palat, la început a provocat simțimentul desunirii, tradusă în fapt prin revolta de la Iassy, unde s'a vărsat atâta sânge spre a se manifesta negreșit încrederea în ómenii de la 11 Februarie și adheziunea la actul lor.

„Mai înainte vom întreba: ce s'a făcut pentru mănținerea pozițiunii politice în care au găsit țerra ómenii de la 11 Februarie? Ce rezultate s'au dobândit în urma unor combinări atât de puciu socotite ca aceea a înarmării și a recușiunilor?

„Eu nu cred că scopul înarmării să fi putut fi altul de cât acela de a se face uă demonstrațiune; dără uă demonstrațiune, pentru care s'a făcut atâta frământare și s'a risipit atâtea sume, nu se putea face mai cu demnitate cu singura armată de care dispunea atunci țerra? Cată să mulțămim evenimentelor de din afară; căci deca Puterile garanți nu se găseau preocupate de ceea ce se petrecea în centrul Europei, neapărată că 11 Februarie putea să atragă cele mai mari calamități asupra țerei; putea să devină chiar mormentul autonomiei și naționalității noastre.

„Cum se pôte califica darea de sémă ce se face prin mesagi, despre cestiunea monastirilor disechinate, care de fapt se află resolvată numai dupe inițiativa guvernului de la 1862—63? De atunci averile acestor monastiri fac parte în domenele Statului; și, fără 11 Februarie, această cestiune era pênă astăzi și diplomaticește regulată, de vreme ce tóte puterile garanți adhe-rasseră la mijlocul admis de guvern pentru a se face numai un adjutor locurilor sante. A spune prin mesagi că administrațiunea de la 11 Februarie *grăbesce negociările într'acésta*, este a arrêta puciu respectu către aceia către cari se adresa mesagiul. Cine nu scie că ómenii ce forma guvernul de la 11 Februarie nu erau

în relațiune cu vre-uă putere, actulă din care eșisse a-cellă guvernă nefindă recunoscută ?

„Motivele pentru cari s'a făcută împrumută de 150 milióne lei, pentru adjutorulă locuriloră sânte, imputată atătă de multă guvernulă trecut, și chipulă cum a fostă contractată, cată să fie fôrte bine cunnoscute și approve de administrațiunea de la 1866, de vreme ce ministrulă ce a făcută acestă împrumută a ocupat (D. Strat) un locă în guvernulă după 11 Febr. Acestă mă dispensă de a cerceta legea împrumutulă și modulă executări ei.

„Messagiulă care aruncă tóte relele assupra guvernulă trecută asigură că funcționarij fostulă regimă, și din cari uă mare parte totă mai ocupă și astăđi posturile loră, *lesasse* interesele și drepturile particulăriloră; că coruperea era generale și într'ună gradă spăimântătoră. În facia unei assemene stări de lucruri, cum ună guvernă capabile și inteligente, nepărtinitoră și leale, n'a putută da judicăți de câtă pe ună singură funcționară ? Cari sunt acelle îngrozitóre abusuri ? De către cine a nume sunt commise ? Și pentru ce guvernulă patriotică din nóptea de 11 Februară, n'a putută limpeđi și denuncia a nume assemeni fapte cari attingă moralitatea publică ?

„Și óre apprețiăriile unoră ómenă, avěndă ună interessă vitale a'și scusa uă faptă ca aceea de la 11 Februară, sunt elle sentințe înaintea cărora oră-cine trebue a se inclina ? Tóte aceste denunciări de delapidări de abusuri ș.c.l., pe câtă vreme justiția nu se va pronuncia asupră-le, nu potă avé de câtă caracterulă unor defăimări și calomnie.

„Prin messagiă se face uă declarare însemnată : că *budgetele* au fost reduse. Numerulă ministerieloră fiindă redusă la cincă încă de la 1864,— lucrăriile publice tre-

cându la Ministeriul de interne, și justiția la Culte și Instrucțiune publică,—guvernul de la 11 Februarie le a urcat la șapte, spre a se pute negreșit căpătoi *toți salvatorii de la 11 Februarie*. Crearea a două ministere a ocazionat firesce crearea mai multor posturi, și prin urmare crescerea cifrei cheltueleur. Și pentru care sfârșit se crea un ministeriu al Lucrărilor publice? pentru a se suspenda executarea lucrărilor începute sub regimul trecut? Pentru ce se crea un ministeriu de Justiție, cându chiar din autorii lui 11 Februarie declară, cu drept cuvânt, în camerele trecute, că ministeriul de Justiție n'are cuvânt de a mai fi, de când cea mai mare parte din attributele s'ele au trecut la Curtea de Cassațiune? Și în adevăr, în urma noiei organizațiuni judiciare, care a rădicat tutela tribunalelor de la acest ministeriu, la ce mai p'ote servi un ministeriu al Justiției aparte?

„Inchisorile se arréttă prin mesagi că s'au găsit la 11 Februarie într'ua stare de jale: *ómenî închisi și necercetați cu lunele, ómenî lipsiți de libertate fără a ști de sunt vinovați*. Déca asta ar fi fost tocmai așa, apoi cari sunt agenții, directamente responsabili într'acésta, dați judecării pentru că au lipsit la datoriele lor? Ceea ce cunosc în astă privință este, că dupe 11 Februarie, s'a populat temnițele cu ómenî fără cea mai mică formă judiciară, fără mandat și fără consimțimentul celor pe cari legea 'i a instituit spre acest sfârșit.

„Messagiul amintesc toate lipsurile ce există în organizarea justiției, dá asigurări că se va pune capăt nestabilității în magistratură, și promite că va înceta spiritul acela care cerea a face din justiție un instrument politic. Monitoare ne arréttă îndestul că, în gura unora, stabilitatea însemnéază preschimbarea perpetuă. Cât pentru a nu mai fi bănuită justiția că devine un

instrumentu politicu, este de regretatü că messagiulü n'a citatü anume casurile de acéstă natură de sub guvernulü trecutü; în câtü privesce guvernulü de la 11 Februarü, eü nu voiü cita de câtü destituirea de la Martü a primuluï procure de la Curtea de Cassatiune, într'ua epocă cândü prima grijă a ómenilorü de la 11 Februarü era sã se pótã scãpa de fostiï ministriï prin darea lorü în judecatã.¹⁾

„Messagiulü, vorbindü despre situatiunea financiară a țerei, séu mai bine, despre activulü și passivulü tesaurulü publicü, se rostesc ast-feliü: *In ziua cândü guvernulü actualu a luatü cârma Statulü, s'a rădicatü vëlulü ce acoperea prăpastia în care eramü amenințatü a cădea; arrétã apoi activulü și passivulü Statulü, și în fine spune că la 11 Februarü 1866 a constatatü unü deficitü de 55,761,841 lei.*

„Ca sã fimü dreptü și lealü, trebuie sã recunóscemü că vëlulü de care se vorbesce în messagiü s'a rădicatü încã din luna lui Decembre 1865, cu ocasiunea presintãrii de către ministrulü Financelorü la cameră a budgetulü pe anulü 1866; érá mai cu sémã la presentarea, în luna lui Ianuariü 1866 a proiectulü de lege pentru împrumutulü de 40 milliöne lei, menitü a accoperi tóte datoriele trecutulü. Atuncü s'a depusü pe biuroulü camerei situatiunea nóstră financiară, și s'a demonstratü că singurulü mijlocü pentru a desface aceste datorii nu este altulü de câtü contractarea în străinătate a unui împrumutü care sã se liquideze prin anuități.

„Este cunoscutü că acestü împrumutü s'a votatü de

¹⁾ La care se adaogă și lovirea inamovibilității I. Curții de Justiție, prin destituirea mai multor membrii ce cerusseră, conform legii, constatarea anilor de serviciu.

corpurile legiuitoare, și că guvernul era în ajunul de a-lu efectua, cându a venit evenimentele de la 11 Februariu.

„D'arū fi mai avut pucină răbdare, și arū fi mai amānatū călcarea de la palatū, se găseāu împrumutū efectuatū. Tesaurulū publicū ar fi eșitū din greutățile în care se află, țerra ar fi profitatū de vĕrsarea în circulațiune a 40 miliōne lei, și creditulū Statulū s'ar fi reardicatū cu desĕvĕrsire. Acēsta este cu atātū mai multū de regretatū, cu cātū capacitățile de la 11 Februariu n'au pututū găsi altū mijlocū mai nemeritū spre a solda datoriele trecutului de cātū împrumutū Oppenheim cu 18 la sută; și pe lîngă împrumutū, a mai împovăratū și biēta țerră, în crisa în care ne aflămū, cu mai multe impositē și concessiuni ruinătore.

„Acestū deficitū de 40 milliōne, ēră nu de 55,761,841 lei, dupe cum se arrĕttă în messagiū, căci nu trebuia a compta deficitū și bonurile emise pentru cumpĕrătoreatutunulū, — tutunurile fiind uă marfă în magasiile Statulū care, desfăcĕndu-se dîlnicū, restituia cu prisosū în cassa Statulū baniī acellorū bonuri; — acestū deficitū de 40 milliōne lei, dîcū, se reproșeză de către autorii lūi 11 Februariū totū guvernulū trecutū. Să cercetăm însă și să vedemū pĕnē la ce punctū și acēstă assertiune este adevĕrată, și dĕca chiar dintre autorii călcării de la palatū, fosti ministri în intervalulū de 7 anni de domniă a lūi Vodă-Cuza, nu aū și dînșii partea lorū de respundere în astū deficitū.

„Cātū pentru trecerea în budgetulū veniturilor a unor cifre ilusorie și nejustificate, de și budgetul anulū 1865 nu a fost întocmitū de mine, eū însă mă cređū datorū a întreba la rōndul meū pe guvernul actualē, cari sunt veniturile reali alle anulū 1866? căci budgetulū generale allū Statulū pe anulū 1866 nu s'a datū publi-

cității, și Camera de la 1869 a făcut uă situațiune financiară care stigmatisesă pe Salvatori.

„Acésta fiindu dissu în trecătü, să cercetăm cu totă serioșitatea originea deficitului de 40 milioane lei.

„Plecându de la anulü 1859, gășescü în raportulü de la 23 Maiü 1860 allü ministrului de Finance de atunci către Domnū, raportü relativü la închiăierea compturilorü țerrei-Romănesci pe anulü 1859, și la situațiunea financiară pe același annü, că activulü tesaurului la 1 Ianuariü 1860 se urca la lei 8,875,442, érá passivulü la lei 46,452,761; diferență déră între activü și passivü lei 37,677,339 este datoriă publică. De vomü scăde din summa passivului cu aproximațiune 20 milliöne, spre a intra în spiritulü menționatului mai susü raportü, care pretinde că uă mare parte din passivü este fictivă, totü ne lipsea spre accoperirea datoriei vre-uă 17 milliöne și jumătate.

„De vomü cerceta assemene și situațiunea financiară a Moldovei, totü la finele anulului 1859, vomü găsi în expunerea de motive a budgetului pe 1862, prezentatü adunării, că datoria în acea parte a țerrei se urca la lei 10,500,000; totalulü déră allü passivului pentru ambele Principate la finitulü lui 1859 era aprópe de 28 milliöne.

„Din acéstă datoriă, plătindu-se treptelnicese pe fiecare annü câte uă parte, tesaurulü publicü s'a găsitü mereü împovăratü cu summele ce se soldaü, de vreme ce soldarea lorü se făcea cu din veniturile annuali ale budgetului în detrimentulü cheltueleurü ordinare budgetare.

„Cercetându acuma rezultatulü annilorü 1860, 1861, 1862 și 1863, vedemü din bilanțulü datoriei Statului depusü pe biuroulü Adunării în sesiunea anulului 1863—64, că datoria reale în sarcina tesaurului, numai pênă la Noembre 1863, era de 26,612,210 lei. Prin urmare,

fără a mă mai ocupa de cifra datoriei ce a lăsată și exercițiul anulului 1864 în povara anulului 1865, ori cine poate vedea că pentru datoria Statului nu pot fi accușați Miniștrii Statutului.

„De vomă voi să ne dăm sēma de cauzele ce au adusă această stare de lucruri, vomă fi siliți să admitemă că una din cele principală a fostă lipsa de bugete regulate într'ună intervală de 4 ani. Nu dōră că miniștrii nu le presentaă, dēră camerele, fiind ocupate de lupte politice, nu se ocupaă de bugete.

„De la anulă 1860 pēnă la 1865, nu cunnoscă să se fi votată ună bugetă de cameră, acella allă anulului 1860 pentru țērra-Romānescă a fostă votată abia pe la Septembrie.

„Pe anulă 1861 nu s'au votată bugete; s'au servită cu acella allă anulului 1860. Pe anulă 1862, găsescă prezentate camerelor, de miniștrii ambeloră țērrē, bugete separate, cari asemenea nu s'au votată. Și de și unirea a fostă proclamată la Ianuariū acellū annū, și sesiunea adunăriloră întrunite a fostă prelungită pēnă la Iuniū, dēră nicī ună bugetă nu s'a votată; s'a dată numai latitudine guvernului a urma totă dupe bugetul anulului 1860, și dupe creditele supplementarie și extraordinarie ce și au deschis differitele ministērie dupe trebuință.

„Nu cređă însă de prisosă, în cestiunea de faciă, a nota aci cifrele înfăcișate pentru Principatele separate pe anulă 1862. Acella allă țērrēi-Romānesci se închiăia la cheltuele și venituri cu cifra de lei 88,362,917; veniturile însă se complectaă cu vre-uă 19 milliōne prove-nite din remășițe, (din care mare parte nu erau încă împlinite la 1866) din reservele de la ministerulă Cul-teloră, din împrumutul de 4 milliōne, și din alte summe extraordinarie, cari n'au mă putută figura în bugetele anniloră următorī.

„Budgetul Moldovei totu pe 1862 se urca la cheltuele la cifra de 51,010,307 lei, érá la venitú la summa de 46,342,436 lei, lăsându ast-feliú unú deficitú de lei 4,668,307, deosebitú uá datoriá către fostii proprietari ai ȝiganilorú emancipaȝi, capitalú și dobéndá vre uá 8½ milliône, uá datorie flotantá de vre uá 5 milliône, și remășite asemenea vre uá 5 milliône.

„A duoa causá a acesteí desordine financiare este însemnatele remășite dupe la contribuabilí, déră mai cu sémá dupe la cassieri și perceptorí, în urma applicării nuoului sistemú de comptabilitate și de percepȝiuni, remășite cari nu cređú a exagera de le voiú însemna aci în cifra de peste 40 milliône.

„Uá altá causá, din care a provenitú datoriile de astáđi alle Statului, a fostú împucinarea și supprimarea unora dintre veniturile înscrise în budgetulú anulul 1860, și cari în anni 1861, 62, 63 și 64 n'au mai existatú. Ast-feliú sunt: reservele Cultelorú și altorú casse publice, productulú întregú allú dreptulú de exportú și alte venituri.

„De vomú adauge pe lêngá acestea sporirea succesivá a cheltueleur provocate de nuoele creaȝiuni, curtea de Cassaȝiune, curtea de Compturi, corpurile legislative, precum și însemnatele adause făcute mai la tóte serviciile publice, ne vomú explica și mai bine cauzele cari au produsú deficitulú în cestiune. Ast-feliú vedemú că serviciulú pensiunilorú, ce la anulú 1859 se urca aproximativú la cifra de 5 milliône lei pentru ambele Principate, astáđi s'a întreit; lefile și diurnele s'au sporitú de la 1860 pêná la 1866, cu adausele și creaȝiunile celle nuoe, cellú pucinú cu vre-uá 15 milliône; la lucrările publice s'a adausú vre-uá 7 milliône, la armatá vre-uá 20 milliône, și în sfîrșitú mai tóte serviciile publice au crescutú în aceeași proporȝiune.¹⁾

¹⁾ Adaogá concessiunile Strusberg și Offenheim, și împrumutul Oppenheim, și rissipa de baní din partea Roșiiilor.

„Ettă dără cum se explică deficitul ce apăsă asupra tesaurului public. Déca acuma, pe lângă aceste cause evidente ce enumerai, voru mai fi și alte oculte, dilapidări și sustrageri de summe sub diferite pretexte, cari se vor fi făcutu în timpul de șapte ani de domnie a lui Vodă-Cuza, și cari voru fi contribuitu asemenea la crescerea nevoielor financiare în care ne aflăm, eu unul nu voi lua asupra-mi să afirm, nici că au existat asemenea dilapidări, nici că nu au existat. E de datoria ómenilor de la 11 Februaru, cari au avut trei ani puterea în mână, și cari afirmă existența unor asemenea dilapidări, și prin urmare trebuie să le cunoască, cari sunt și cine sunt autorii lor, este de datoria lor ca să le dea pe față. Acesta ar fi cu atât mai multu de dorit, căci cine nu scie că aci e rana care ne róde pe noi de timp immemorial?

„Nu cređu de prisos, în cestiunea deficitului ce ne ocupă, a cita aci cuvintele rostite în cameră de către differiți ministri de Finance, de câte ori ei veneau să cêră credite pentru serviciul dobândilor la împrumuturile ce se simțiau nevoiți a contracta.

„La 1861 Maiu, d. Dimitrie Ghica, ministrul de Finance de atunci, cu ocasiunea cererii la cameră a unui împrumut de 4 milioane lei, între altele dicea: „*vê rog, d-lor, a lua îndată în desbatere proiectul de lege pentru astu împrumut, căci nu sunt la îndoială că și d-tră sunteți încredințați, că cu starea în care se află astăzi visteria, guvernul este cu totul în imposibilitate de a conduce lucrările Statului;*“ și mai la vale, adăogând, dicea „*că funcționarii sunt neplătiți, soldații n'au îndestulare, bolnavilor în spitale le lipsesc hrana și altele asemenea imperioase trebuințe.*“

„Președintele consiliului, reposatul Barbu Catargiu, spre a întări cuvintele colegului său de la Finance, și a combate óre-cari întâmpinări făcute de unii deputați,

se exprima ast-feliu: guvernul este falit de la 1 Ianuariu; când vi s'a arătat că cassierul înapoia mandatele din lipsă de bani, pentru că în casă se află numai 4 mii lei, și trebuia să se răspundă îndată peste 2 milioane; când vi s'a arătat că soldații și bolnavii mor de fome, se poate găsi un deputat care să vină a nu spune că nu este uă cestiune serioasă, că nu e primejdie? Dără ce cestiune poate fi mai serioasă de cât uă cestiune de onore și viață? De onore, fiind că Statul este în falită; de viață, fiind că omenii mor de fome!

„La 1862 Februaru, același bărbat de Stat, repositul Barbu Catargiu, președintele Consiliului, spre a susține legea pentru un credit de 400 mii lei ce cerea spre plata dobândilor la datoria flotantă, dicea „acest împrumut este că Statul se află în acea pozițiune nenorocită de a cădea sub acea împovăratore vorbă de falită“ și mai la vale: „că chiar în casul când tezaurul nostru ar avea creanțe mult mai mari de cât datorii, totu i se poate applica acest cuvânt, deca nu poate răspunde cele mai neapărate cheltueli dîlnice; și scîi D-lor ce sunt aceste cheltuele dîlnice? e hrana soldaților în casarmă, sunt medicamentele bolnavilor în spitale, e întreținerea copiilor în școle.“

„La 1863 Ianuariu, D. Tell, ministrul Cultelor de atunci, venind în cameră să susțină, în lipsa ministrului de Finance ce se afla bolnav, legea pentru un credit de 600 mii lei, pentru serviciul de dobîndă la datoria flotantă, s'a exprimat ast-feliu: „D-lor, vè este cunoscută la toți starea tezaurului public, această strîmtorată stare a cauzat multe suferințe; suntem la începutul anului și încă nu am început a strînge veniturile, așa în cât soldații suferă de cele d'înteu necesități, înterrinatele suferă, funcționarii publici suferă. Puteți dără lesne înțelegge pentru ce cerem urgența acestui credit.“

„La 1863 Noembre, d. Stege, ministru de finance de

atunci, ca să susțină cererea pentru un credit de 1 milion, tot pentru serviciul de dobânzi la datoria flotantă, și să combată amânarea cercetării proiectului de lege propusă de un deputat, dicea: *D-văstră aveți vreme, eu nu am vreme; nu voi sta nici un minut la ministeriu cu președintele de a vedea, pe fie-care minut, venind creditorii Statului cerând a li se plăti polizele lor; nu voi mai sta cu președintele de a roși pe fie-care minut înaintea acelor creditorii.*

„În mesajul D. I. Ghica se mai dice că *cauzele* ce au addus datoria flotantă la cifra de 24 de milioane lei, este nemăntinerea diferitelor guverne ce s'au succedat de la 1862 încoace, în condițiunile legilor prin cari li se accorde creditele pentru serviciile dobândelor la datoria flotantă; și în privința guvernului trecut, se mai adaugă că el ar fi desnaturat spiritul legii spre a putea emite mai multe bonuri de tesaur, de cât era autorizat de legea împrumutului.

„Duce mine, nemăntinerea diferitelor guverne în limitele legilor prin care li se accorde credite pentru serviciul dobândelor la datoria flotantă, nu poate fi considerată de cât ca efectul nevoilor și greutateilor în care s'au aflat acele guverne, era nici cum ca *causă*.

„Acelăși nevoie și greutate, cred că urmează să fi simțit atât pe d. ministru de Finance dela 1866, când se afla ocupându aceeași poziție în Moldova la 1861, cât și pe reposatul Panu, ca președinte al consiliului tot în acea epocă, a contracta împrumuturi în condițiuni foarte oneroase pentru Stat; și acesta într'ua stare de lucruri mai puțin dificile de cât aceea în care s'a găsit guvernul la 1865.

„Și de vomă vră să luăm cunoscință și de condițiunile anume cu care aceste împrumuturi s'au efectuat, vom vedea că un împrumut în cifra de lei 2,645,000

contractat în anul 1860, neputându-se plăti la scadență, miniștrii de mai sus, la Martiu 1861, făcură o convențiune cu banchierii ca să prelungească plata la Maiu, și le acordară 10 la sută dobândă și un escompt $1\frac{1}{4}$ pentru termenul prelungit. Imprumutul neputându-se desface nici la luna lui Maiu, se prelungește până la August, dobânda se fixează erași $10\frac{0}{10}$, era escomptul se sporesce de la $1\frac{1}{4}$ la 5. În sfârșitul guvernului se vede nevoit la Iuniu 1861 a face o nouă convențiune pentru un împrumut de 2 milioane lei, cu termen de 15 luni și cu condițiune ca dobândă ca 10% să se plătească la sfârșitul fiecărei luni, să se rețină de către banchierii din ast împrumut lei 7 sute mii ce aveau a primi din împrumutul de mai înainte, împreună cu procentele de 15% , să se primească în loc de numerariu, 600 mii lei, capete și dobândă, în bonuri de Țigani, cu totul desprețuite — căci ele se scontau cu jumătate prețului — și în contra legii care prescria modul desfacerii acestor bonuri.

„Ceea ce însă nu se cade a trece sub tăcere, este că toate aceste împrumuturi s'au făcut cu simple închiări ale Consiliului de miniștri, fără nici o autorizatiune legislativă.¹⁾”

„Voiu vorbi în trecut și de ziua de 3 August 1865, atăt de multă imputată guvernului trecut. Călele petrecute în acea zi s'au justificat prin călcarea de la palat: 3 Augustu a fost o uă cercare; atunci armata și a făcut datoria; 11 Februaru a fost isbânda. Dece guvernul și armata sevârșesc o uă crimă când năbușesc

¹⁾ Urmează aci legea monopolului tutunului, pe care D. I. Ghica o califică de *cursă*; dar experiența a dovedit că este o uă sorginte sigură de venit, și pe care guvernele viitoare o vor adopta, de nevoie. Asemenea, concesivnea Bancei și a drumului ferat, Salvatorii le au menșinat, dând concessiuni cu mult mai ruinate.

rescôla dupe ulițe, apoi cum se va califica purtarea guvernului de la 11 Februarîu în evenimentele de la Iassy?

Ne mai rămâne a vorbi de tabăra de la Argesu.

De 3 Aprilie, saū luptă fratucidă de la Iași.

Despre plebiscitul de la Aprilie 1866.

Despre revolta grănicerilor.

Despre ingerința în alegerile Constituantei.

Despre arestarea arbitrară a Col. Solomon.

Fiind că desvoltarea acestor cestiuni ar da acestuî o pusculă o prea mare întindere, ne mărginim a trimite pe lectoru la *Trompetta Carpaților*, unde tôte acelle cestiuni s'aū tratat pe larg și cu mai multă sinceritate de cât în organele Februaristilor.

Astfel, despre tabăra de la Argeșu, care a provocat acelle vestite rechisițiuni, cari aū fost pentru locuitorii uă curată spoliare, s'a dovedit, în ședința Camerei de la 2 Martie 1870, că acea tabără, făcută în eventualitatea trecerei Dunării de către Turci, nu era unū punctu strategicu; căci în cađu de nereușită, — ceea ce s'ar fi putut întâmpla — soldatulū n'avea adăpostu unde să se retragă, acelu punctu nefiind pe *axa cea mare*, cum este Târgoviștea, unde strebuniî nostri, după repurtarea illustrelor victorii, veneau a se adăposti fiind Târgoviste aprópe de capitală; apoi drumulū de feru fiind pe *axa cea mare*, reservele militare s'ar fi concentrat acolo mai cu înlesnire, avēnd din distanță în distanță materialurile necesarii.

Pentru 3 Aprilie, veđi *Trompetta* de la 19 și 27 Aprilie 1866.

Despre plebiscitu, vom observa că Salvatoriî n'aū cutezat a esclude pe D. Cogălnicēnu din Constituantă pentru că s'a servitu cu plebiscitul pentru sancționarea reformelor cellor mari de la 2 Mai; căci Gen. Tell le a respuns că, de vor attaca plebiscitul de la Mai 1864, D-sa va attaca plebiscitul de la Aprilie 1866; Februaristiî s'aū

pus atunci pe terămul **immoralității**, ca să justifice escluderea D. Cogălnicenu din Constituantă.

Despre revolta grănicerilor, veđi *Trompetta* de la 27 Mai și 21 Iuniu 1866.

Despre ingerința în allegerile Constituantei, veđi *Trompetta* de la 27 Aprilie, 3, 6, 10 și 24 Mai, 17 și 21 Iuniu 1866.

Despre arestarea Col. Solomon, veđi *Trompetta* de la 24 Maiu.

În fine, recomandăm lectorilor în *Pressa* de la 18 Martie 1869, justificarea DD. Bălăcenu și D. Sturza la accusarea DD. Rosetti și Brătianu, cari insinuiuă în organul lor că D. Ion Ghica ar fi lucrat pentru domnie, dupe 11 Februară, prin agentii țerei de la Paris și din Constantinopole.

Trompetta în No de la 31 Maiu 1866 anunța lectorilor seî plecarea din țerră a D. Ion Ghica, în *missiune straordinară*, observând „că simte țera trebuința a se afla în țerră D. Ion Ghica în momentele acelea.”

Iar la 3 Iuniu, D. Ion Ghica și părăsia țerră, ducându-se la Constantinopole pentru recunoscerea lui Carol I ca Domnă allă Românilor.

În capitolul viitoru vom vedea rezultatul *missiunii selle straordinare*.

Firmanul de recunoscere alu lui Carol I.

În intervalul de duoă luni apprópe, de la 11 Mai până la 11 Iuliu 1866, D. Ion Ghica lucrăsă la Constantinopole pentru recunoscerea de către Pórtă a lui Carol I; rezultatul este firmanul Sultanului Abdul Aziz, prin care **numesce** pe Carol de Domnitor allă Românilor, ca cum plebiscitul de la Aprilie 1866, confirmatū de Constituantă, n'ar fi însemnatū nimic.

Analisa acestui act politic a făcut-o autorul bilanşului anului 11 Febr. 1866 până la 11 Febr. 1867, publicat în *Trompette* de la 26 Febr., 9 şi 12 Martie 1867.

Coppiem :

„Acest document se află de mult în mâna noastră, şi am fi putut să-l publicăm mult mai înainte de *Gazeta Augsburg* şi *Independența Belică*, dără limbagiul Porţei ni s'a părut atâtu de semeţu şi atâtu de umilitoru pentru noi, ore-cari dispoziţiuni ale firmanului suntu așa de contrarie constituţiunii şi drepturilor Romăniei, caracterul general al acestui document contrastă într'atâta cu situaţiunea demnă ce Vodă-Cuza sci-usse să creeze Romăniei în faţă cu Sublima Pörtă, în câtu noi nu am putut să credem de câtu forte târđi în autenticitatea scrisorilor şi firmanului Sultanului pre care illu reproducem aci. Astăđi înduoela nu mai este de locu permisă, cându duoă ġiare dintre cele mai acreditate în Europa au deschis colónele lor acestui document, şi cându însu-ş Monitorul Universale, organul oficial al Franciei şi al Imperatului Francesilor, a adevărit existenţa lui dându-i publicitate.

Etă dără rezultatul brilant al negociaţiunilor ce d-nii Ion Ghica, Dimitrie Sturza, etc. au urmărit unul dupe altul la Constantinopole.

Vom vorbi altă-dată de consecuenţele deplorabile ce acest firman urmăză să tragă mai târđi pentru țără. În bilanşul nostru sinoptic, de lucruri numai cunoscute şi positive, nu putem să ne întindem şi la conjecture. Să ne mărginim de astă-dată a examina dispoziţiunile principale ale firmanului Sultanului.

Articolele 1, 6 şi 9 suntu de ordin general : ele nu modifică întru nimica situaţiunea care ne a fost făcută prin vechiele nostre tractate.

Articulul 2, relativ la cifra armatei, ne umileşte cumplit. „*Tu te îngagezi*, ġice Sultanul Domnitorului

„Romăniei, **a nu trece**, sub nici unŭ pretestŭ și fără uă „prealabilă înfelegere cu guvernulŭ meu, preste cifra de „trei-șeci miŭ ômenŭ la care forța armată **de totŭ felulŭ** „a Principatelorŭ-Unite va putea fi urcată.”

Ast-felŭ Pôrta ne rădică, — și în ce termenŭ! — unŭ dreptŭ pre care Vodă-Cuza luase în faptŭ și în dreptŭ, în applausele și mândrirea țerei întregi, de la unŭ capătŭ pênă la altulŭ, și a tutor Românilorŭ de pre ori unde se aflaŭ ei. *Monitorulŭ* Statulŭ de la 11 Februarŭ încoa și-a permisŭ într'ua și să spună în colónele sele officiali, că armata nu trecuse nici-ua-dată, sub regimulŭ precedente, preste cifra de 9 miŭ ômenŭ; însă acestŭ *Monitorŭ* a vorbitŭ, în acea și celŭ pucinŭ, precum vorbesce totŭ-d'a-una diarulŭ *Românulŭ* **care nu minte nici o dată**. La aceste alegări ale diarulŭ officiale noi oppunemŭ unŭ raportŭ allŭ d-lui Lecca, ministrulŭ de Resbellŭ allŭ guvernulŭ provisorŭ, publicatŭ în același *Monitorŭ* câte-va zile duple 11 Februarŭ, raportŭ care constată, într'unŭ chipŭ nerefutabile, că Vodă-Cuza lăsasse Romăniei, smulsŭ de pre tronŭ, uă armată de patru-șeci miŭ ômenŭ și uă sută tunurŭ.

50 Comparați acum, voi de tóte partitele și de tóte credințele, -trecutulŭ cu prezentulŭ.

Articolulŭ 3 allŭ firmanulŭ *autoriséză* pre Principele Romăniei să bată monetă, déră această monetă trebuie să pórte unŭ *semnŭ allŭ guvernulŭ Imperiale*, — de bună sémă semi-luna islamismulŭ, seŭ póte unŭ *fesŭ de Samosŭ*. — Frumósă concuistă, într'adeverŭ! Să ne adducemŭ aminte că uă lege pentru instituțiunea monetei naționale fusesse preparată sub regimulŭ trecutŭ, și mulți sciŭ că această monetă trebuia să fie bătută de către Vodă-Cuza, *proprio motu*, cu efigia suveranulŭ țerei pre dînsa, în cursulŭ anululŭ 1866. Noi am și amintitŭ acestŭ faptŭ în *Trompetta* din 21 Noembre anulŭ 1866, și chiar modelele acestei monete se bătuseră. Avemŭ o-

nórea și fericirea a possede unū exemplarū allū nostru, în temeiulū căruia putemū să afirmămū că acéstă monetă este adevăratū naționale, adevăratū română, căci ea nu pórtă nici unū semnū nici allū fessulū nici allū semi-luneī, ci numai chipulū suveranulū țerei.”

Consecințele acestui articol s'aū vėdut cu occasia baterei monetei d'argint și de aur, cu effigia Domnitorulū; reproducem câte-va pasage din *Le Constitutionnel*, de la Maiu trecut, reprodus de *Trompette* în No. 820.

„Uă scrissóre din Constantinopole adresată *Correspondenței Bullier* ne informéză că, grațiă intervențiunii oficióse a unei pârți din corpulū diplomaticū accreditatū pre lingă Sultanulū, dificultatea care s'a rădicatū între Pórtă și principele Carol relativū la moneta ce bātu mai al-altă-erī, este pe calle d'a se arangia. Representanțiī principali ai puterilorū garante, nevoindū ca uă cestiuine de detailū ca acéstă să iea proporțiunii ce ar putea fi exploatate de partita perturbatorilorū romāni, aū sprijinitū cu tótă influența lorū demersurile făcute de către d. Sturdza, Agentele Principelū Carol la Constantinopole, pentru ca representațiunile ce s'a cređutū în dreptū Pórtă să facă, să se producă fără amărăciune.

„Demersurile lorū, datorite în mare parte simpatielor ce d. Sturdza și a căstigmatū, se pare că aū avutū unū bunū rezultatū; că suntemū în putință a adauge la informările ce precedū, că scrissórea prin care Pórtă a făcutū cunoscutū la Bucuresci obiecțiunile sėlle n'are nici unū caracterū oficiale. Acéstă este uă simplă notă a marelū Vizirū ce nu pórtă nici numărū de rōndū, nici sigiliū, și exprimă cu moderațiune câte-va observațiuni curtenitóre relativū la efigia principelū Carol ce se află pre nuoile monete romāne.

„Putemū încă adauge că guvernulū romānū n'are alte dispozițiuni de cătū celle mai conciliante în privința Porței, și că în dificultatea de faciă, ca și în orī-care alta

ce s'ar putea nasce, este animatŭ de dorința sinceră a da orî-ce satisfacțiune puterii suzerane.

„Dacă moneta naționale pre care ea n'a încetatŭ a o cere, și pre care promite să o dea dacă ar avea puterea, se trăgea din circulațiune, séu i se bătea unŭ semnŭ de vassalitate, toți Româniŭ ar fi simțitŭ într'acésta uă așa umilire în câtŭ perturbatorii n'arŭ fi avutŭ nici uă os-tenélă să provóce óre-care desordine, alle cărei incon-veniente ar fi cu atâtŭ mai mari pentru Pórtă și pen-tru puterile garanți de câtŭ circularea unei monete de aurŭ, care cu tóte acestea va înlesni transacțiunile com-merciali, căci este întocmai cu același titlu ca a nóstră.“

„Articolul 4 din firman tractéză despre relațiunile nóstre internaționali. Sublima Pórtă, în nesecabila sa bună-voință pentru România, ne accordă cu uă mână ceea ce ne era datóre, și ne retrage cu uă alta dreptulŭ d'a ne folosi de unŭ antecedente pre care Vodă-Cuza illŭ luasse în-tr'unŭ chipŭ abile în 1865. Care este acestŭ actŭ gene-rosŭ allŭ Porței? „In viitorŭ guvernulŭ imperiale va con-sulta Principatele-Unite asupra dispozițiunilorŭ totorŭ tractatelorŭ séu convențiunilorŭ ce va negoția cu pute-riile străine, tractate și convențiuni cari suntŭ applicabili României, dupe cum fie-cine scie, în virtutea tractatului din Paris.“

Făcendŭ acésta, Pórtă este ecuitabile, nimica mai multŭ.

Era într'adeverŭ ciudatŭ ca commerciul nostru, indus-tria nóstră, tóte bogățiile țerrei, să póta fi compromise printr'unŭ tractatŭ de commerciŭ ce arŭ fi semnatŭ Pórtă cu verŭ-uă putere óre-care, fără ca guvernulŭ nostru să scie unŭ singurŭ cuvântŭ dintr'insulŭ. Ar fi lesne să citămŭ mai multe esemple în acéstă privință, și este de notorietate publică că Vodă-Cuza, în mai multe rîndurŭ, însărcinasse pre demnulŭ nostru repre-sentante pre lîngă Sublima Pórtă, pre onorabilele d. Costache Negri d'a face la Constantinopole representa-

țiunile cele mai energice contra acestei stări de lucruri, și că aceste reclamări adusesse făgădueli a căroră legitimitate realizare este tardiu pretinsă concessiune a Porții. Și spre despăgubire, ce avantagie considerabili nu ne retrage firmanul? Victoriile diplomatice alle regimului precedente sunt sterse, pentru că România nu va mai pute face d'aci înainte de câtă *arrangemente de interessu locale*; și încă aceste *arrangemente* nu voră pute fi închiăiate de câtă cu *administrațiunile limitrofe*; *arrangemente*, în fine, cari să nu aibă de loc forma de *trac-tate officiali*, *nică caracteru politicu*. A! câtă de departe suntemă de regimulă trecută, și câtă de bine se vede că Marele Viziră allă Sultanulă nu mai avea înainte-ă pre agentele lui Vodă-Cuza! Cine din noi nu-ă aduce aminte cu orgoliu câtă de multă lărgisse Vodă-Cuza domenu acțiunii politice a României! Fără a mai vorbi despre relațiunile selle intime cu Principiă Serbiei și Muntenegrului, Vodă-Cuza nu a închiăiat ore, în mai mai multe rînduri, convențiuni telegrafice și postală, nu cu *administrațiunile* postală seă telegrafice alle Austriei și Rusiei, dără încă cu guvernămētele Majestății Selle Imperatulă Franciscă Iosef și Majestății Sēle Imperatul Alexandru? N'aderasse ellă ore d'a dreptulă, mai cu sēmă în 1865, fără a se preocupa de reclamațiunile Sublimei Porți, la convențiunea telegrafică *internațională* semnată la Paris de către tōte puterile europene? Și guvernulă Imperatulă Napoleon, din parte-ă, n'a dată ore actă de acēstă adhesiune guvernulă română, prin organulă officială allă d-lui Tillos, agentele diplomatică și consulă generale allă Franciei în Bucuresci? Vodă-Cuza nu obținusse în fine, în același annă, de la guvernulă francesă, cu tōtă opozițiunea și demarșele fōrte active alle Sublimei Porți, ca România să figureze la Esposițiunea Universale din 1867 într'un locă speciale, allă ei propriu, separată de allă Turciei, cu acellēși a-

vantage ca toate puterile într'adeveră independenți din univers?

Ettă trecutul pre care firmanul l'a sters!

Articolul 5 interdice Principelui României a creea ordine său decorațiuni. Cum n'o să ne mai adducem a minte că și instituțiunea unui ordin român, ca și creațiunea unei monete române, fusse decisă de către Vodă-Cuza, și că acest ordin trebuia să se numească *Ordinul Unirii*? Noi nu voim prin acesta să spunem ceva Eroilor de la 11 Februarie pre care dumnélor' să n'o fi sciind. -- In călcarea palatului, dumnélor' au avut mai multe surprise cari negreșit le ar fi făcut mari impresiuni decât nu ar fi fost transportați prin fumul gloriei unei isbânde atât de eroice! Intre altele, dumnélor' au găsit, într'una din mobilele cabinetului de traviu allu lui Vodă-Cuza, *insemnele a 5 clase ale ordinului Unirii*; și în cassa thesaurului centrale uă mare cantitate de insemne de toate gradele ale acelluiși ordinu, care trebuia să fie instituit în curréndu.¹⁾ Avem și noi un model, pre care-l vom publica decât politici lui 11 Februarie voru cuteza a nega decorațiunea țerei; porțe-o și dumnélor' decât se simt demni de dânsa; dera primul ordin creat în România cea măreță este *ordinul Unirii*, ceea ce nu pôte opri d'a se mai creea și alt ordin, care negreșit că va fi acela allu *Independinței*. Alături cu interdicțiunea absolut pronunțată de către Pörtă, să adaugem, dupe ore-cari informațiuni, că s'au găsit printre hârtiele lui Vodă-Cuza uă scrisore gata a Măriei Selle către agentele său la Constantinopole, scrisore în care Înălțimea Sa însărcina pre d. C. Negri, nu ca să solicite autorisațiunea d'a creea un ordin, ci numai d'a anuncia simplu Înălței

¹⁾ Veși *Trompette* de la 12 Martie 1867 unde s'a publicat Statutele Ordinului Unirii.

Porți creațiunea *Ordinului Unirii*, și a ruga pe M. S. I. Sultanul să bine-voiască a primi insemnele cele mai înalte ale acestui ordin român. Legea pentru înființarea ordinului Unirii s'a votat de consiliul de Stat din 2 Iuliu 1864, și s'a sancționat în temeiul plebiscitului; a se vedé *Monitorul Oficial* pre anul 1864.

Câtă distanță de la aceste fapte naționale pên la interdicțiunea atâtă de umilitore a Sublimei Porți!

Articolul 7 stipulează mărirea tributului ce se plătesce Porții. E de crezut că acesta? Unu sporu de împovărări pentru finacele României în momentul când Vistieria e golă, în ora când Principele Carol declara corpurilor legiuitoré că valorile Statului se scomptău cu 30 % și că trebuia să se contracteze unu împrumutu foarte oneros! Acéstă urcare a tributului fost'a cel pucinu exigentă de către Pórtă? Fost'a din contra, dupe cum ni se afirmă, cu grațiositate offerită Marelui Vizir de către d. Ión Ghica, atunci plenipotențiaru allu Principelui Carol la Constantinopole? Acéstă offerire va fi fost într'adevăr retrasă de către plenipotențiarii posteriori ai Al-teții Sélle? Éttă ceea ce încă nu scimă, éttă ceea ce téra se întrébă d'impreună cu noi.

Articolul 8 este relativu la messure de poliția generale. Acestu articolu, foarte elasticu în termenii sei, aru putea avea, în viitoru, mari inconveniente.

În totți timpii România s'a distinsu prin virtuțile sélle ospitaliere; ea a servitu adesse de asilu victimelor luptelor politice cari agitaă Statele limitrofe. Vecinii nostri n'aru putea óre într'o di, presentându-se acelléși împregiurări, să exige de la noi esplesiunea infortunatilor cari aru fi căutatú unu refugiu pre pământulu nostru, și a ne sili să călcămú în picióre marile exemple ce ne au legatú părinții nostri?

Acestea sunt principalile reflexiuni ce ne a inspiratú lectura firmanului Sultanului. Că condițiunile copprinse

într'insulă sunt consimțite de către guvernul român, nu pôte fi îndoelă, dupe citirea ambelor scrissori schimbate între Marele Vizir allu Sublimei Porți și Domnitorul României, cu data din 19 și 20 Octobře 1866. Consimțimântul exprimat în scrisoarea princiară rădăcă nisce cestiuni fôrte importanți.

Éttă aceste cestiuni :

Cum am accorda articolul 3 allu firmanului, relativ la creațiunea unei monete, cum am putea pune în accordu acestu articol și reservele selle condiționali cu art. 93 allu constituțiunii care prescrie creațiunea unei monete naționale ? Constituțiunea dîce : „Domnul are dreptulă” érá firmanul dîce : „Se dă autorisațiune . . .”

Cum am face să figureze art. 5 allu firmanului imperial, care *interdîce* creațiunea a orî-ce ordinu său decorațiune, lîngă articolul 93 allu constituțiunii care dîce : „Domnul va putea offeri decorațiunea română ?”

Cum am accorda art. 4 allu firmanului, care mărginesce într'unu chipu atât de strînsu acțiunea exteriore a guvernului român, cu art. 92 allu constituțiunii care dîce : „*Domnul închiăie cu Statele străine convențiuni de comerciă, de navigațiune etc. . . . ?*”

Și considerantul firmanului, care urmăză dupe art. 9, nu copprinde o stipulațiune fôrte precisă : — „*Tu și coborîtorii tei în linie dréptă*, — stipulațiune absolutu contrariă art. 83 allu constituțiunii române ? Articolul 83 într'adeveru declară tronul României ereditar, nu numai pentru coborîtorii directi ai Principelui Carol de Hohenzollern, ci încă și pentru frații sei și coborîtorii dintr'înșii, și chiar, în lipsă de collaterală său coborîtorii ai lor, pentru orî-care Principe aru allege Principele Carol dintr'una din dinastiele domnitore alle Europei.

Éttă dară constituțiunea română călcată în mai multe puncturi essentiali alle selle ! Și cei trei negocîiatori ai arangémentelor diplomatiche, conținute în firmanul Sul-

tanului, fusseră pene erî ministri ai Domnitorului Românîi!

Terminându, mai facem o întrebare, care va fi cea din urmă: Scrissoarea Principelui Carol către Marele Vizir nu este contrasemnata, dupe cum s'a vëdutu, de către nici unul din ministri. Pentru ce, și ce să conchidem de aci? Art. 92 allu constituțiunii dice formale: „Nici unu actü allu Domnulu nu pôte să ailă effectü dacă nu este contrasemnatu de către unu ministru.“

Salvatoriî patriei au fundatu în Bucuresci o societate a amicilor Constituțiunii, care 'și a luatü dreptü țintă a protege pactulu nostru fundamentale, și a veghia la mănținerea strictă a tutoru stipulațiuniloru selle. Le suppunem cu smereniă cestiunile ce ne a venitü în gândü noă la citirea scrisoriloru schimbate între Principele Carol și Marele Vizir, ca și firmanulu Sultanulu.

Terra, prin represintanții săi, a fost revoltată de firmanulu ce analisarăm, și în două rënduri Ministrulu de externe fu somat de deputați a depune pe biuroulü Camerei actele diplomatice relative la acéstă cestiune.

Ast-fel, în ședința de la 28 Decembrie 1866, D. Petre Grădișteanu interpellésă pe d. Ministru de externe a depune actele diplomatice alle situațiunii nôstre politice: fiindü uă preocupatiune legitimă a Adunării, și conform usu-lu din alte staturî constituționale.

Camera propune a se desbatte acéstă cestiune dupo votarea bugetulu.

Peste două zile, în ședința de la 30 Decembrie, douăzeci deputați facü uă propunere pentru depunerea actelor diplomatice, relative la relațiunile nôstre politice din afară.

Se trimitte la secțiunii, unde dace și adî; cu tôte astea organele de publicitate au tratat cestiunea, dupo cum am arëtat.

Esitarea Guvernulu d'a depune pe biuroulü Camerei

acelle acte, probésă îndestul că Guvernulū merita blamulū ceil'a dat opiniunea publică înainte de a lū da Camera.

Ministerulū Ión Ghica dela 15 Iuliū 1866.

Monitorul No. 155 din 1866 anunța Romāniei nuaa combinare ministerială; cabinetulū, președut de D. Ión Ghica, se compunea de Domniū Strat la Culte, Mavrogheni la finanțe, Ión Cantacuzin la Justiție, G.G. Stirbei la externe, Dim. Sturza la lucrările publice, și Gen. Ioan Ghica la resbellū.

Deschidem *Monitorulū*, *Romānulū* și *Trompetta*: fōea oficială, officiōsă, și fōea Opoposițiunii.

Cellū d'ântēiū actū allū D. Ministru Ión Ghica este circularea sã către prefetī, din 19 Iuliū, No. 16173 ¹⁾ în care întâlhim passage ca acestea:

„Guvernulū e datorū a garanta fie-căruia persōna și averea; libertatea unuī omū nu se oprește de cât acolo unde începe a lovi în libertatea altuia. ²⁾

„Tērra, dīce Măria Sa, în memorabilulū seū cuvēntū dela 30 Iuniū (12 Iuliū), a intrat într'ua stare normală; sã conlucrăm cu toțiī ca sã susținem edificiulū ce amū ridicatū. ³⁾

„Obicīnuiți-vă a considera Constituția ca evangelia noastră politică, și păstrați neclintite prescripțiunile ei.

¹⁾ Veđī *Trompetta* de la 5 August 1866.

²⁾ Vom vedea, cu occasia alleggerilor, că D. I. Ghica ține altū limbagiū, prin care încuragēsă anarhia ca sã lovēsă în libertatea altora.

³⁾ Comparați aceste vorbe cu manifestul din *Romānulū* dela 8 Mai 1870, subscrisū de comitetulū de salut publicū, în care figurēsă și d. I. Ghica.

„Fiți unŭ organŭ de înfrățire și unŭ centru de iubire între județenii DV. ¹⁾)

„Persecuțiunea, ura, animositățile și isbirea în credințele altora, sunt triste rămășițe ale tradițiunelor greșite; ele sunt reprobate de credința noastră ortodoxă. Orice persecuțiune, oricce apăsare, adduce după sine alte persecuțiuni și alte apăsări; și acele fapte compromit și pierdŭ societățile.“

Redacțiunea *Trompettei*, ca să încurageze pe d. Ministru a aplica aceste principii salutarii, a steriotipat acea circulară în trei numere consecutive din fôea sa, spre a fi comentată în toate cercurile; apoi facându’i elogie, i dice:

„Daca această programmă, ce conține fondulŭ întregŭ allŭ unei prefaceri totale de constiință guvernamentală, nu va fi uă litteră môtă, ca atâtea altele, în cât să fim siliți să dicem, ce frumosŭ scrie D. Ministru Ión Ghica! apoi D. I. Ghica va rămânea cellŭ mai mare Ministru allŭ României!“

Redacțiunea *Trompettei* a fost silită peste puțin de însuși Ministru diplomatŭ a-și schimba opiniunea.

Allŭ duoilea actŭ de felulŭ acesta, este faimosulŭ comunicatŭ din *Monitorul* de la 23 August, că Ministerulŭ guvernă trei luni cu Parlamentulŭ și noë luni cu Pressa, a căria datorie este a lumina guvernulŭ pe callea legalității și a dreptății.

Cu toate că *Românulŭ* mulțumesce Ministrului în No. dela 24 August. 1866, pentru comunicatul englesŭ, observă însă că era trebuință a espune lămurit credința sa, și modulŭ practicŭ allŭ guvernului constituționalŭ.

¹⁾ Veți în *Trompette* dela 27 Noembrie 1866 reclama cetățenilor din Bazeu contra prefetului Pantazi Ghica, fratele Ministrului — veți și ședința Camerei dela 3 Decembrie 1866 în privința ingerinței D. prefet Pantazi Ghica în allegeri, ca să vedeți cum a profitat acellŭ prefetŭ de consiliile fratelui său Ministru.

Allă treilea actă de felulă cellor două de mai sus este numirea comisiunii pentru elaborarea legilor prevădute de art. 132 din Constituțiune, cum atestă *Monitorul* No. 192.

Dacă uniă din membrii acestei comisiunii, ce erau avocați, s'aă retras îndată, fiind că pôte acéstă lucrare nu producea folóse materiale, D. Ión Ghica era datoră a'ă înlocui cu alți bărbați competenți, cari nu erau avocați, precum On. D. Al. Crețescu, la care s'a adresat pentru actele stării civile; dar tóte acelle circulare, comunicate, comisiunii etc. nu fură decât numai uă pulbere de aură, spre a amăgi pre cei simpli.

Românulă cu tóte astea s'a declarat din capulă loculă pentru politica Ministerulă I Ghica.

În No. dela 17 Iuliă 1866 đicea :

„Acestă Ministeră este tot cellă de la 11 Februară, nu numai că este președut de D. Ión Ghica, dar fiind că în majoritatea lui este tot acella; prin urmare, dacă acella a fost acclamat de națiunea întregă (!), și acesta trebuie să aibă deplina încredere a Națiunii.“

Până la finele lui Decembre, *Românulă* a menajat acestă Ministeră, chiar când era silit a critica unele fapte alle sélle neconstituționale.

Ast-fel, în No. dela 25 Decembrie, *Românulă* đicea :

„Noi nu numai n'am combătut acestă guvernă, dar abia, ici-colea, și din când în când, am făcut câte uă critică fôrte ușoră, a unor fapte alle sélle; și chiar în acelle mică critice, repetam că stimăm pe membrii acestui Ministeră.“

Éttă câte-va din acelle mică critice :

În No. de la 30 Iuliă, *Românulă* imputa Guvernulă vinderea a 400 cai din armată, care costasse unulă câte 35 galb, și se vindea cu câte 10 galb. producând uă pagubă însemnată Statulă.

În No. dela 10 și 14 August, protesta contra călcării

art. 32, 46 și 80 din legea electorală, criticând procederea Ministrului Ión Ghica care notificase prin prefeți primarilor convocarea collegiilor electorale.

În No. dela 2, 5 și 17 Sept, citim mai multe protesturi contra dressării listelor electorale; între cari, protestul redacțiunii contra destituirii unor primari din Ilfov, fără cuvânt; protestul în favoarea unor arestați, nejudecați și închiși cu criminali; protestul contra unor cruzimi barbare esercitate la două sate din Mușcel; protestul contra destituirii unui procuror din Prahova.

În No. dela 2 Septembrie, se relatésă uă serie de abuzuri spăimântătoare din partea unor impiegați administrativi.

Românul dela 26 Oct. publică protestul mai multor cetățeni din Ploiesci contra prefectului, care nu publicase prin comune ordinul No. 21,849 pentru neamesticul funcționarilor în allegeri.

În No. dela 18 Decembrie, *Românul* întreba: ce s'a făcut cu anchetta dela Olt, înaintată Ministerului de interne și de Justiție, și care a dovedit abuzuri foarte mari?

Ce s'a făcut cu cei ce accordasseră despăgubiri de milioane la contraccii guvernului, ce au fost călcați contractele lor, și pentru care guvernul a trebuit să cheltuească sume mari?

Se imputa în fine guvernului că destitue funcționari despre a căroră probitate n'are nimeni a dice nimic, fiind acușați numai că aparțin cutării partide politice

În No. dela 18 Ianuarlă 1867, *Românul* protesta contra destituirii unor profesori, pentru publicare de articoli prin diare, cerând a presinta guvernul legea care s'asigure p'acești impiegați contra arbitrarului guvernamental.

Aci e locul a menționa și despre amânarea pentru

1867 a societății litterare, convocată de guvernul precedent pentru 1 August 1866, sub pretestul de înființarea carantinelor pe la frontiere 1); dar adevărul era spre a menagia p'Austria și pe Russia cari nu puteau vedea cu ochi buni uă asemenea societate.

Tot cam p'atunci d. Ión Ghica, ca președinte de Consiliu allu României, felicită pe d. Andrași, ce devenise președinte allu ministerului unguresc: actul nepolitic, ce nu se pôte justifica, și pentru care a fostu interelat în Cameră de d. Cogălniceanu; actu ce confirmă memoriul ce d. I. Ghica presintase la Constantinopole Baronului Spleni, pentru incorporarea României cu Ungaria, precum am arătat la începutul acestei opere.

Comparând cineva aceste mici critice, ce era silit *Românul* a le face, ca să scape aparințele, cu opozițiunea sistematică, cu accusările gratuite, cu incriminările perfide, cu insultele grave și repetate alle *Românului* contra Guvernelor Dimitrie Ghica, Alexandru G. Golescu și Iepurénu, se revoltă vedând atâta parțialitate pentru unii ș'atâta reutate pentru alții.

Cu toate acestea, Ministerul Ioan Ghica a fost și densusul combătut cu patimă, când Roși, aliați cu Cogălnicénisti, vedură că au șanse a veni la ministeru, precum vom vedea la locul său.

În fine, étă-ne sosită la allegerile de la Noembrie 1866, care s'adducă ca modelu d'allegeri constituționale de cei interesați în acêta.

Atunci appăru în *Monitorul* No. 233 epistola Domnitorului către președintele Cabinetului, în care se dicea:

„Că consideră ca uă datorie d'a veghea ca legea electorală să fie executată cu cea mai mare sinceritate, fără uă umbră măcar d'uă influență administrativă, dorind ca toate opiniunile să se manifeste cu francheță și lealitate

¹⁾ Vezi „*Monitorul*“ No. 162 pe 1866.

„E bine ca națiunea să fie încredințată că ascultă, privesc și priveghează

„Guvernul va aplica legea în totă rigorea ei contra funcționarilor cari s'ar încerca a se amesteca în operațiunea electorală, ș'a apăsa conștiința allegătorilor.“

În baza acestei epistole, Ministru Ioan Ghica trimitea prefectilor telegrama No. 21849 pentru neamestecul funcționarilor în alegeri.

Românul în No. de la 24 Octombrie, comentând epistola Domnitorului, dicea :

„De și Ministerul, în multe rânduri, a făcut cunoscut că voiesce a lăsa allegătorilor deplină libertate, Domnul Românilor a găsit însă de cuviință a face și Măria Sa cunoscut că acesta este și voința și credința și politica sa.“

Concluziunea logică a acestor cuvinte este că Domnitorul n'a pus temeiul p'acelle promisiunii alle Ministrilor sei, și a voit a le face cunoscut prin publicitate că ascultă, privesc și priveghează. Cine nu cunoște stilul Capilor Demagogiei ?

Trompeta de la 26 Oct., reproducând acea epistolă, dicea :

„Pe când Domnitorul dă asemenea probe de francheță în libertatea allegătorilor, Roșii, amicii Jidanilor, și inamicii jurați ai libertăților, sugrumă libertatea adversarilor sei. Într'ua adunare Roșii au negat Albilor dreptul lor d'a se aduna, gonindu'i afară din localul închiriat de dânsii, și insultându'i; partidul centru, compus de tot ce este intelligință, închiriédă aceeași sală; dar în duce rânduri D. Bolliac, ce era invitat a vorbi, este intrerupt prin strigăte și insulte, încât președintele, învățatul arhimandrit Veniamin Catulescu, este silit a părăsi scaunul, strigând: „Domnilor ! tot ce am să dică este că nu meritați libertăți. Eu nu mai pot sta într'ua așa adunare.“

„Eată cum înțelegă Roșii libertatea; numai pentru ei libertate. Pentru ce ôre trădarea se teme de virtute? Pentru ce innoanța se teme de lumină? Pentru ce minciuna tremură înaintea adevărului? Pentru că îndată ce s'ar face lumina, nullitățile ar dispărea, și libertățile ar prinde rădăcină...”

Presupunind că alleggerile de la 1866 au fost libere, meritul nu pôte fi allă D. Ion Ghica, ci allă Domnitorului.

Cu ocasiunea acellor alleggeri appăru în fôia *Românul* de la 10 Oct. și în *Trompetta* de la 16 aceeași lună, professiunea de credință a D. Ion Ghica către allegătorii din Craiova.

Daca e adevărat că stilul e omul, apoi acea profesiune de credință caracterisă de minune politica echivocă a D. Ion Ghica. O recomandăm cu dinadinsul lectorilor.

Românul, recomandând'o allegătorilor în No. în care fu publicată, observă că sunt părți în acea profesiune care ar fi avut nevoie de mai multă claritate

„Voiesce ôre D. I. Ghica, dicea între altele *Românul*, se înlătore poporul de la orî ce ammesticu în luptele politice?”

Mulțumită epistolei Domnitorului, Adunarea fu compusă în majoritate de somități. Mai jumătate din Deputați erau oratori distinși.

Aruncând cine-va ochii pe *Monitorul* No. 250, unde s'au publicat numele Deputaților, vede că Guvernamentali, aproximativ, erau numai vr'o opt; Roșii, vr'o 25; fracțiunea, vr'o trei-deci și cinci; Albii, vr'o 43; Cogălnicenistii, vr'o trei-deci și cinci; și avocați curați, vr'o opt, din cari cei mai mulți guvernamentali puri.

În privința ilegalităților și ingerințelor Guvernului în allegeri, recomandăm ședințele din 27, 28 și 30 Noembrie, și cele de la 1, 2 și 3 Decembrie 1866.

În şedinţa de la 27 Noembrie, D. G. Ghica raportorū dicea „că lupta electorală în Pitesci a degenerat în conflicte materiale, mergând până a se compromite un momentū siguranţa publică.“

Aceleaşi violenţe s'au repetat şi la Ploiesci. În şedinţa de la 28 Noembrie s'a constatat presiunea funcţionarilor ş'a profesorilor în colegiulū IV din Tutova.

În şedinţa de la 30 Noembrie s'a constatat desordinele de la Brăila, unde alegătorii s'au bătut între ei.

În privinţa violenţelor din Ilfov, cedăm parola DD. N. Blaremburg, Bolliac şi Dim. Ghica.

În şedinţa de la 1 Decembrie 1866, (Monit. No. 266) D. N. Blaramberg combătea energicū violenţa şi corupţiunea în allegerile colegiulū III din Ilfov, constatându că 1150 alegători fusesseră sterşi din lista electorală de un membru al primăriei, iar 1000 alegători s'au abţinut, protestând; astfel că aceştia formaū o majoritate mai mare de cât 1700 ce participaseră la vot; apoi, cu ocazia desbaterii propunerii pentru anularea acelei alegeri, şi darea în judecată a persónelor ce au comis escesele şi desordinele, D. N. Blaremburg dicea:

„Nu e vorba de invalidarea unei alegeri, ci să nu consacram un precedent de natură a descuragia pe ómenii oneşti, a compromite libertăţile nóstre publice ş'a transforma colegiele electorale într'o arenă de gladiatori.

„Aceste alegeri sunt fructul unor violenţe materiale: bande disciplinate şi înregimentate, cu pietre şi ciomege, împiedicăū prin ameninţări şi lovirī intrarea alegătorilor de opiniuni contrare; şi la un semnal dat, făceaū erupţiune în local, gonიაū cu furie pe alegători, instalaū unū biuroū complesentū, şi luaū cu assaltū mandatul ce încrederea publică îl refusasse.“

Tot în şedinţa de la 1 Decembrie 1866, D. Blaremburg reproducea o proclamaţiune a DD. Rosetti-Brătianu dupe 11 Februariū, către locuitorii, în care se dicea:

„Desordinea ne va aduce drept la anarhie; și din anarhie nimic nu p^ote e^si de cât cel mai cumplit și grozav despotism. Numai tiranii se bucură de anarhie, ei av^înd interes a provoca adunări tulburătoare. Feriți-v^e de ei, să nu cădeți în cursă. Ei sunt cei mai mari vrăjmași ai revoluțiunei; dați dar mâna guvernului a stavili relele lor uneltiri.“

La Aprilie 1870, D. N. Blaremburg consimția a fi ales prin mijlocele ce le desaproba la 1866! ...

Tot D. N. Blaremburg a descris în f^oia sa, la 1867, *sistemul infernal* de guvernare al D-lui Ión Ghica, ce a suferit ca *Ianiciari* Roșiilor se usese de *violențele cele mai brutale*.

La 1870, D. N. Blaremburg consimția a fi ales de banda Ianicerilor.¹⁾

D. Bolliac dⁱcea tot în ședința dela 1 Decembre:

„Guvernul^u s^e nu intervie în alleg^eri; dar când se face zorba (bătae) trebue s^e intervie (rⁱsete).

„Mai mulți prefecți și suprefecți ar trebui destituiți, fiind că s'a^u abătut de la ordinul^u dat de Domnitor^u prin epistola către președintele Cabinetului ...

O voce. Afară de prefectul^u de la Buzeu.

D. Bolliac. Toți; și chiar primariⁱ, cari nu sunt mai pușini responsabili de neorînduelele ce s'a^u făcut prin mijlocirea lor ...

„Cât pentru alleșii capitalei, v^ed^îndu-se ei în cameră nisce căpitani fără soldați, credem că se vor retrage ei singuri.“

D. Dim. Ghica, descriind siluirile făcute de roșii mai la t^ote culorile, întrebuițând bătaⁱ și insulte, dⁱcea:

„Am rapportat^u D. Ministru I. Ghica aceste siluiri; și

¹⁾ Despre alleg^eriile de la Noembrie 1867, recomandăm lectorilor pagin^ele țiarului „T^erra“, unde țipătul de alarmă al D-lui N. Blaremburg contra Ianicerilor roșii face a se sbirli p^erul de spaimă.

D-sa 'mî a răspunsu : „nu răspundu de câtu pînă la uşa localuluî alegerilor.“

Aşa dar allegătorii erau la dispoziţia bandelor de ianiceri, încurageate de D. Ministru Ion Ghica.

„La 1 Noembrie, înainte de allegeri, s'a sporit precul pâinei, de la 36 parale la unu leu; iar gardiştii de la Radu-Vodă erau alleşi dintre cei ce împărtăşia opiniunile roşilor.“

Tot în şedinţa de la 1 Decembrie, s'a constatat că D. Ion Bălăcenu a fost alles deputatū pe când se afla agentū allū ţerreî la Paris, în timpul când contracta împrumutul Oppenheim.

D. Ion Ghica susţine că D. Bălăcenu îşi didesse demissiunea cu patru luni înainte, dar că nu s'a publicat; şi că l'a menţinut în postul seî numai pentru a contracta împrumutulū în cestiune.

D. Aslan observă, că de s'ar admite că unū funcţionarū, care a demissionat, pôte continua a funcţiona, şi prin urmare se pôte allege deputatū, cine ne încredinţesă că Guvernulū nu l'ar ţine şi dup'aceea în funcţiune? (aplaude). Atunci ne vom vedea hăbuşiţi în Cameră numai de āghenţi ai Guvernuluî (aplaude). Eată uă teorie periculōsă pentru libertăţile publice, daca legea nu se va applica cu sinceritate.

D. Cogălnicenu observă că legiuitorulū n'a înţelles ca funcţionarulū se dea uă hîrtie în mîna Ministrului, ca apoi să pôtă fi allesū deputatū; ci a înţeles că Ministrul se'i dea priimirea, se o trecă în registre, şi chiar s'o publice.

Tot în şedinţa de la 1 Decembrie D. Vladimirescu dovedesce că s'a alles ca deputatū în collegiul IV din Vilcea contra voinceî administrative, avēnd d'adversariū pe D. I. Strat, Ministru de Culte.

Cu ocasiunea acēsta, D. Cogălnicenu, dice: „Guvernulū meū de la 2 Mai a fost francū, n'a voit a face

liberalismă ieseuitică (aplaude). La 2 Mai, guvernul spunea curat ce voiesce; dupe 11 Febr., una se spune și alta se face."

În ședința de la 2 Decembrie se constată ingerința fățișă a administrațiunii în colegiul IV din Roman, având de rezultat falsificarea allegerii delegaților, și a votului în alegerea deputatului, unde a fost ales D. Dim. Sturza, Ministru lucrărilor publice, ce a făcut presiune prin agenții săi subalterni; iar prefectul era amic intim cu D. Sturza.

În ședința de la 3 Decembrie, D. Cogălnicenu afirmă că prefectul de Roman a înrăurit allegerile în chipulă cellă mai periculosă.

La Prahova se constată asemenea mari neregularități.

D. Foru cere reglementarea legii electorale; și în ședința de la 21 Decembrie, se și face propunere pentru numirea unei comisiuni însărcinată cu interpretarea legii electorale, spre a se evita pe viitor greșita ei aplicare.

Se trimite la secțiunii unde zace și adî. Dacă s'ar fi reglementat, atunci legea electorală, allegătorii ar fi fost feriți de rețelele Roșilor dela allegerile din 1867 cari au provocat bîtele dela allegerile din 1869 și 1870.

La Mehedinți se constată asemenea, tot în ședința de la 3 Decembrie 1866, că prefectul însuși a presadat biroul electorale, influențând alegerea pe față.

În colegiul IV din Buzeu, presiunea administrativă a fost teribilă, întrebuițând prefectul arestări de allegători, destituirii de primari etc.

Comisiunea opinie a se trimite acolo anchetă parlamentară; iar D. Cogălnicenu observă că, când un prefect își permite a discuta prin diare calitățile deputaților, e uă dovadă pipăită de presiune administrativă.

D. I. Marghiloman observă că, fiind ales în Buzeu, poate afirma cu probe că nici un prefect n'a comis a

suta parte din arbitrariul întrebuintat de prefectul Pantazi Ghica, toate libertățile fiind batjocorite acolo, fiind 40 primari destituiți, și toate autoritățile în piciore la alegerea deputatului colegiului IV.

D. Ministru președinte răspunde că D. Pantazi Ghica și a dat demisiunea.

Cu toate acestea, în ședința de la 21 Decembrie, observându-i-se că D. Pantazi Ghica continue a fi prefectul la Buzeu, D. Ion Ghica răspunde:

„Acésta e tréba mea daca prefectul de Buzeu și a dat saú nu demisiunea. Adevérulú este că și a dat demisiunea, fiind acésta una din prerogativele Guvernului; Camera are drept a face anchetă parlamentară, iar nu a insulta pe prefecti.“

În ședința de la 10 Decembrie, se face propunere pentru uă anchetă parlamentară, care să cercetese violențele și ilegalitățile comise în allegerii, spre a se da culpabilii în judecată.

Pe d'altă parte, *Românul*, organú officiosú, și care susținea guvernul Ion Ghica p'atunci¹⁾, în No. de la 12 Noembrie invită guvernul a da în judecată pe impiegații ce au influințatú allegeriile.

Iar în No. de la 3 Noembrie, ridicula alegerea de la Cahul, unde s'allessesseră duoi guvernamentali puri, precum s'allessesseră după 2 Mai, tot acolo, iarăși duoi guvernamentali.

În fine în No. de la 18 Decembrie, *Românul* întreba că ce s'au făcut cu impiegații cari, contra legii s'a voinței Domnitorului, au violat allegeriile, arestând pe președinții biurourilor, și falsificând și legea și voința allegătorilor?“

De ce óre Ministerul Brătianu, după ce a venit la

¹⁾ Veđi „*Românul*“ de la 17 Iuliú și 25 Decembrie 1866. Veđi și „*Trompetta*“ de la 30 Oct. și 27 Noembrie, același anú.

putere, n'a executat voturile Camereii de la 10 și 21 Decembrie? Fiind că voia a influința și ellă allegările; altfel, cum ar fi putut avea acea faimósă majoritate de clapisti, cu sus, copii; jos, băeți?

În ședința de la 12 Decembrie vine în desbattere responsulă la discursulă tronului, în care era ună paragrafă despre politica din afară a Guvernului; unii deputați voiaă s'ă scótă, spre a nu avea aerulă că Camera aprobă printr'acésta conduita D. I. Ghica în privința firmanului de recunoscere a lui Carol I. Primulă Ministru observă că nu se pune la spatele tronului, că Camera s'ă votese adresa, și are destule mijlăce a da guvernului votă de blamă, trăgându'lă la barra Națiunei, când va găsi de cuviință.

În fine, în ședința de la 14, se modifică Adresa în comitetă secretă; și la votarea pe paragrafuri, la paragrafulă III (unde se dicea că țerra a vedut cu bucurie consacrarea ce I. Pörtă și Puterile Garante aă dat aședeméntului nostru politică, fără jicinirea drepturilor țerreii) D. Cogălnicénu observă: „că votésă, cu rezervă d'a se adduce de Guvernă Cartea galbenă, ce înfățișésă situațiunea politică a țerreii.“

D. Ion Brătianu răspunde: „Toti ne facem acea rezervă.“

Astfel fu votată Adresa, cu 104 voturi din 109 Deputați presinți, iar 5 s'aă abținut.

În ședința de la 20 Decembrie, Ministerulă depună pe biuroulă Camereii convențiunea pentru drumulă ferată de la București la Giurgiu, cum și aceea pentru aplicarea sistemului metrică de măsură și greutatei.

D. N. Păclénu observă că aceste concessiuni aă fost respinse de Camera de la 2 Mai.

Cu tóte acestea, se trimit în desbaterea secțiunelor, și se votésă sub Ministerul Brătianu.

Tot în acea ședință, D. Cracte interpelésă guvernulă

în privința înstreinării mai multor păduri de peste Milcov, în valoare de 40 mil.

Din desbattere se constată că Consiliul de Stat, la 31 Mai 1866, desființase ordinele din 1864 pentru oprirea tăerii acelor păduri; și Guvernul a supus la aprobarea Domnului acea decisiune la 11 Iunie 1866; în urmă Ministrul finanțelor a atacat contractul înaintea justiției.

D. Cracte observă că Ministerul, care pusese chestia pe tărâmul de esces de putere al Guvernului de la 1864, urma la Iunie 1866 a porni îndată procesul; ceea ce n'a făcut, dând încă voie a se continua tăerea pădurilor.

În această chestiune fură implicate multe persoane, între care și D. Ion Brătianu, ca Ministru de finanțe.

D. Brătianu răspunde că D-sa s'a pronunțat pentru anularea decisiunii Consiliului de Stat; dar D. Lascar Catargiu a susținut că peste Milcov, d'odată cu arendarea moșiilor, se putea da în tăiere și pădurile după aceea moșii.

Se face propunere ca să se numescă o comisiune care să cercetese chestia și să se refere Camerei.

Nimic nu s'a făcut, fiind că nici un vot nu e serios, dacă nu e răspundere ministerială.

În ședința de la 21 Decembrie, D. P. Grădiștenu interpellă Guvernul pentru depunerea actelor diplomatice, relative la situațiunea noastră politică din afară (applause); interpellare care se repetă și în ședința de la 28, tot de d. Petre Grădiștenu, după cele trei zile prescrise de Regulamentul Camerei.

Camera era ocupată cu bugetele; ia dar angajament că se va lua în desbattere după votarea bugetelor; și trece la ordinea zilei.

În ședința de la 30 Decembrie, 20 deputați fac o propunere pentru depunerea acelor acte diplomatice;

propunerea se trimite la secțiunii, unde stă îngropată ca mai toate propunerile de felul acesta.

Tot în ședința de la 21 Decembrie, D. Fleva și D. Bolliac interpellă guvernul în privința streinilor ce ocupă funcțiuni publice, contra art. 10 din Constituțiune; și anume, la finanțe, la tribunale, la lucrări publice, și mai ales la telegraf, serviciul cel mai delicat, căci dispune de secretele Statului.

D. Bolliac prezintă o petițiune din partea a 40 telegrafistilor români, la cari aderă toți telegrafistii prin depeșă (aplaude în tribuna publică).

D. Ion Ghica răspunde: „că în acest serviciu nu este disciplină; că sunt mulți tineri fără merite; că există multe viciuri; că e anevoie a descoperi pe Români din streini (întrerumperi); că după Constituțiune pot fi streini în unele servicii publice, precum telegraful și vapoarele; că fără streini nu s'ar fi putut stabili serviciul telegrafic; că numai cu dârzenie se face serviciul și cu acuratețe; că streinii din telegraf sunt lepădați de protecțiunile străine; că nu-i putem lăsa pe drumuri, fiind în serviciu de la 1856, și servind cu mare zel; mai ales că sunt și mașinisti, și Români nu sunt apți pentru acesta.“

D. Bolliac observă că din contra, Români, fiind inteligenți, sunt apți pentru toate. Aduce exemple pe inginerii Aninoșanu, Donici, Capușinenu și alții, cari sunt în disponibilitate. Vămile, ca și Lucrările publice, sunt lăsate asemenea pe mâna străinilor (aplaude).

În fine se numește o comisiune ca să cerceteze chestiunea.

Nici o dată spiritul de corp nu s'a manifestat cu mai multă energie și unire ca în cazul de față. Paginile *Trompettei* sunt pline de protesturile telegrafistilor. Ca și lucrătorii tipografi, telegrafistii sunt martiri ai societăților moderne; ei aduc serviciul eminent al Statului,

și rămân cei mai mulți fără vederi la finitul carierii lor, și fără mijloce de existență, mai ales cu nua lege a pensiunilor. Era dar drept, uman și politic ca D. ministru I. Ghica să nu-i disprețe în gradul acela.¹⁾

Eată raportul comisiunii în cestiune. Îllă reproducem în extenso, pentru rușinea aceluia guvern și onórea corpului telegrafic; îllă însoțim și de proiectul de lege relativă la cestiune, spre a judeca publicul în deplină cunoștință de cauză.

„D-nii telegrafisti români, toți, din totă România, au presintat represintațiunei naționale plângere contra nedreptății de care sunt loviți și sistematic urmăriți de către administrațiunea telegrafo-postală.

Ei se plâng de suferințele și umilințele ce au avut a îndura în totu timpul fatalei direcțiuni a fostului director telegrafo-postal Librecht, care, prin o combinațiune „jesuitică”, făcuse din acesta atât de utilă instituțiune un instrument puternic, cându alu unui guvern despotic cându alu străinilor, érá din ei, telegrafisti români, prada batjocorei telegrafistilor străini;

Că și dupe căderea lui Librecht, sórta lor nu s'au schimbat; apostolii se adunați și recrutați înadinsu pentru același scop, stau acolo, îi apasă și-l alungă în fața legilor și a constituțiunii;

Că instituțiunea telegrafului, creată și menită pentru serviciul Românilor, făcutu de Români, se pare a fi dăruită străinilor pentru a o exploata cum le place. Érá Români, cari prin sacrificiul a orî ce altu viitoru s'au silitu a dovedi și a doveditu că țera nu mai avea trebuință de străini în această ramură, se vedu cu obstinațiune înlăturati. Străinii ce guvernul i a avut angajați, la începutu cându s'a înființat telegrafulu, s'au

¹⁾ Veđi Trompetta de la 16 și 23 Sept.; 7, 11, 18, 26 și 30 Oct. 1866; 1, 12, 26 și 29 Ian.; 2 Febr. și 5 Martie 1867.

dusă de optă ani; dară, din nefericire, a venit la direcțiune un străin, și acest străin, avându nevoie de instrumente pentru a-și împlini scopurile sêlle culpabile, s'a pus pe gónă și persecuțiunii contra Românilor, ș'a deschis posturile de numiri și înaintări la telegraf și poste tuturilor părăsiților străini.

Astă-felă astă-dă asemenea posturi se ocupă de Evrei, poloni, nemți și alții, care, veniți în țără fie-care cu meseria lui, unul tâmplar, altul friser, altul tapisier, altul văpsitor, altul calfă de prăvălie, altul căprar, eșit din armata austriacă, altul garson de cafenea etc. au găsit îmbrățișare lângă seminele lor, fostul director Librecht, în prejudiciul și disprețul dreptului Românilor.

Că asemenea domni au învățat arta telegrafică de la telegrafistii Români, și cu toate aceste, printr'o derisiune amară și incalificabilă, mai toate guvernele câte s'au succedat și se succed au fost ademenite a crede de fostul director mai înainte, și astă-dă de către urmașii săi d-nii Neniț, Breslauer și Isac, că străinii ce se află acum la telegraf sunt necesari a sta în posturile lor, pentru a învăța telegrafia pe Români; intrigă cu care au știut a se însinui pe lângă guvern, învățatură de care telegrafistii Români au orore, precum nu mai puțin și de arta de a cheltui 100 pentru 10 când e vorba de înființat vre un obiect sau lucrare.

Probă că protestul lor de a avea monopolul funcțiunilor telegrafice e numai o amăgire, este că Românii, încă de la 1858, au protestat și au luat în corpore răspunderea în scris că sunt în stare a ține singur serviciul telegrafic; au dat dovezi de acesta; și atunci guvernul a desfăcut pe funcționarii austriaci, ca străini cari ia pâinea din gura Românilor; sunt alții de acei omeni cari n'au în țără nici familie, nici patriă, nici avere, nici credință națională.

Afară de această petițiune s'a mai primită o declarațiune din partea corpului telegrafistilor Români, că ieș răspunderea serviciului asupra d-loră fără concursul vre unuia din străinii aflați acum în funcțiune ; prin această declarațiune propună că, spre a se putea îndată ajunge la naționalisarea acestui serviciu, se se ia următoarele dispozițiuni :

1. Direcțiunea telegrafo-postale să se încredințeze de îndată unui Român din șefii de stație actuali, cari se compue îndată direcțiunea acestui serviciu, numai din Români telegrafo-postali.

2. La toate stațiunile telegrafice, pe unde șefii nu sunt Români, să se înlocuască cu oficianți Români din cei mai vechi.

3. Direcțiunea Română să fie obligată ca, îndată după instalarea ei, se formeze două scoli de telegrafie română în Bucuresci și Iași, făcând apelă prin „Monitor“ și jurnale, junilor studiosi, cari vor voi a îmbrățișa această carieră, puindu-li-se în vedere programa Prințului Stirbei după care s'a formată antea scola Română telegrafică, adică programa de organizație a telegrafelor, alcătuită de comisia tehnică de atunci, aprobată de consiliul administrativă esttraordinară, în unire cu eforia drumurilor, și întărită de Vodă Stirbei cu rezoluțiunea comunicată cu adresa secretariatului No. 2993, de la 28 Iuliă 1855. Aceste cursuri se voră preda în Bucuresci de șeful secțiunii tehnice allă direcțiunii ; iar în Iași de către șeful stației.

4. Direcțiunea Română telegrafică să fie obligată, și să aibă dreptulă, ca, după un termenă de trei luni, pe elevi cari au făcută studiulă artei telegrafice, după acestă intervală, să-i supue unui esamenă ; și care voră însuși cunoscințele cerute pentru ună oficianță de telegrafă, se înlocuască pe străini.

5. Să se publice prin foile oficiale că toți funcționarii

telegrafo-postali Români, retrași din serviciu și puși în disponibilitate prin reducere de buget, se rechemă în serviciu cu gradul ce au avut la eșire.

În fine corpul telegrafistilor Români, în virtutea statutelor serviciului telegrafic al României, No. 407 din 1859, Iuliu 8, și în virtutea art. 10 din Constituțiune, reclamă dreptul lor român la ocupațiunea posturilor telegrafo-postale.

Deci, în vederea unei tănguirii atât de seriosă, în vederea unei reclamațiuni de drepturi susținută cu atâta stăruință și convicțiune de către telegrafiștii Români, comisiunea, pentru a putea veni înaintea d-vastră cu relațiuni cât se poate mai complete, și cu concluziuni sprijinite pe drept și lege, a căutat mai înainte de toate a aduna științe despre organizațiunea instrucțiunii telegrafelor, reglementele ei, și condițiunile administrațiunii; și pentru acest sfârșit, s'a adresat la ministerul de interne.

Acum, primindu-se de la onor. ministeriu cu adresa sub No. 763, dosierele care conțin lucrările atingătoare de instrucțiunea telegrafelor, și vedându comisiunea din cercetarea lor, (căci contractele, dice ministeriul, că lipsesc) că telegrafisti străini au fost aduși în țară prin mijlocirea fostului comandant C. R. de arme Coronini, dupe cererea făcută de departamentul de interne, cu diferite apunțamente și diurne, pe termen de un an de zile, care termen în urmă s'a prelungit pe șese luni numai;

Că din acei străini nu mai este astăzi nici unul în țară, fiind toți înapoiați la Viena, conform angajamentului ce au avut cu guvernul;

Că la 1855 s'a statornicit programul pentru învățăturile teoretice și practice, ce sunt a se preda elevilor așezământului telegrafic, și acesta a distras de la aplicațiunii parte din junimea română, care s'au datat

cu totul la studierea acestei arte, pentru ca să pôtă în urmă avea dreptu la serviciu ;

Vedëndu jurământul ce se impune funcționarului telegrafist în coprinderea următoare: „jurū în numele a totu puterniculu de a fi credinciosu țerei și Domnulu ; asemenea jurū de a păzi cu sfințenie regulile și legile privitoare telegrafulu , și de a nu împărtăși nimăru co-prinderea depeșielorū ce'mi arū fi încredințate seū cunoscut : așa să'mi ajute D-deū !“

Vedëndu că prin § 39 din statutele serviciulu telegraficū, se dice că Statulū nu ia asupra'si nici uă respundere pentru corespondința privată , și așa fiindū , străinulu dă uă îngrijire mai mult de cătū Românulu pentru siguranța acei corespondențe ;

Vedëndu § 95, totū din statute, care impune ampolia-tulu telegraficū, ca ântēia condițiune, calitatea de Ro-mânū seū împămēntenitū Românū, încătū streinū de felū nu trebue se mai aibă locū ;

Vedëndu § 96, care pretinde că înaintarea în ser-viciu se se facă luându-se de basă meritele, vechimea și purtările ;

Vedëndu din dosariū că la anulū 1858 Decembre în 3, Căimăcămia țerei Românesci a și pusū în lucrare § 95 numindū pe Aga Simion Marcovici inspectorū gene-rarū allū Telegrafulu , în loculū d-lui Hinterahalter, de-părtatū pentru incapacitate ;

Avëndu în vedere și art. 10 din Constituțiune, care cunōsce dreptulū la funcțiuni publice numai Romā-nilorū ;

Și considerândū nedreptatea și lovirea mare ce se face Românilorū , preferânduli-se streinii , atuncea cândū ei aducū sciințele , capacitatea și meritele cerute de programă ;

Considerândū că acēsta arū fi a înstreina pe Ro-māni , și a împămānteni pe streinū afară din lege ;

Considerându că această urmare regretabilă și condam-
nabilă, ce se vede comisă pînă acum, este o călcare a
statutelor care sînt legea și regulamentul Instruc-
țiunii telegrafului, este o înfruntare a principiului sta-
tornicită în art. 10 din Constituțiune, și dacă s'ar mai
tolera asemenea abateri și nesocotințe de cele scrise în
legi, va ajunge a se perde cu totul respectul lor, a
se slăbi autoritatea lor, și răul progresându a se face
nevindecat;

Comisiunea d-vastră, d-ni Deputați, s'a unită în con-
cluziune ca să se chieame Guvernul a se conforma
legilor de la care cu părere de rău se vede că s'a în-
tors; nemijlocit se înlocuiască pe toți telegrafistii străini
cu Români, de la directore pînă la cantonier; și în vii-
tor se fie cu privilegii ca sub nici un cuvînt să
nu se mai încredințeze asemenea însemnate posturi la
străini.

Aceste concluziuni, sub-semnatul raportor, are onoare
a le supune aprobațiunii d-văstră, d-ni deputați.

(Semnat). Raportor. *Al. Sihlenu.*

Espunere de motive

asupra proiectului de lege relativ la admiterea după trebuință în
serviciul Statului a străinilor cu cunoștințe speciale în aplica-
țiunea artelor și științelor mecanice și industriale; și regularea
pozițiunii acelor care se găsesc astăzi în serviciu cu sau fără
contracte.

Instituțiunile mecanice și industriale, care sînt sufe-
tul producției în țările civilizate, la noi sînt încă a-
prope de starea primitivă; și fiind că este un început
la toate, și că omul de specialitate nu se poate forma
dintr-o dată într'alta, Statul român, la crearea unor
servicii speciale, este obligat a avea recurs la talentele
și la cunoștințele străinilor din țările înaintate în civili-
zațiune, la care industria este în flăcarea ei, spre a ne da

omeni cu cunoscințe speciale în aplicațiunea artelor și a științelor mecanice și industriale.

În acestu spiritu Constituțiunea de și prin art. 10 po-presce admiterea streinilor în funcțiunile publice, a rezervat însă clausa casurilor excepționale în care ei pot fi primiți în serviciul Statului.

Condusă de aceste considerante, și consequentă art. susă-disu din Constituțiune, Guvernul a elaborat acest proiect de lege, atât asupra admiterii streinilor de care țera ar avea trebuință, cât și pentru regularea pozițiunei acelor cari se găsesc astă-zi în serviciul Statului, cu saă fără contracte, pe care proiectu sub-scri-sul vine a-lu aduce cu mesagiu Domnescu în deliberă-rile onor. Adunări a deputaților.

Ministru Președinte: *Ión Ghica.*

PROIECTU DE LEGE.

Art. 1. Guvernul va putea admite în serviciu de ateliere, usine, fabrici, machine, științe și arte, unde se ceră cunoscințe de specială aplicațiune a artelor mecanice, pe străinii ce voră dovedi că posedă asemenea cunoscințe.

Art. 2. Acéstă admisibilitate a streinilor nu va avea locu de câtă numai la casă cândă nu se voră găsi Români de capacitate egale cu acea a streinilor, și în urma concursului saă cercărilor ce se voră face.

Art. 3. În timpulă câtă va fi în serviciul Statului, streinul va fi supus legilor și regulamentelor țerei, fără a putea recurge la legile și autoritățile țerei se-le.

Art. 4. Serviciul telegrafic și postală este rezervat numai Românilor, cu excepțiune că pe timpu de trei ani de la promulgarea aceste legi, se va putea chiuma trei streini cu cunoscințe speciale pentru organizarea și regularea acestui serviciu.

Aceia însă din streini cari se voră fi aflându astă-zi

Într'acestă serviciu și voru fi împlinită trei ani de serviciu, se voru putea mănține, dacă voru cere, în termenă de trei luni, a fi admiși la stagiū, pentru obținerea naturalisațiunei, conformă legii.

Art. 5. Guvernulū pôte chieama misiunī streine pentru orī ce serviciū, însă pe unū timpū determinatū.

Art. 6. Streiniī aflătorī în serviciulū Statulū și anume aduși de Guvernū, voru continua pēnē la expirarea termenulū contractulū lorū.

Prelungirea termenulū său continuarea în serviciū a celorū aduși fără contractū, nu se va putea face de câtū în virtutea unei legi speciale.

Ministru Președinte: *Ión Ghica.*

Tot în ședința de la 21 Decembrie, și tot D. Bolliac interpellă guvernulū în chestia d. Pană Olănescu, care pretindea de la Statū peste douē milliōne lei, ca contractiū de poștie; se impută Ministerulū că n'a supus cestiunea la cercetarea consiliulū de advocați, cari au priimit dossarulū cu douē dille înaintea înfățișării procesulū; astfel că Statulū a fost condamnatū, la prima instanță, la 42,000 galbenī; Curtea a redus cifra la 8000 galbenī; prin urmare, se cerea revisuirea procesulū, fiind constatată lipsa de acte importante din dosiera ad-hoc; iar acelle hărtiī au trebuit să dispară pe când dosiera s'affla la direcția poștelor.

D. Ion Ghica răspunde că, fiind cumnatū cu D. Pană Olănescu, ține mult la onórea sa, pentru ca să nu sufere cea mai mică bănuială; promitte dar a cerceta care a putut fi impiegatulū ce'și a permis a sustrage acte din dossieră?

Camera numesce uă comissiune, compusă de DD. Bolliac, C. Grădiștenu și Al Sihlenu.

În ședința de la 5 Ianuariū, comissiunea depune raportulū seū, în care se constată lipsa actelor; cestiunea

însă fiind intrată pe mâna justiției, conchide a lăsa justiția să se pronunțe. Camera trece la ordinea zilei.

Justiția a descoperit fraudă, mulțumită luminelor ce a addus, în acésă cestiune, D. T. Augustin, șeful serviciului administrativ de la telegraf, publicând în *Trompet'a* de la 22 Decembrie un articol important¹⁾; Statul a câștigat 8000 galbeni, dar D. Augustin a perdut postul, desființându-se într'adins acea secțiune administrativă; a plătit încă și cu libertatea sa, fiind arestată câte-va zile, sub pretesturi ridicule.

Tot în ședința de la 21 Decembrie, D. Ministru Ion Ghica fu interpellat în privința prefectului de la Buzeu, D. Pantazi Ghica, fratele Ministrului, care tot funcționa, de și anunțase D. I. Ghica că a demissionat.

Ministru răspunde că fratele seș 'și a dat în multe rënduri demissiunea, dar că n'a voit a o priimi, țiindu'lă cu sila la postul seș.

La gravele accusări ce interpellantul face prefectului de Buzeu, d. prim ministru răspunde:

„Lăsați justiția să inferese ea pe funcționari, mai alles când sunt infam și scellerati; dar acésa se n'o dică Camera, că desorganiséză țerra, deconsiderând pe funcționari... Ceru dër a se da un blamă acellor cuvinte, pentru respectul datorit autorității. Autoritatea e slabă la noi; și Dv. trebuie a o întări cu puterea morală; căci altfel, se va întări cu altă putere.“

La cuvintele acestea, pline de adevăr, vom observa D-lu Ion Ghica:

1. Că și Ministrii trebuie să fie imparțiali, chiar când funcționarii sunt amici și consângenei ai lor, dând satisfacere plângerilor drepte și legitime, în basa axiomei vox populi, vox Dei, care este *Opiniunea publică*, regina lumii, care 'móie cerbicele tiranilor și diplomaților, cum a dis D. Ion Ghica.

¹⁾ Veđi „Trompetta“ de la 24 Noem. și 4 Decem. 1866.

2. D. Ioa Ghica are două măsuri. În şedinţa camerei de la 5 febr. 1863, Domnia-sa, apărând adresa cellor ce voiau resturnarea lui Vodă-Cuza, a pronunţat grave cuvinte, pe care însuşi le-a blamat la 21 Decembre 1866.

„Se numescă ađi administratori cari merită să fie în „puşcărie; şi de voiŭ fi chemat să citeşu nume, le voiŭ „cita, disse D. I. Ghica la 5 febr. 1866.“

D. N. Creţulescu, preşedintele Consiliului de ministrii, cere ca D. I. Ghica să numescă p'acei prefecţi ce merită puşcăria.

D. Ión Ghica promitte a răspunde, dar nu răspunde.

În şedinţa următoare, (6 Febr.) D. N. Creţulescu somesă din nouŭ pe D. I. Ghica a da pe faţă numele acellor prefecţi ce merită puşcăria.

D. Lascar Catargiu dice că va lua rolulŭ D. Ioan Ghica ca să răspundă.

„D. N. Creţulescu a iscălit decretulŭ de numire allŭ acellŭ prefetŭ ce merită puşcăria; şi'ŭ voiŭ da şi adresa lui ca să'lŭ cunoscă; d'o cam dată, 'ŭ potŭ spune că păgubaşulŭ e On. D. Mihail Jora.

D. N. Creţulescu. — Numeşte'lŭ, Domnule Lascar Catargiu.

D. Lascar. — Eacă, D. Jora 'mŭ a spus că prefetulŭ de la Tecuci 'ŭ a furat straele şi ciubucele.

D. Jora.—Mă mirŭ vedënd că se comunică, într'un chip oficiale, conversaţiuni intime ce se facŭ numai între amici. Ei bine! Domnilor, cele ce v'a spus On. D. Catargiu, eu vă declarŭ că nu le am đis; şi nu ştiu nimic despre acésta.

D. Lascar Catargiu.—Acestŭ secretŭ l'a comunicat D. Jora la mai mulţi.

D. N. Creţulescu dă desminţire D-lui Lascar Catargiu, afirmând că n'a suscrisŭ Domnia sa decretulŭ de numire allŭ acellŭ prefetŭ; că; necunoscënd ómeniŭ de peste Milcov, l'a găsit p'acellŭ Domnŭ şefŭ de secţiune

la Ministerul de interne, și i l'a recomandat chiar fostul director al aceluși Minister; c'acelluși individ a servit sub toate ministerele, și chiar sub ministerul D. Lascar Catargiu. D. Crețulescu stăruiește a cere de la D. Ión Ghica a declara cari sunt impiegații cari merită pușcăriă; căci alt-fel este unu *calomniatoru*."

Lăsăm la imparțialitatea lectorului a califica conduita D. Ion Ghica; noi 'i vom observa numai că nici o faptă fără plată.

În urma interpellării pentru prefetul de Buzău, Ministru președinte anunță camereii că guvernul 'șy a dat demisiunea, și Domnitorul a avisésă la formarea nuolui ministeru, (aplaude în tribuna publică.)

Voci — Cine a aplaudat?

Voci — Tribuna (sgomotii)

Voci — Deputații.

D. Cogălnicenu. — Regretu aceste aplaude, ori de unde ar veni; fiind că nu e uă fericire pentru țerră când se schimbă Ministerul.

Să ne permită D. Cogălnicenu a'i observa: Oare căderea de la Ianuariu 1870 a ministerului Dimitrie Ghica cine a provocat'o? D. Cogălnicenu prin amicii sei din Cameră, după convincțiunea intimă a cellor deprinși cu fisellele parlamentare. Sémănă vorbele cu faptele?

D. N. Ionescu observă că ar fi dorit ca cele din urmă cuvinte ale D. primu ministru, aruncate în Adunare cu atâta ușurință, să nu fie uă amenințare; adică că forța brutală să predomine peste forța morală (aplaude).

D. N. Ionescu propune ca, conform usului englesu, Camera să se amâie pentru opt zile, spre a da timpu Guvernului a avisa la unu ministru constituționalu și parlamentarū, care se n'aibă nevoie de alte forțe de cât de forța morală (aplaude prelungite); să n'aibă nevoie de altă autoritate de cât de aceea a legii, de cât de sânta putere a legalității (aplaude).

D. primu ministru, esplicând cuvintele selle, se miră

de D. Ionescu, vechea sa cunoștință, că, pune în îndoelă principiile sêlle liberale.

D. C. Grădiștenu cere ca Ministerul să se retragă de misiunea.

D. Dimitrie Ghica observă că schimbarea Ministrilor e bucuria nebunilor ; și că cei ce voesc asemenea schimbări nu își iubesc țera ; în momentul de față, ori ce sgu- duire ar fi păgubitoare țerei.

D. Iepurenu observă asemenea că, prin retragerea Ministerului, s'ar complica situațiunea ; și că și Adunarea și țerra s'ar afla într'ua pozițiune dificilă ; Miniștrii cari voru stabilitatea n'ar trebui a da ei însuși lovire acelei stabilități prin retragerea lor.

D. Ión Ghica justifică demisiunea sa prin lipsa de majoritate ; că Adunarea trebuie a da un minister din sinul ei propriu, minister care se aibă simpatia și încrederea Camerei, ce crede că 'i lipsesce guvernului I. Ghica.

D. Foru crede că prin laudele aduse ministerului, în ultimele momente, cându ellu a murit, ar suferi demnitatea unui guvern constituțional, fiindu obicei, când more un om, să'l plângem, și să'l criticăm cându trăiesce (rîsete, murmure).

O voce. Moștenitorul se bucură.

D. Foru, continuându. Nu aprob păreră d-lui Iepurenu d'a da Camera guvernului un vot de încredere ; căci asemenea propunere ar avea aerul d'ua *preînțelegere din partea Ministrilor cu uni din Deputați...* (protestări, întreruperi, sgomotu).

D. Iepurenu. Numai șarlatani facu acêsta.....

Costa-Foru. Dă d-nu Iepurenu crede că acêsta este pentru domni-sa....

(Sgomotu. Mai mulți deputați părăsesc sala. — Ședința se rădică).

Ministerul își retrage demisiunea, căci săgétta d-lui Foru a mersu dreptu la țintă.

În ședința de la 28 Decembrie, după ce se discută uă întregă ședință proiectul pentru desființarea velnițelor rachiului de bucate și taxarea lui, d-nu primu Ministru cere amânarea proiectului pêne la votarea bugetului de venituri.

D. Costa-Foru observă că, prin asemenea procedări din partea guvernului, s'ar putea accuza Adunarea că nu face nimic, pierdându timpul n discuțiuni seci; și e bine a se evita asemenea bănuelle.

D. I. Ghica răspunde că tóte consiliile județene s'aū pronunțatū pentru oprirea fabricelor de spirtóse."

Cu atātū mai multū trebuia a stărui d-nu Ministru să se voteze unū proiectū în sensulū acella, fără a se mai trimite cestiunea la calendele grece.

Noi credemū că acésta a fostū uă tactică din partea guvernului, ca și scăđământulū arendașilorū, spre a'și attrage favórea possessorilorū acellorū fabrice.

În ședința dela 30 Decembrie aflămū între altele anunțarea interpellării d-lui Bolliac pentru publicarea hîrtielorū istorice alle lui Vodă-Cuza, pe care nici pêne ađi nu cutéză Salvatoriū a le publica.

În ședința dela 5 Ianuariū se face propunere pentru înființarea unei Bănci fonciare.

Nici un Ministerū nu s'a gânditū cellū pucin la înființarea unui munte de pietate, daca nu la uă Bancă fonciară, spre a scăpa ómenī întrebuințatī din ghiara cămătarilorū, cari s'aū înavuțit cu dobēndī de câte 20 și 30 la sută. Numai cu *Bacșișurile* împrumutului Oppenheim, ș'a concessiunelorū podurilorū și drumurilor de ferū am fi putut avea asemenea instituțiunī bine-făcătóre. Dar, Deputatī, Allegători, Ministriū, toți se gândescū numai la plapumă. Orī ce populu merită sórta lui.

Tot în ședința de la 5 Ian. 1867, DD. Stefan Go-

lescu și Nae Păclénu interpellă pe d. primă Președinte în privința amânării decretului prin care Locotenența domnească dedese în judecată pe cei din urmă Miniștrii ai lui Vodă Cuza; căci în ședința Constituanței de la 13 Maiu 1866, Ministeriul declarase că amnistia privește numai crimele și delictele politice; iar pentru despăgubirea de bani, procesul va urma; acesta a repetat-o Ministerul și la 1 Iuliu 1866, adăogând că judecata criminală fiind încetată, urmésă judecata civilă despre bani, care este înaintea Curții de Cassațiune, ce a înapoiat dossarele; și acțiunea a încetat, chiar cea civilă.

Nici nu putea fi altfel, pentru multe cuvinte ce se'nțellegă, din care cellu principalu este, că dacă unii din Miniștrii Statutului ar merita pușcăriă, apoi unii din Miniștrii de la 11 Februariu merită de sigur ocna.

În ședința de la 11 Ian, fiind în desbattere bugetul Ministerului de resbellu, se constată că léfa de 24,000 lei ce se accordasse de Salvatoru gen. Ion Ghica, ce era în disponibilitate, este contra legii, și numai ca favóre, și se respinge de Cameră cu 60 voturi contra 28.

În fine, étă-ne în ședința de la 13 Ianuariu (numérú fatalu) când vine în desbattere împrumutul Oppenheim; cestiunea fiind delicată, să ne permittă lectorul a o trata pe larg, în interesul tuturor.

Împrumutul Oppenheim.

În acea ședință, D. Ion Ghica, șeful cabinetului, cere a se vota de urgență raportul Comisiunii budgetare, privitoru la împrumutul Oppenheim, prin care se da guvernului unu votu de blamă.

D. Popass observă că prin acesta Ministerul voesce a provoca chestia ministerială; astu-fellu că votul de blamă ar avea de consecință nevotarea budgetelor prin

disolvarea Camerei s'eu retragerea Ministerului, nefiind sigură dacă Ministerul ce va veni ar putea lua solidaritatea acelor bugete; iar bilul de indemnitate ar avea de consecință stergerea cu buretele a faptului celui grav imputat guvernului de comisiune; cere dar amânarea desbaterii proiectului până după votarea bugetului, observându D. Popass că ar fi bine ca D. Ion Ghica să se desbrace de omul cel vechiu, și să se îmbrace în omul cel nou; cu alte vorbe, să fiă mai puțin diplomat.

D. Prim președinte răspunde:

„Că n'are să se desbrace de omul cel vechiu, ci va rămânea acela care a fost, care este și care va fi...; că guvernul nu poate suferi atârnată asupra capului său acea sabie a lui Damocles; că trebuie lăsată acea chestiune după votarea bugetului, iar nu să se împartă raportul în sute de broșure, d'împreună cu actele secrete din dosieră; că dacă n'a relevat această chestiune mai înainte, cauza este că intrase deja în desbatere bugetul Ministeriului de resbellu, și că, după Regulamentu, trebuia să lase a trece 3 zile; conchide că Guvernul voesce a ști dacă camera va fi de opiniunea comisiunei bugetare, adică d'a se da Guvernului votu de blamă, pentru rissipă de bani publici cu negligență și rea credință.“

Stăruința D. Ion Ghica d'a se vota de urgență proiectul în chestiune, era un act de dibăcie; căci alianța Roșiilor cu Cogălnicenistii de la Concordia încă nu se efectuase; și camera, neputându da atunci uă majoritate care se dea un Ministeru, era silită a da ministerului billu de indemnitate; acesta a înțelles-o stegarii Roșiilor, cari au demascat cu necaz scopul diplomației în organul lor principal, grăbind fatala alianță, care s'a și efectuat peste câteva săptămâni, cum vom vedea la locul său.

Éttă rapportulú în cestiune allú comissiei bugetare:

Domnilor Deputați.

In câtú privesce legea înstreinării unei părți din Bunurile Statuluí,

Considerândú :

Că Art. 36 autoridă pe Ministrul Finanțelorú a trata cu capitalisti pentru realisarea unui împrumutú de 50 milliône lei, conformú baselor emisse în acea lege ;

Că bazele legii suntú vëndarea imobilelorú pentru accoperirea datorieií flotante ;

Că autorisarea d'a trata un împrumut nu ridică puteriií legiuitóre dreptulú seú de ratificare ;

Că legea de faciă a fostú votată in urma promulgării Constituțiuneií ;

Că art. 32 allú Constituțiuneií alin. 4 dice : că ori-ce lege cere învoirea a cătorú trelle ramurií alle putereií legiuitóre ;

Că guvernulú n'a suppus-o și în delliberarea Senatu-luí, cândú legií multú mai puțin importante de câtú a-césta le a suppusú ;

Că chiar decă Guvernul s'ar fi socotit în dreptú a contracta, fără rattificarea Camereí, acestú împrumutú, nu putea sê ipotecese alte fondurí de câtú celle allocate de lege pentru stingerea acesteií datoriií ;

Că din scrissórea D-luí Secretar general al Ministeriuluí de Finanțe din 23 Octombre¹⁾ se constată destul de lámurit că capitalistii Englezí n'aú socotitú pe guvernú autorisatú a face , fără sanctiúnea Camereí, unú împrumut prin care s'ar ipoteca alte fondurí de câtú a-cellea prevédute în lege.

In câtú privesce împruternicirea D-luí Ión Bălăcénu,

Considerând :

D. Vinterhalder,

Că D. Bălăcénu însuși, prin depeșa sa din 23 Octombrie, recunoște că împrumutarea sa trebuie reînnoită decă Ministeriul îi încuviințează propunerile de împrumut.

Că D. Bălăcénu la 24 Octombrie a contractat împrumutul cu Oppenheim fără a aștepta răspunsul D-lui Ministru;

Că Domnitorul, Consiliul de Miniștri și Ministrul de finanțe în specialu a constatat că D. Bălăcénu era în concediu, și contra ordinului D-lui Ministru de Finanțe a contractat împrumutul pe bazele unei împrumutări încetate;

Că D. Ministru de Finanțe a luat act că D. Bălăcénu a contractat pe responsabilitatea sa;

Că D. Bălăcénu a trecut chiar și peste împrumutarea expirată, contractându împrumutul cu $10\frac{1}{2}$ la $\frac{1}{100}$ mai jos de cât cursul rentei danubiane la Londra, și cu uă dobândă care se urcă cu interese, comision, sam-sarlică și alte cheltuele la $21\frac{24}{25}$ adică cu $7\frac{24}{25}$ mai multu de cât dupe împrumutarea expirată.

În cât privesce condițiile împrumutului:

Considerând;

Că împrumutul contractat de D. Bălăcénu, departe de a ajuta statul în criza financiară în care se află, l'a aruncat într'o situațiune ruinătoare prin condițiunile oneroase cu care s'a făcut;

Că art. 18 din contract, dându preferință în timpu de 3 ani D-lor Oppenheim pentru negociare a orî ce împrumut, pune pe Statul român în neputință la orî ce nevoe de a face un alt împrumut, cu condiții mai folositoare de câtu acesta;

Că D. Ministru de Finanțe însuși, prin depeșa sa către D. Bălăcénu, arată că preferă miseria în care se află tesaurul publicu, de câtu acelle condițiuni ruinătoare; că condițiunile împrumutului Erlanger erau mai

olositoare de câtă alle împrumutului actuală cu 2,654,560-fr. (după tabloul comparativ).

Că împrumutul s'a contractat în timpul cel mai nefavorabil, pe când capitaliștii însemnați din Anglia nu recunoșteau guvernului dreptul de a contracta un asemenea împrumut fără rati ficarea Camerei, și printr'acesta illu discreditase înainte de a se efectua;

Că cu toate acestea D. Vinterhalder, în scrisoarea sa către D. Ministru de Finance, se fălesce c'ar fi putut contracta cu condiții mai puțin oneroase;

Că chiar la 21 Noembre se vede că s'a făcut D-lui Ministru de Finance uă propunere pentru un împrumut de 50 milioane lei, cu condițiunii care se nu coste mai multă de cât $11\frac{94}{100}$ la %, toate spesele coprinse.

În câtă privesce aprobarea împrumutului făcută de Consiliul de Miniștri, în urma sosirii D-lui Bălăcenu;

Considerându:

Că motivele espuse în jurnalul Consiliului de miniștri din 3 Noembre nu suntă altele de câtă necesitățile tesaurului;

Că aceste motive au existat și la contractarea împrumutului cu Erlanger, și cu toate că condițiunile erau mult mai puțin oneroase, contractul s'a respins:

Că dupe desaprobarea dată de întregul Guvernă contractării făcută de D. Bălăcenu, nu se pôte înțelege ce a putut îndemna pe Consiliul de Miniștri a reveni asupra acestei hotărâri, ș'a lua asuprași, cu 12 zile înainte deschiderii sesiunii corpurilor legiuitoare, uă responsabilitate așa de gravă, Comisiunea Budgetară în unanimitatea membrilor prezenți, ș'anume: prințul Grigorie Mihai Sturza, Nae Păclenu, Andrei Prijbenu, Alexandru Gheorghiu, Mihail Cogălnicenu și subscrisul,

Declară:

1. Că D. Ión Bălăcenu a contractat împrumutul Op-

penheim într'un chip nelegal, fără procură, și chiar contra ordinului espressu allu guvernului.

2. Că acestu împrumut este contractat în condițiuni mai grele de câtu chiar acella din procura expirată dată D-lui Bălăcenu cu ocasiunea împrumutului Lefèvre, mai grele chiar și de cât condițiunile împrumutului Erlanger, pe care însuși D. Ministru de Finance le a declarat ruinătoare pentru țerră.

3. Că D. Bălăcenu trebuie să fiă trimis înaintea Justiției ca passibil de totă asprimea legilor, și răspunător cu persóna și averea sa de toate pagubele ce a adus țerrii, lucrând fără procură și fără calitate.

4. Că D. Ion Ghica, președintele Consiliului de ministrii, a făcut rău aprobând împrumutul Oppenheim în calitate de Ministru ad-interim la finance, când trebuia să cunoscă desaprobaria expresă ce se dedesse mai nainte asupra acestui împrumut de D. Ministru titular de Finance, Petre Mavrogeni.

5. În fine că Guvernul, recunoscând împrumutul împilătoru, făcut într'un mod atâtu de arbitraru, fără a pune pe Cameră în pozițiune de a se rosti asupra'i, ș'a-césta când numai erau de câtu 12 dille până la întrunirea ei, a causat țerreii uă mare pagubă, și dar merită totă desaprobaria Represintățiunii naționale.

Raportor: *Gr. Balșu.*

Am onóre a vă aminti, D-lor Deputați, că prin jurnalul său de la Decembre, anul trecut, Consiliul de Miniștri a mai afectat dreptu ipotecă concessionarilor împrumutului Oppenheim 6,040,000 lei în veniturile vămilor, a doua ipotecă după concessionarea împrumutului Sternu, în privire că după art 15 din contractu, Statulu era îndatorat a da uă ipotecă de 16,548,000 lei cel pușin, și că Guvernul nu a dat de câtu 10 milioane și jumătate.

Raportor: *Gr. Balșu.*

Lăsăm acum parola Deputaţilor; căci din frecarea ideilor va răsări mai bine lumina adevărului.

Discuţiunea următoare în şedinţa de la 14 şi 15 Ianuariu 1867.

D. V. Boerescu susţine că nu e politic şi prudent ca, printr'ua interpretare judaică de cuvinte, să se dărâme împrumutul, adică creditul ţării în Europa; deduce din debaterile Constituantei că guvernul era avertisat a contracta împrumutul; alt-fel legea ar fi fost uă illusione; că de şi prin art. 3 împrumutul e umilitor, dar trebuie considerat ca faptu împlinitu; că aru fi trebuitu să aştepte guvernulu ratificarea Camerei, dar legea n'a fostu explicită, şi culpa e a Constituantei; că crizele ministeriale nu trebuiesc făcute asupra budgetelor, cari sunt a le ţerii; că Camera are destule alte mijlôce a provoca crize ministeriale; şi propune ca comisiunea budgetară să-şi retragă conclusiunile.

D. Ion Brătianu se apără mai multu pe sine, ca Ministru de Finance din timpul Constituantei, cându s'a votatu legea pentru acellu împrumutu, observându că a propus alte mijlôce pentru accoperirea datoriei flotante, precum adaosul impozitelor fonciare pe 6 luni, vânzarea unor domenii alle Statului şi moneta-hârtie; şi că acele impozite, votate de Constituanta, şi înscrise în budgete, au fostu suprese de guvernulu Ion Ghica; şi fiind că toţi au tăcutu cându s'a violatu legea budgetară a Constituantei, să suffere ţerra consecinţele; daru fiindu că guvernulu a umplutu lădile Vistieriei cu milioanele lui Oppenheim, nu e dreptu a i se da votu de blamă; cu toate acestea Ministerul nu trebuia a se servi cu chestiunile financiare spre a face politică, şi spre a-şi crea uă popularitate cu desfiinţarea impozitelor în ajunulu allegerilor (aplaude).

D. Cogălniceanu, ca membru allu comisiunii, apărându opera sa, dice: „că de şi cu stomahulu lihnitu, fiindu

că Camera s'a pusă în dureroasă situațiune în care se află Cardinalii cându allegă pe Papa (în permanență), însă observă :

„Că D. Ministru președinte, contra obiceiuinții D-séle, în ședința trecută, a fostu violentu și nedreptu, învinovățindu comisiunea pentru respândirea proiectulu în discuțiune în mulțime de broșure; că se miră de scandalizarea sa pentru publicitatea broșurelor, cându D-sa a declarat, prin Monitoru, că, ca Ministru constituțional, înțelege a cărmui țerra prin pressă; că acésta s'a făcutu spre a se aduce cestiunea la aprecierea acelluia pe care Voltaire îl declara mai cu bunu simțu de cătu bărbații cei mai de geniū, adică totă lumea, adică opiniunea publică. Înțelegemū să mă fi scandalisatū eū, observă franculū oratorū, atunci cându pressa era încătușată sub regimul meu; darū nu înțelegū a se scandalisa Ministru I. Ghica, atâtū de liberale, și care profesază atâtū de susū respectulū seū pentru pressă (aplaude).

„D. Prim Ministru a disū că Camera n'are dreptul a trece peste capetele guvernulu, adăogându D-sa, că daca e așa, chiar de séră va propune Domnitorulu a numi pe D. Bălăceanu din nuoū agentū allū guvernulu la Paris. La aceste teorii, i' voiū observa: că pêne nu vine Ministerul a lua asupra'si responsabilitatea actelorū, Adunarea are dreptulū a cere darea în judecatū a oricăru funcționarū allū Statulu; și pentru acésta, nu voiū merge în Anglia, unde s'aū datū în judecată de Parlament generalī, guvernatorī, și alți funcționari ai statulu; ci vē voiū cita precedenți din analele nōstre parlamentare. In Camera Moldovei s'aū datū în judecată mai mulți prefeți, fiindū-că s'aū amestecatū în allegeri; chiar în sesiunea actuală s'a propusū darea în judecată a prefetulu de Mehedinți; și în camera din naintea lui 2 Maiū, D. Gr. M. Sturza a propusū darea în judecată a onor. D. Negri, agentulū țerreī la Constantinopole;...

că dacă guvernul are dreptul a numi din nou pe D. Bălăceanu agentul al țării la Paris, și camera are dreptul, când va veni în desbatere bugetul Ministerului de Esterne, să nu îi voteze banii pentru acea agenție; și eu unul așa voi face, chiar pentru cuvintele ce a îndemnat pe comisiunea bugetară a cere darea în judecată a D-lui Bălăceanu: căci eu nu voescu ca un agent să-și permită a dice unui ministru „dă-te la uă parte, că iau eu totă răspunderea asupra mea înaintea Domnitorului.“ Eu nu voescu ca centrul de gravitate al puterii esecutive să fie la Paris; eu nu voescu ca aprecierile stării noastre financiare să fie în portofoliul unui alt funcționar de cât în portofoliul ministrului nostru de finance (aplaude); și toate acestea s'au făcut de D. Bălăceanu.

„Ministerul însuși nu va contesta că împrumutul Oppenheim, afară de cheltuele, costă pe țară de la 17³/₄ la 18¹/₄ % pe an. Aceste cifre se vor mărturisi, în cursul de 23 de ani, de toți Deputații care se vor succede aici; le vor mărturisi toți contribuabilii, în acei 23 de ani, ei cari vor achita acest împrumut.

„D. Pim Ministru a mai spus că atacând împrumutul sdruncinăm însuși creditul public, făcându-ne D. Ministru, cu cunoștințele sêlle întinse de fostă profesore de economia politică, uă mică lecțiune despre fluctuațiunile creditului și despre cauzele care-l lovesc.

„Nu așî erea momentul a ne dice asemenea cuvinte; ci trebuia spuse atunci când a lăsat a se răspândi în țară și în streinătate sgomotul că situațiunea noastră financiară este deseserată; că avem până la opt sute milioane lei datorie; aceste cuvinte sunt de natură a sdruncina, într'un chip grosav, creditul nostru.

„Baronul Stern a priimit a contracta cu noi; și pe obligațiunea de 100 galb. ne a dat 88 galb. Cum se în-

tâmplă că pe aceeași obligațiune de 100 galb. am priimit numai 52 galb. ? Aci este totă cestiunea.

„Cum s'a făcut împrumutul acesta nenorocit ? Contractarea împrumutului s'a încredințat unei persoane, alt-fel onorabilă, dar care nu era uă specialitate în materie financiară. Aci e nodul cestiunei.

„Cât pentru legea Constituantei, D. Ministru de interne a avută cuvântă cândă a ȡisă : „vė sfătuescū, Domnilor, când veȡi vota uă lege pe viitorū, redigiaȡi-o ast-fellū în cāt sė nu mai fie supusă la felurite interpretări;“ decī legea nu dă Guvernului numai dreptul a tracta, ci și dreptul d'a contracta ; dar cui s'a dat acestū dreptū ? S'a dat Guvernului, fiinȡă colectivă, fiinȡă morală ; iar nu unei singure persoane. Dacă Guvernul ar fi venitū în Adunare ș'ar fi ȡisă : daȡi carte blanche (putere nemărginită) D-lui N d'a contracta unū împrumutū de 18 0/0 milliōne franci, fără rezervă de ratificare din partea Adunării s'aū a Guvernului, Adunarea n'ar fi accordat nimenui acestū dreptū.

„Ei bine ! aci este greșela Ministerului ; dreptul care Camera l'a datū Ministerului, la sub-delegatū unei singure persoane ; și acēsta fără rezervă de ratificare (aprobări, aplause) ; și dovadă că aci este greșela, că, dacă D. Bălăcenu ar fi avutū uă procură mărginită, adică ca lucrarea sa sė fie supusă ratificării Guvernului, suntū sigurū că Ministerul atunci ș'ar fi ȡissū : nu ratificū acestū împrumut, și preferū miseria în care mă aflu.“ Nereservându-șī însă dreptul de ratificare, Ministerul 'și a legat bracele ; și cu tōte că agentul de la Constantinopole a rėspunsū, în numele Domnitorului, că nu recunōsce împrumutul, procura D. Bălăcenu fiindū pentru unū anume împrumutū, Guvernul a trebuit să ȡie sēmă de ameninȡările D. Oppenheim, care a rėspunsū : „Puȡin 'mī pasă ! Procura e în regulă ; nu priimescū nici uă împăcare ; căutaȡi-vė cu agentul D-v.“

„Eată cauza pentru ce Ministerul a fost silit a trece peste furcele caudine ale D. Ión Bălăcenu ; și pentru ce Camera e silită la rândul ei a trece pe sub furcele caudine ale D. Oppenheim, admitându împrumutul ca fapt îndeplinit; și éată cauza ce a silit și pe Comissiunea bugetară a opina pentru darea sea în judecată, fiind că nu trebuia să lucreze cu inima, ci cu capul, căci a contractat un împrumut greș, fiind silit chiar guvernul a dice că s'a făcut cu condițiuni grele.

„Așa dar Ministerul a greșit prin slăbiciune în fața acestei situațiuni făcută de agentul său, și mai ales a amenințărilor sêlle; a greșit, neavându destulă răbdare încă 12 zile până la întrunirea Camerei, pentru ca atunci să vie înaintea ei, și să arate faptele petrecute. Ministerul a preferit a se îmbrăca cu răspunderea faptelor agentului său; Ministerul dar, nu noi, a provocat criza ministerială.

„Ni se dice că prin conclusiunile raportului se dă Ministerului un blam, ceea ce nu era în competența comisiunei; dar acesta este uă simplă opiniune pe care Camera o pôte respinge, allu ei fiind dreptul de blam.

„Cât pentru teoria D. Ion Brătianu, că Comissiunea nu putea emite uă asemenea opiniune, înainte d'a vedea dacă putem succede Ministerului blamat, voi răspunde că aprecierea cestiunii politice nu era în atribuțiile Comisiunii; căci altfel, după teoria emisă, nici uă Comissiune n'ar mai putea să vie la uă conclusiune. Comisiunile se allegă ca Comisiuni cercetătoare, nu ca corp politic; Comisia bugetară e compusă de deputați din toate fracțiunile, din stânga, din dreapta și din centru; dovadă că n'a fost uă idee politică care a presidat la alegerea acestei comisiuni; prin urmare, ea nu se ocupă de criza ministerială, a căria apreciere stă la Adunare.

„Ca deputat, ca membru allu corpului politic, vă

mărturisesc în sinceritate că împrumutul acesta s'a făcut într'unu mod neregulat și păgubitor; că s'ar fi putut face într'unu mod mai bun și mai folositor țerei; și mă întemeiesc în acesta pe însuși cuvintele secretarului general al Ministeriului de Finance, care vine și dice șefului său aceste cuvinte, ce merită totă serioasă luare aminte a D-văstră:

„Împrumutul s'a încheiat fără să fiu consultat; și d'aci vine că condițiunile lui sunt mai pucinu avantajoase de câtă acelea ce mă fălesc că aș fi putut dobândi prin alte case de bancă; astă-dî, în facia unui fapt împlinit, când contractul se află ratificat, cred cu totul de prisos a mai reveni la acest punct, și a vă esprima uă părere de reu nefolositoare etc.“

Între onorabilul D. Bălăceanu și între onorabilul D. Vinterhalder, ca specialitate financiară, voi fi pentru opiniunea celui din urmă; și convincțiunea mea este că, dacă nu s'ar fi făcut cu atâta pripă împrumutul contractat de D. Bălăceanu, s'ar fi putut face un împrumut mult mai bun, pe sprijinul moral care l'ă căscigasse țerra prin recunoscerea Domnitorului de Turcia și Europa întregă.“

D. Președinte al consiliului, avându cellu din urmă cuvântul, răspunde: „că în țerile cele mai constituționale nu se tipăresc toate hârțile din cancelaria unui minister; că nici presa nici deputații n'au drept să publice toate documentele oficiale; că toate împrumuturile sunt oneroase; că ministrii de astă-dî nu sunt din aceia cari fac treburi; că numirea D-lui Bălăceanu nu trebuie privită ca uă sfidare, ci numai ca uă dreptate; ce nu cunosc în țerră nici un financiar de talia acellora cari se află în alte părți; că ministerul nu putea merge la Paris, nici a chema banchierii streini în țerră; că împrumutul Erlanger, dupe calculile făcute de D-sa cu omeni speciali, era cu 2 milioane mai oneros de câtă

allū lui Oppenheim, și că în 15 ani ajungea la 24 milioane mai mult.

„Acestea avémă de disū, termină D. prim-ministru; și guvernulū acesta va fi mai mulțumitū de votulū de blamū allū D-vóstră de câtū de votulū de confiență.

(A! A! sgomotū, murmure).

„D-lorū, posițiunea acestui Ministerū este fórte ostentóre, și suntū convinsū că o înțelegeți și D-stră. Prin urmare, votulū de blamū póte că nulū veți da; déră și decă 'lū veți da, illū vomū purta cu mândrie, pentru că în dillele grele am luatū uă responsabilitate pe care alții nu arū fi luat-o; dérū am scăpatū uă situațiune financiară din celle mai grele, și póte că mâine cei ce au datū acestū blamū, judecându mai rece, vorū regreta că 'lū-au datū unui Ministerū care 'și-a făcutū datoria; cu atātū mai multū ne amū făcutū datoria, cu câtū, în timpurī grele, amū luatū assupra noastră uă responsabilitate pe care nu arū fi luat-o orī-cine. Și onóre D-lui Bălăcénu, chiarū decă ne-a forțatū mâna, cumū a diss-o D-lū Cogălniceanu. Vē declarū că posteritatea, care va cerceta cari erau impregiurările financiare de atuncī, ne va da dreptate că amū făcutū acestū împrumutū, de și onerosū; pentru că și noi amū regretatū, că țerrā nōstră s'a aflatū în posițiune d'a face asemenea împrumuturī!“

Puindu-se la votū mai multe amandamente, proppusse de DD-niī N. Ionescu și Fleva, de comissiunea budgetarā, și de D-lū Vasile Boerescū, să priimesce amandamentulū celui din urmă cu 58 voturī contra 40; iarū D. Ion Brătianu se abține de la votū, din cauza ultimerorū cuvinte alle D-lui Ión Ghica.

Comissiunea budgetarā modifică conclusiunile raportulū seī, în modulū următorū:

„Că de și împrumutulū Oppenheim era făcutū într'un modū neregulatū și ruinătorū pentru țerrā, dupe în-

săși declararea Guvernului, însă, ca faptu îndeplinitu, și numai spre ferirea discreditulu financiaru allu țerreî, comissiunea budgetară este nevoită a propune Adunăriî înscrierea în budgetulu Ministeriulu de finance a annuitățiî de 8,425,103 lei, parale 11.

În privința procedurii, fiindu că însuși Ministerulu a declaratū că împrumutul s'a făcutu fără procură specială, și 'n paguba țerreî, și fără a reserva și puteriî legiuitoare aprecierea faptelorū, cându nu mai erēu de cătu 12 zile pină la întrunirea ei, comissiunea recunosce că acestu modu de procedură a compromisū, într'unu chipu gravu, interesele financiare alle țerreî.

„În ce se atinge de D. Ion Bălăceanu, fiind-că D. Ministru a declaratū că ia assupră'și tōtă răspunderea acestu faptu, comisiunea retrage propunerea sa, pentru darea în judecată a agentulu Guvernulu.“

Amendamentulu D-luî Boerescu era conceputu în termenii următori :

„Considerându că prin legea votată de Constituantă, care a datu guvernulu autorizarea d'a contracta unu împrumutu, nu se vede vr'uă arătare de condițiuni, nici vr'uă rezervă a ratificării adunărilorū viitoare ;

„Considerându că'n consecință acestu împrumutu este legalu, și trebuie cifra luî prevădută în budgetulu anulu correntu ;

„Adunarea decide a se înscrie acéstă cifră în budgetu, înlăturându conclusiunile comissiunei budgetare.“

Acéstă propunere, susținută cu talentulu cunoscutu allu D-luî Boerescu, fu votată cu majoritate de 58 contra 40. Iată unu mijlocu nobilu de resbunare din partea D-luî Boerescu, contra autorulu acellu raportu care opina la 1861 pentru darea în judecată a ministerulu de la 13 Iuliu 1860, din care făcea parte și D. Boerescu ; raportu demnu de autorulu seū, și în care figureză pas-

sage ca cele următoare, cari se potu aplica mai bine D-lui Ion Ghica la 1867, de câtu D-lui Boerescu la 1861:

„Libertatea și dreptatea trebuie să fie unu instinctu allu sufletulu, iar nu uă vană paradă....

„Acestu guvernū, inspiratū de intențiuni rele, a zădărnicitū tôte speranțele Românilorū; ast-felū în câtu ne trebuie silințe mari ca să putemū eși din anarhia și din discreditulū în care am cădutu....

„Acellū guvernū printr'unū sistemū culpabilū, făcendū paradă de sentimentele cele mai înalte, a căutatū a amăgi lumea, spre a'și adjuge culpabilulū seū scopū.“

Iată cum vorbia maestrulū în morală și în educațiune, D. Ion Ghica, la 1861; și am vedutu faptele sēlle ca ministru salvatore după 11 Febr. 1866.

Se vedemū acum aprecierea împrumutulu Oppenheim de către D. Rosetti și C-nia.

„Românul“ de la 16 Ianuariū 1867 dicea:

„Guvernulū este vinovatū, nu pentru că a făcutū împrumutulū, ci pentru că a violat legea votată de Adunare, prin nepunerea în vîndare a moșiilor prescise de lege, și prin suprimarea impositelor votate de Adunare. Pentru ce ore? fiindū că veneau alegerile, și ministrii voeau să câștige pe proprietari; fiindū că ministrii au aruncat pe D. Bălăceanu, în fața comisiuniī budgetare, după cum Toreadori aruncă în facia taurulu pînă cea roșie; și ast-felū Ministerulū a scăpat prin lovirile ce s'au dat D-lui Bălăceanu.

„D. Ion Ghica s'a declarat Sâmbătă Washington, și Lunī Cambon allu României.“

În No. de la 17 Ianuariū 1867, „Românul“ dicea:

„Domnu prim-ministru, cu occasia desbateriī împrumutulu Oppenheim, a ȡissū în Cameră că D-sa cu colegi sēi sunt nisce Washingtoni ai României, și că posteritatea ũ va bine-cuvēnta, și le va ridica monumente, căci au salvatū națiunea. Noi însă, nu credemū că D-lor au

fostu la înălțimea situațiunei; nu credem că D-lor 'și au implinitu misiunea ca Washington saū ca Cavour în 1850 . . .

„In administrațiune, în justiție, în finance, ne aflăm în aceeași stare în care eram înainte de 11 Febr.

„Am tăcutu pêne acum, pentru că ținemū socotélă de posițiunea cea critică a guvernuluī, și pentru că speram că ellū va intra în fine pe calea ce 'i impune situațiunea țerrīi din năuntru și din afară.

„Daca majoritatea Camerei a fost silită a da ministeriuluī un votū de aprobare pentru împrumutul Oppenheim, acésta a făcut'o numaī pentru a nu se compromite creditul nostru în afară; guvernul însă remâne respundător în fața națiunei pentru acel împrumut, atât din punctul de vedere moral cât și material.

„Cu tôte acestea, noi asigurăm pe Washington al Romăniei că 'i vom da concursul nostru, ca și în trecut, îndată ce va voi să schimbe politica, adică să lovescă abusurile cu tărie, să provóce a lor descoperire, și să facă să simță țerra că Domnia dreptății au sosit.“

Venimū acum la votulū de blamū, datū ministeruluī Ion Ghica

În ședința de la 20 Februarie (Monit. No. 44 și 45 pe 1867) vine pe tapetū propunerea de neîncredere în ministerū, din partea D. Petre Grădiștenu, care dise că nu póte da punga Statuluī unuī ministerū care n'a îndeplinit prescripțiunile art. 132 din Constituțiune, d'a face legi speciale privitoare la obiectele prevădute d'acellū articolū, de esemplu, la răspunderea ministrilorū, la garantarea libertății individuale ș'a preseiei, a condițiilor de admissibilitate și înaintare în funcțiuni etc. etc.

Se numesce uă comissiune că să cerceteze propunerea de neîncredere, și minoritatea o aprobă, fiindū compusă de Domniī Ion Brătianu, Alex. Vericenu și Pruncu.

Acea propunere se desbate și se votéză în ședința de

la 21 Febr. Desbaterea aceluï votu de blamă fiind importantă, dăm unu extractu dintr'insa :

D. I. Brătianu baséză votul de neîncredere :

1. Pe amenințarea făcută de D. prim ministru că, dacă în optu zile nu va termina Camera budgetele, numai iea răspunderea situațiunii: cuvinte grave în gura unu bărbat de Statu ca D. Ion Ghica, care cumpănesce fie-ce vorbă ce'î ese din gură, și nu se pôte scusa că le-a dișu din căldura improvisării;

2. Pe amenințarea că și puterea executivă are drepturile și mijlocele sêlle de apărare, fără a fi fostu provocatū a face asemenea amenințări; mai allesu cându acelle cuvinte aū fostu la adresa D-luï Coglniceanu, care a făcut uă lovitură de Statu; ceea ce a îngrijatū pe mulți asemenea tendințe, în starea actuală, cându regimulū constituționalū este încă prea june, și trebuie să ținemū contū pentru orī-ce cuvinte de natură a deștepta temeri: căci D. ministru prin acelle cuvinte a lăsatū să se înțellégă că drepturile puterii executive l'ar putea întinde peste marginele Constituțiunii.

3. Pe conduita echivocă a ministeruluï, care n'a sciut a se ridica la înălțimea misiuniï sêlle d'a înfrăți partidele spre a da uă majoritate, care ar fi avut'o guvernulū, dacă ar fi adusū proiecte de lege ce ar fi dat satisfacere dorințelorū legitime alle țerreï, nemulțumirea în țerră fiindū generală și legitimă.

4. Pe împrumutulū Oppenheim, pe care D. I. Brătianu l'a votatū numai în considerația credituluï țerreï în facia Europeï, invitândū Camera a încuviința trecerea în budgetulū Statuluï a aceluï creditū, spre a evita uă crisă ministerială în momentulū cându ochiï Europeï finanțiale erau țintiți assupra votuluï acelluia; a criticatū însă, nu numai modulū cum s'a făcut împrumutulū, dar și neîngrijirea guvernuluï d'a se lăsa a fi pusū în acelle condițiuni care să'lū aducă la trista necessitate d'a con-

tracta unŭ împrumutŭ atâtŭ de onerosŭ; căci nu este a scăpa țerra prin măsuri finanțiale d'asemenea natură; fiind contra împrumuturilor, cari compromitŭ viitorulŭ averii țerei, fiind mai de preferit contribuțiunii ca cele votate de Constituantă, pe care guvernulŭ a refusat a le împlini, fără consimțimentulŭ prealabilŭ allŭ Camerei, și când dobânda împrumutului este multŭ mai mare de câtŭ acellŭ micŭ adaosŭ de impositŭ (numeroase aplause).

5. Pe menținerea concessiunelorŭ, datoria unŭ guvernŭ fiindŭ a pregăti opinia publică prin Monitorŭ, iar nu se vie într'unŭ modŭ ascunsŭ și tăcutŭ cu uă cifră în budgetŭ fără a spune nimicŭ; și ministerulŭ a ținutŭ și în acastă cestiune un mutismŭ completŭ, de și a trebuit să aibă uă puternică presiune care să'lŭ facă a persiste în acelle concessiuni atâtŭ de reŭ vădute de țerră.

6. Pe reformarea bugetului, ce a luatŭ camereŭ unŭ timpŭ lungŭ, atâtŭ de prețiosŭ, încât i trebuia camereŭ uă discuțiune de patru cinci luni ca să pôtă cântări tôte acelle reforme făcute de Ministerŭ în bugetŭ. Celŭ puținŭ Ministerulŭ n'a spus francamente opinia sa în principiu, ca să scie camera până unde pôte suferi asemenea preschimbări în bugetŭ.

„Chiar camera Anglieŭ, care are uă educațiune de seculŭ, dacă nu știe ce voește Ministerulŭ, și dacă președintele nu va fi inițiatŭ în politica sa, camera va bate câmpii, și guvernulŭ va produce numai frământături, chiarŭ fiind-o pe lucru șese luni sau unŭ anŭ.

7. Pe pozițiunea guvernului în fața camereŭ, nefindŭ guvernulŭ espresiunea majorității camereŭ, fiindŭ că n'a știutŭ a se face espresiunea nevoilorŭ și trebuințelorŭ țerei; iar dacă adunarea n'a voitŭ a da guvernului de la începutŭ unŭ votŭ de neîncredere, tocmai acesta este uă dovadă că n'a voitŭ a face crize ministeriale; căci toți știu ca și D. Brătianu că dese schimbări de ministere au provocatŭ lovirea de statŭ de 2 Maiŭ, fiind că Minis-

terul Cogălnicenu a fost susținut dece luni de adunare; ci s'au dat alte arme acelui minister ca să facă lovitura de stat.

„Cât pentru Ministerul Ion Ghica, dacă nu-l am dat îndată vot de blam, cauza a fost că, fiind un regim nou, nu voiam a provoca îndată criză ministerială; și am suferit, de și administrația sa era foarte slabă, de și era somnolență în toate, fiind activitate numai în reele și în răutăți.

„Depeșă D. Cوندă de la Craiova, unde D. Ion Ghica are afecți, este în defavorea Ministerului; căci dă se lua măsuri îndată ca să încetese focurile și hoțiile, administrația fiind cadută Dacă administrația nu este activă și inteligentă, toate legile vor fi uă literă mortă . . . Prestigiul nu se pierde prin interpellări, ci illu câscigă guvernul când se pune la înălțimea misiunii se, când se face adică espresiunea nevoilor țerei, și când este vrednic să le dea uă satisfacere (aplaude).

„Eată de ce n'avem încredere în Minister, fiind că nu credem că are tăria de caracter, și acellu curagiu ca în situațiunile grele politice să lupte cum trebuie pentru interesele cele mari ale țerei în fața tuturor pericolleru (aplaude); iar nu ca în recunoscerea de la Constantinopole . . .

„Membrii acestui guvern, de și adversari ai principeloru melle, cu toate astea i am susținut; și numai când m'am convins că nu sunt la înălțimea misiunii lor, atunci am încetat a-i mai susține; și acesta este *opiniunea țerei întregi*, care voesce încetarea administrațiunii de adă.”

D. primu-ministru răspunde că cuvintele D-lui Brătianu, că ministerul nu corespunde la espirațiile și trebuințele țerei, sunt cuvinte vage, fără precisiune, pe care nu le înțelege domnia sa.

„Pentru atacul adus onorabilității ministerului Ion Ghica, cred că din scăpare de vedere a iscalit D. Ion

Brătianu propunerea de blamă, făcând alusiune la în-
viințarea fabricelor de spirt și esportățiune, dată numai
celor care se bucură de favoarea ministerului.

„Pentru împrumutul Oppenheim, ellu s'a făcutu nu
pentru a se plăti trebuințele guvernului actualu, ci pentru
refuirea datoriei făcută de alte guverne: și este avanta-
giosu pentru țerră, că 'i a rădicatū creditulū (murmure).

„Pentru politica misterioasă a guvernului, D. Ión Ghica
răspunde că miniștrii trecu de mult ca moderați, precumū
alții trecu de Alb și Roșii; ast-felū că ei n'au fostū nicī
cu drépta nicī cu stānga.

„Am cerutū optū zile pentru votarea budgetului, spre
a se lāmuri situațiunea, a se regula chestia de incre-
dere ministerială; D. Brătianu imī attribue prin acēsta
intențiunea unei loviri de Statū.... eu așa amū înțellesū.

„Dāndumi-se votulū de blamă, voiū face apelū la ma-
joritaea Camereī a da unū ministerū, fiindū că nu sun-
temū de opinie a se dissolve Camera.....

„Greșeli se potū face, dar nu cu precauțare; ideile
de ambițiune au trecutū adī.

„Nu credū că între noi se mai află resturnători(!), con-
spiratori și socialiști; ambițiunea de resturnare a princi-
piilor recunoscute de toți, sau conspirațiuni contra a-
cestorū principiū, nu există, nicī nu potū exista.

„Despre libertăți, elle sunt trebuincioase, căci licența
omórá licența. N'amū aplicat legea, se dice. Era peri-
culosū a aplica legea votată de Constituanta în situa-
țiunea politică a țerreī: e cestiune d'apreciere.

„Vē conjurū avota concessiunele; voiū stărui, ca deputat
și ca ministru pentru acēsta; voiū stărui din tóte puterile
melle constituționale (murmure); voiū ridica glasulū meū
pentru acelle concessiuni; și încă vē spuiū că votulū
ce vēți da adī e complicatū cu acēstă cestiune.“

Puindu-se la votū propunerea D-lui Petre Grădiștenu,

din 115 votanți, abținându-se Miniștrii, 56 voturi sunt contra propunerii, 59 pentru; prin urmare votul de neîncredere se priimesce.

D. Rosetti în „Românul” de la 17 Februarie 1867, critica politica ministerului Ion Ghica în modul următor:

„Calea pe care a mersu ministerul președut de D. Ion Ghica o credem foarte greșită, prin urmare vătămătoare intereselor generali; fiind că primul ministru trebuia, după deschiderea Camerei, să convoce pe Deputați în întruniri particulare, spre a le arăta greutățile și gingășia situațiunii, ș'a le explica politica sa, ținta și mijlocele cu care credea a ajunge acea țintă, și a face și pe Deputați să spuie opiniunile lor, formându ast-fel uă majoritate întemeiată p'acelleași principie; din contra, ministerul a lăsat pe Deputați să lupte între dinși 23 de zile, numai pentru verificarea titlurilor; apoi după acésta, D. prim ministru își dă demisiunea ș'oreia înapoi, fără să scie nimeni pentru ce; și nici atunci nu se sili a forma uă majoritate basată pe principie, sau a se retrage, sau a dissolve Camera.

„Dacă ministerul a avut majoritatea, apoi numai a lui este culpa că Adunarea a pus trei luni, în verificarea titlurilor, în interpelări și în desbaterăa câtorva bugete, bătându-se ast-fel în secă în paguba națiunii.

„Dacă Ministerul n'a avut majoritatea, pentru ce n'a pus în lucrare mijlocele constituționale spre a o dobândi? și la casă de nereușită, să se retragă motivat, lăsându reăpunderea cellor ce nu voiau a primi politica sa, bine definită și lămurită explicată.

„Prin izolarea sa, Camera a perdut uă sesiune întregă în verificarea titlurilor, în interpelări și în desbaterăa unor bugete lipsite de unitate și scopul spre care ele trebuie se convărgă.

„Și după aceste mari și neînțelese greșeli, ministerul

face și greșala neertată d'a reduce în budgetul instrucțiunii publice remunerările preoților și profesorilor, d'a suprima câte-va scóle și catedre; și ce e mai grav, ministrul instrucțiunii publice (D. Strat) își alocésă suma de 212,561 lei ca cheltuele extraordinare, ce nici uă dată n'au figurat în budgetul acellui ministeru.

„Apoi, în ședința de la 14 Februaru, primul ministru, dupe ce prelungesce sesiunea pêne la 15 Martie, accusă Adunarea c'a pierdut trei luni făr'a face nimic, puind ast-fel a treia óră cestiunea ministerială; și cere a i se da *îndată* un vot de blamă saú de neîncredere, dându Camerei un termen de opt zile spre a'i da budgetele regulate; saú la din contra, ellu numai póte lua respunderea, și va demisiunea. — Și dupé mai multe împunsături și denegări, dupé mai multe întortochiări de cuvinte, amenință pe D. Cogălnicénu că, daca n'ar fi ministru, ar sci cum să se apere de atacurile D-séle.

„Ast-fel ministerul, care, în curs de trei luni, a îndemnat pe deputați s'amâne cestiunile politice și ministeriale după desbaterea budgetelor; ministerul care a făcut pe mortul pînă de unăđi, începe a accusa Adunarea c'a pierdut trei luni în desbateri arđătóre; făr'a a putea forma uă majoritate care se dea un minister care să se bucure de încrederea camerei.

„Dar óre D. primu Ministru dormit-a somnul magnetic de la 15 Noembriu 66 pînă la 14 Februaru 67, ca să nu scie ce s'a făcut în aceste trei luni?

„Daca nu scie nimic, este culpabil, și ca român, și ca om politic, și ca Ministru; daca scie, precum și știe fórte bine, cum n'a văđut că prin cuvintele séle inculpă Adunarea în ochii națiunii, arătând-o că împiedică pe miniștrii cei buni și capabili? Asemenea lovirii sunt fórte periculóse pentru regimul nostru parlamentar, lovit a doua di după renașterea lui d'un bărbat ca D. Ión Ghica.

„Și pentru ce D. primă ministru, în loc să răspunde D. Mărzescu, care l'ă apucase de scurt, răspunde D-lui Cogălniceanu, care nu l'ă atacase? D. Cogălniceanu, când a crezut că așa cere politica ce urmărea, n'a disolvat Adunarea, ci a făcut o lovire de Stat. Pentru ce D. primă Ministru amenință că p'ote să i' vie și D-lui poftă a usa de drepturile de apărare? D. Ión Ghica trebuie să scie, ca om politic, că uă națiune, în urma atătoră frământări și căderi, devine bănuitoră și temătoare; trebuie să i' fi raportat prefectul poliției câte se dicu, și câte se bănuiesc; și temerea respândește calomnia că adică s'ar fi lucrând pentru distrugerea regimului constituțional; cum dar un bărbat de Stat ca Domnia sa, după ce a contribuit prin cea mai deplină neacțiune și prin izolarea sa de Adunare, la divisiunea partidelor și la neproducerea Adunării, amenință apoi Adunarea? Dar nu știe oare că, prin asemenea fapte, dă consistență temerilor și tutoră calomniilor, și compromite ast-fel ceea ce nu se p'ote compromite?

„Suntem dar siliți a adresa D-lui primă Ministru Ión Ghica cuvintele ce diarele italiene adresedă bărbatului de Stat allu Italiei, D. Ricasoli:

„Nu sunt guverne tari de citu acellea ce se redimă pe opiniunea publică și pe libertate; afară din acestea, nu sunt de câtă gurerne violenți.“

Tot D. Rosetti, în „Românul“ de la 22 Februarie, unde s'a publicat ședința cu votul de blamă, termina ast-fel revista politică.

„Chiar dacă Ministerul ar fi avut câte-va bile în favoarea sa, totu rămâne constatat c'a avut moralicește întregă Adunarea în contra lui. Eacă rezultatul la care conduce uă politică nedifinită și șovăitoare, séu misterioasă, cum a definit-o însuși D. Dimitrie Ghica “

Eată recunoștința Roșilor către D. Ión Ghica, care a înlesnit venirea acellei Camere de deputați clapisti, în pute-

rea rețevelor; care a înlesnit venirea Roșiilor la putere ca Miniștrii, prin abținerea de la voturi a Miniștrilor președuiți de I. Ghica, și mai ales prin ultimele cuvinte ale acestuia, ce au provocat votul de blamă, cuvinte date cu scopul d'a întârzița chiarul p'amicul său politic, numai ca să înlesnască venirea Roșiilor la guvern, negreșit cu scopul d'a-i compromite.

D. Ion Ghica, ca conspirator și resturnător perpetuu.

Ne rămâne a dovedi că D. Ion Ghica, de când a apărut pe scena politică, n'a făcut decât să se alieze cu perturbatorii sistemici, spre a resturna, nu numai miniștrii, dar și Domnitorii.

Cu toate că D. Ion Ghica s'a silit să prinde tot-d'auna șerpele cu mâna altuia, cu toate că conspirațiile se făceau pentru resturnare s'a silit să le masca sub un constitutionalism englez, în complotul lui Bontillă însă se vede pe față încercarea de resturnare a lui Cuza-Vodă, care nereușind, se încercă să formeze o alianță monstruoasă alături căreia scopul numai este adăugarea unui mister pentru nimeni; nereușind nici aceea, profită de greșelile miniștrilor Statutului, și amăgind trei coloneli, capi de armată, D. I. Ghica s'abdică pe Vodă-Cuza se abdică, în noaptea nefastă de 11 Februarie 1866, cu pistolul în gât; apoi, se desbină de Capii Roșiilor, și aceștia vin să-l încrimineze în primul lor organ de publicitate, la Aprilie 1868, că D. Ion Ghica a lucrat într'acunsă, după 11 Februarie, cu D. Bălăceanu, pentru a se face Domn, tronul fiindu-i visul de aur al acestui om ambițios, care ca astăzi n'a avut egal în trecut decât pe Vodă Stirbey, și în prezent pe coalitul său, Ion Brătianu.

În fine, adăugăm, ca membru al comitetului mazzinist, scopul său nu este decât resturnarea, cu speranță

d'a pescui în apă turbure pe Regele Pescilor, cum îi dicea D. Cogălnicenu în organul său la Ianuariu expirat.

Despre complotul lui Bontillă, vedă lectorul dosiera No. 387 pe 1859 în arhiva ministerului Justiției; în aceea dosieră figurăse acte compromițătoare pentru D. Ion Ghica; acolo aflăm că Bontillă, pe care D. Ion Ghica l'a cunoscut la 1850 în Constantinopol, ca ofițer otoman, l'a recomandat D-lui la Februariu 1859 D-lui Ion Bălăceanu, ce l'a angajat ca agent secret la poliția din București; că Bontillă cu alți cinci streini își propuseră a omorî pe Vodă-Cuza printr'ua mașină infernală; că D. Bălăcenu s'a scusat că s'a servit cu Bontillă numai ca agent provocator pentru descoperirea complotului; că de la 8 Februariu până la finele lui Martie, poliția n'a făcut nimic pentru prinderea conspiratorilor; că în fine Justiția a osândit pe trei din ei la cinci ani d'arest la Snagov, iar pe Bontillă illu pusse numai sub privilegiu poliției pe un an și jumătate; iar alți 4 inși fură osândiți la închisoare pe un an în temnița din Capitală.

Din actele ce figurăse în dosiera aceea, cum și din sentința No. 114 de la August 1859, lectorul rămâne convins că sufletul aceluia complot a fost tot D. Ion Ghica; și dacă procesul s'ar fi judecat înaintea unui juriu inteligent, după părerea noastră, și D. Ion Ghica și D. I. Bălăcenu ar fi fost condamnați, cel puțin ca complici ai acelor assassini.

D. Costaforu, unul din membrii înaltei Curți, care a judecat procesul lui Bontillă, imi dicea, pe la anul 1860, că D. Ion Ghica merita a fi condamnat; și dacă curtea nu l'a condamnat, a fost prestigiul guvernului; căci tristă impresiune ar fi făcut, mai ales în Europa, condamnarea unui consilier al tronului, care, în calitate de Ministru, complotăse contra vieții Domnitorului, ce-l onorase cu încrederea sa ca Ministru.

Nice asemenea fapte l'au silit pe D. Ion Ghica a se

justifica adesea ori în Cameră de bănuéla ce plană asupra'i ca conspirator.

Ast-fel, în şedinţa de la 8 Februarie 1863, D. Ión Ghica dicea:

„Amă fostă bănuită că amă conspirată cu mnlţi, şi mai alesă cu Bontilla, şi amă fostă trasă chiar înaintea Curţii Înalte, unde era judecătore şi D. Costaforu.

„Dar trebuie să scimă uă dată toţi că capul Statului e inviolabil. Noi suutemă adevăraţi apărători ai tronului ... Noi cei 32 deputaţi din adresa minorităţii considerămă persóna Domnitorului ca sacră; iară daca sunt frase cu dublu sens. (Ca D. Ión Ghica) eă voiă cere modificarea aceloră frasse (şiretu!).

În şedinţa de la 21 Februarie 1867, D. Ión Ghica dicea:

Nu e întâea oară cândă eă trecă de omă suspectă, totă d'auna amă fostă suspectată, ca amică allă D. Cogălnicenu, care a făcută în Cameră Moldovei uă propunere fără ştirea mea; amă fostă bănuită că eramă înţelesă cu D-sa ca se resturnămă....

D. Cogălnicenu — Nu s'a resturnată.

Ion Ghica — O ştiu bine, dară amă fostă bănuită că conlucreă cu D. Cogălnicenu nu ştiu la care machinaţiuni infernale. Toţi aă fostă spălaţi, chiar onor. D. Cogălniceanu; numă eă am rămasă sub acéstă suspiciune (ilaritate); şi echoulă diareloră a continuată a repeta multă timpă epitetulă pomposă de trădătoră.

„Altă dată amă fostă bănuită că sunt cu drépta contra stângeră, şi altă dată cu stânga contra drepte. Toţi aă fostă spălaţi, afară de mine; bănuiala a remasă, fiindă că nu eramă nici cu uniă nici cu alţi: pentru că dorémă înfrăşirea tuturilor capacităţilor, ca să lucrăm împreună la fericirea ţerrei(!).

„Amă mai fostă bănuită ca complice allă D. Cogălnicenu în lovitura de Stată de la 2 Maiă, când nu e-

ram în Bucuresci, și această coincidență cu ziua de 2 Maiu a datu uă dovadă că era înțelegere între mine cu D. Cogălniceanu.

„Am fostu apoi bănuitu de însuși D. Cogălniceanu că voescu a resturna ministerulū din care făcea parte; scie toți câtū m'amū opusū la acēsta.“

Pentru ce ore numaī D. Ion Ghica este bănuitu de toți ca intrigantū și conspiratorū? Și pentru ce simte totū-d'a-una trebuința a se justifica? Și pentru ce D. Ion Ghica este aliatulū naturalū și perpetuū allū cellor ce nu facū un misterū din resturnări?

Eccă diplomatulū a căruia politică echivocă am croțut de datorie a o improspăta în mintea Românilorū, spre a se feri de acestū omū însemnatū, cum se feresce cineva de șerpele cu clopoței, saū mai just de crocodilulū ce imitēsă tânguitulū copillulū, spre a putea mai lesne prinde prada sa. Graecce fides, nulla fides.

F I N E.

32 W